

รายงานสำรวจทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ ที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม

เอกสารวิชาการเลขที่ 02/05/2567
กลุ่มวางแผนบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน
กรมพัฒนาที่ดิน

รายงานสำรวจทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มี
ความสำคัญระดับท้องถิ่น
จังหวัดมหาสารคาม

เอกสารวิชาการเลขที่ 02/05/2567

กลุ่มวางแผนบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ค
สารบัญรูป	ง
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-2
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.5 ผู้ดำเนินงาน	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลพื้นฐาน	2-1
2.1 ประวัติความเป็นมา	2-1
2.2 ที่ตั้ง และอาณาเขต	2-2
2.3 การคมนาคม	2-2
2.4 ลักษณะภูมิประเทศ	2-3
2.5 ลักษณะภูมิอากาศ	2-4
2.6 ทรัพยากรป่าไม้	2-4
2.7 ทรัพยากรแร่	2-4
2.8 ทรัพยากรดิน	2-4
2.9 การใช้ประโยชน์ที่ดิน	2-5
2.10 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-6
บทที่ 3 นโยบายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำ	3-1
3.1 ความหมายและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ	3-1
3.2 อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ (Ramsar Convention)	3-6
3.3 นโยบายของรัฐ	3-13
3.4 การดำเนินงานพื้นที่ชุ่มน้ำ	3-16
3.5 การดำเนินงานของกรมพัฒนาที่ดิน	3-17
บทที่ 4 ผลการศึกษา	4-1
4.1 ผลการวิเคราะห์	4-1
4.2 ทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคามแยกเป็นรายอำเภอ	4-33
4.3 สถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำ	4-48

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การใช้ที่ดินพื้นที่ชุ่มน้ำระดับท้องถิ่น	5-1
5.1 พื้นที่ชุ่มน้ำระดับท้องถิ่น	5-1
5.2 ความหลากหลายทางชีวภาพ	5-5
5.3 การบริการทางระบบนิเวศ	5-8
5.4 มาตรการ กฎหมาย นโยบาย	5-12
5.5 สรุปและข้อเสนอแนะ	5-20
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4-1 ตำแหน่งและสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม	4-1
ตารางที่ 4-2 ฐานข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม	4-48
ตารางที่ 4-3 สรุปรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีชื่อเดียวกัน	4-49
ตารางที่ 4-4 พื้นที่ชุ่มน้ำจังหวัดมหาสารคามที่ไม่สามารถระบุตำแหน่งได้	4-64
ตารางที่ 5-1 สภาพการใช้ที่ดิน จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2565	5-3
ตารางที่ 5-2 บริการที่ได้จากระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทต่าง ๆ	5-9
ตารางที่ 5-3 มาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ	5-17
ตารางที่ 5-4 ทบทวนมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำ	5-19

สารบัญรูป

	หน้า
รูปที่ 2-1	ตราสัญลักษณ์จังหวัดมหาสารคาม
รูปที่ 3-1	แผนภูมิการดำเนินงานเสนอข้อมูล เพื่อนำไปสู่การดำเนินงานในระดับปฏิบัติ
รูปที่ 4-1	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
รูปที่ 4-2	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอกุตุรัง จังหวัดมหาสารคาม
รูปที่ 4-3	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม
รูปที่ 4-4	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
รูปที่ 4-5	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม
รูปที่ 4-6	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม
รูปที่ 4-7	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
รูปที่ 4-8	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม
รูปที่ 4-9	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
รูปที่ 4-10	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
รูปที่ 4-11	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
รูปที่ 4-12	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม
รูปที่ 4-13	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอนาปีนุม จังหวัดมหาสารคาม
รูปที่ 5-1	สะพานไม้ติดต่อระหว่างชุมชนริมหนองน้ำ จังหวัดมหาสารคาม
รูปที่ 5-2	ความหลากหลายของพันธุ์ปลาจังหวัดมหาสารคาม
รูปที่ 5-3	ความหลากหลายทางชีวภาพ พื้นที่ป่าบุงป่าทาม จังหวัดมหาสารคาม
รูปที่ 5-4	ความหลากหลายทางชีวภาพ พื้นที่ป่าบุงป่าทาม จังหวัดมหาสารคาม

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยได้เข้าร่วมเป็นภาคีสัญญาวาด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำใน พ.ศ. 2541 มีการประกาศให้มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ และทำการศึกษา สำรวจ จัดทำรายชื่อสถานภาพ และฐานข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย โดยมีการจัดลำดับความสำคัญของ พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ 69 แห่ง พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ 47 แห่ง และพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น 19,295 แห่ง โดยทำการสำรวจเสร็จสิ้นใน พ.ศ. 2542 และได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2543 กำหนดมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ เพื่อแก้ไขปัญหา การเสื่อมโทรม และการสูญเสียพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย

การลดลงของพื้นที่ชุ่มน้ำนั้น ทำให้เกิดผลกระทบทางชีวนิเวศทั้งระบบ ตั้งแต่ต้นน้ำถึงท้ายน้ำ ก่อให้เกิดความไม่สมดุลตามธรรมชาติ ส่งผลให้เกิดภาวะน้ำท่วมบ่อยขึ้น การขาดแคลนน้ำ การพังทลาย ของดิน การตกค้างของสารพิษในดิน มลพิษทางน้ำ และเกิดปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ อันก่อให้เกิดความเสียหายต่อความเป็นอยู่ของประชากรและระบบเศรษฐกิจของประเทศ สาเหตุหลัก เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นพื้นที่ทำการเกษตร ปัญหาการเสื่อมโทรมและการสูญเสีย พื้นที่ชุ่มน้ำจึงมีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นที่ยังขาดมาตรการอนุรักษ์ และจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างถูกต้อง พื้นที่ดังกล่าวจึงมีความเสี่ยงในการปรับเปลี่ยนพื้นที่ชุ่มน้ำและลด ขนาดพื้นที่ลงไปอย่างรวดเร็ว

ดังนั้น พ.ศ. 2552 การประชุมคณะรัฐมนตรีได้มีการทบทวนมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2543 เรื่องทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติของประเทศไทย และมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำมีมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 โดยประกาศ กำหนดให้พื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นสาธารณะทุกแห่งทั่วประเทศโดยเฉพาะพื้นที่ชุ่มน้ำแหล่งน้ำจัดเป็นพื้นที่สีเขียว และมีให้ส่วนราชการเข้าไปใช้ประโยชน์ เพื่อสงวนไว้เป็นแหล่งรองรับน้ำและกักเก็บน้ำต่อไป จากมติ คณะรัฐมนตรีดังกล่าว พื้นที่ชุ่มน้ำสาธารณะหรือพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจึงมีความสำคัญ เพิ่มขึ้น หน่วยงานของรัฐไม่ควรดำเนินการใด ๆ รุกล้ำพื้นที่ชุ่มน้ำสาธารณะนั้น ๆ

การสำรวจทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม จัดทำขึ้น เพื่อลดความขัดแย้งจากความตระหนักต่อการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำที่แตกต่างกัน เนื่องด้วย ทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นได้จัดทำตั้งแต่ พ.ศ. 2542 แสดงรายชื่อของพื้นที่ ชุ่มน้ำตามเขตการปกครอง โดยไม่มีขอบเขตและตำแหน่งอ้างอิงที่ชัดเจน การบุกรุกพื้นที่ชุ่มน้ำโดยอ้าง ความไม่ชัดเจนของพื้นที่ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งของการคุกคามพื้นที่ชุ่มน้ำ การศึกษาดังกล่าวจึงได้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม รวมทั้งจัดทำขอบเขต และตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่ชุ่มน้ำ ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวยังสามารถใช้เป็นหลักฐาน ข้อมูลเพื่อสนับสนุนงานวางแผนการใช้ที่ดิน และการหาพื้นที่ที่เหมาะสมในการจัดสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก ของกรมพัฒนาที่ดิน

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม ในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

1.2.2 เพื่อตรวจสอบสภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม พ.ศ. 2566 – กันยายน พ.ศ. 2567

สถานที่ดำเนินงาน พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 อุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษา

- 1) ข้อมูลภาพถ่ายทางอากาศ Google Earth
- 2) แผนที่ภูมิประเทศ ลำดับชุด L7018 มาตราส่วน 1: 25,000
- 3) แผนที่ขอบเขตการปกครองประเทศไทย มาตราส่วน 1: 25,000
- 4) แผนที่เส้นทางน้ำ คลองชลประทาน มาตราส่วน 1: 25,000
- 5) โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ได้แก่ โปรแกรมสำเร็จรูป และโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

1.4.2 วิธีการศึกษา

- 1) รวบรวมข้อมูลทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น จากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2) กำหนดตำแหน่งของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น ตามทะเบียนของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้สามารถอ้างอิงตามระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ โดยหาตำแหน่งและสภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยใช้ฐานข้อมูลหมู่บ้านและขอบเขตการปกครองเป็นขอบเขตหลักในการกำหนดตำแหน่งพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น
- 3) นำข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมจากระบบ Google Earth และแผนที่ภูมิประเทศ ลำดับชุด L7018 ใช้ในการคัดกรองพื้นที่ตามสภาพความสมบูรณ์ของพื้นที่ชุ่มน้ำพร้อมหาตำแหน่งพื้นที่ชุ่มน้ำ
- 4) นำเข้าข้อมูลพิกัดจุดที่ตั้งพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นโดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์
- 5) วิเคราะห์ข้อมูลโดยกำหนดและจำแนกประเภทของข้อมูลเป็นจุด และทำการให้ค่าของตำแหน่งตามสภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำว่ามีการคงสภาพหรือหมดสภาพแล้ว
- 6) สำนักรวบรวมข้อมูลโดยออกสำรวจภาคสนามเพื่อแก้ไขและปรับปรุงความถูกต้องรวมถึงรวบรวมข้อมูลให้มีความสมบูรณ์ โดยการลงพื้นที่จริงร่วมกับการสอบถามจากหน่วยงานระดับท้องถิ่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และครบถ้วนสมบูรณ์
- 7) นำข้อมูลมาจัดเก็บเป็นชั้นแผนที่และจัดทำแผนที่ พร้อมจัดเก็บเป็นระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ พร้อมจัดทำตารางข้อมูลเชิงคุณลักษณะ โดยมีการออกแบบตารางข้อมูลเพื่อจัดเก็บข้อมูลเชิงคุณลักษณะให้มีความสัมพันธ์กับข้อมูลเชิงพื้นที่
- 8) จัดทำรายงานพร้อมแผนที่และบันทึกลงในแผ่นบันทึกข้อมูล (CD) และนำเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.5 ผู้ดำเนินงาน

1.5.1 ที่ปรึกษา

นายชาคริต อินนะระ

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน

นางสาวพิมพ์พร พรพรหมินทร์

ผู้อำนวยการกลุ่มวางแผนบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ

1.5.2 ผู้ดำเนินงาน

นายดิเรก คงแพ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

นางสาวชนม์ชนก ตั้งตระกูล

นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

นายพลวัฒน์ เศรษฐสุทธิ

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

บทที่ 2

ข้อมูลพื้นฐาน

2.1 ประวัติความเป็นมา

2.1.1 ตราสัญลักษณ์ คำขวัญ (สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม, 2567)

รูปที่ 2-1 ตราสัญลักษณ์จังหวัดมหาสารคาม

ตราสัญลักษณ์จังหวัดมหาสารคาม เป็นรูปต้นไม้ใหญ่และท้องทุ่ง หมายถึง พื้นดินอันอุดมให้ความสุขสมบูรณ์แก่ประชาชน ซึ่งมีการทำนาเป็นอาชีพหลัก พื้นที่ในจังหวัดนี้อุดมสมบูรณ์ด้วยข้าวปลาอาหาร

นอกจากการทำนาชาวเมืองยังมีอาชีพอีกหลายอย่าง เช่น ทำเกลือสินเธาว์ ไร่ฝ้าย ยาสูบ และเลี้ยงไหม เมืองมหาสารคามแยกออกมาจาก แขวงเมืองร้อยเอ็ดในสมัยรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

คำขวัญจังหวัดมหาสารคาม “พุทธมลฑลอีสาน ถิ่นฐานอารยธรรม ผ้าไหมล้ำเลอค่า ตักสิลานคร”

2.1.2 ความเป็นมาของเมืองมหาสารคาม

จังหวัดมหาสารคาม เป็นศูนย์กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ส่ดืออีสาน) เป็นมหมงคลนหม ที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) ทรงพระราชทานให้เป็นชื่อเมืองครั้งทรงโปรดเกล้าฯ ตั้งเมืองเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2408 มีความหมายว่า ถิ่นฐานที่อุดมสมบูรณ์ด้วยความดีงามทั้งปวง มีท้าวมหาชัย (กวต) เป็นเจ้าเมือง

ท้าวมหาชัย (กวต) ได้พาผู้คนออกจากเมืองร้อยเอ็ดมาทางทิศตะวันตก ประมาณ 1,000 เส้น จึงหยุดตั้งอยู่บริเวณที่ดอน แล้วจัดพิธีการฝังเสาหลักเมือง บริเวณนั้นได้สร้างวัดชื่อวัดดอนเมือง แต่ราษฎรนิยมเรียกว่า “วัดข้าวฮ้าว” อยู่ได้ประมาณ 6 เดือน เห็นว่าขาดแคลนแหล่งน้ำ จึงย้ายมาตั้งระหว่างกุดยางใหญ่ กับหนองกระทุ่ม ซึ่งเป็นชุมชนที่มีผู้คนอาศัยอยู่บ้างแล้ว คือบ้านจาน ประกอบกับทางออกไปเล็กน้อยทางทิศ ตะวันตกก็มีหนองหัวช้าง (บริเวณทิศใต้วัดนาควิชัย) และถัดจากหนองกระทุ่มออกไปเล็กน้อยก็เป็นห้วยคะคาง นับว่าเป็นชัยภูมิที่มีแหล่งน้ำสมบูรณ์ จึงได้ตั้งเป็นเมืองมหาสารคาม มีพระเจริญราชเดช (กวต) เป็นเจ้าเมืองคนแรก ส่วนท้าวบัวทองได้พาผู้คนจำนวนหนึ่งไปตั้งถิ่นที่อยู่บริเวณบ้านลาดริมฝั่งลำน้ำชีตามที่ตนเห็นเหมาะสม และเสนอตั้งเป็นเมืองตั้งแต่นั้น โดยเมืองมหาสารคามเมื่อแรกตั้งยังต้องขึ้นอยู่ในความดูแลบังคับบัญชาของพระขัติยวงษา (จัน) เจ้าเมืองร้อยเอ็ด

พ.ศ. 2456 หม่อมเจ้าณพมาศ นวรัตน์ ได้รับการแต่งตั้งเป็นปลัดมณฑลประจำจังหวัด โดยความเห็นชอบของพระมหาอำมาตยาธิบดี (เส่ง วิริยะศิริ) และได้ย้ายศาลากลางจังหวัดมาตั้ง ณ ที่ศาลากลาง หลังเดิมหรือที่ว่าการอำเภอเมืองมหาสารคามในปัจจุบัน ต่อมาในปี พ.ศ. 2542 ได้ย้าย

ศาลากลางจังหวัดมาตั้งอยู่ ณ ที่ปัจจุบัน คือ บริเวณถนนเลียบเมืองมหาสารคาม – ร้อยเอ็ด ตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง มหาสารคามจากอดีตจนถึงปัจจุบันจังหวัดมหาสารคามมีผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองและผู้ว่าราชการจังหวัด รวม 51 คน

2.1.3 เขตการปกครอง

จังหวัดแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลเมือง 1 แห่ง เทศบาลตำบล 18 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 123 แห่ง และหมู่บ้าน 1,944 หมู่บ้าน โดยอำเภอที่มีพื้นที่มากที่สุดคือ โกสุมพิสัย (827.9) รองลงมาคือ อำเภอบรบือ (681.6) อำเภวาปีปทุม (605.8) และอำเภอเมืองมหาสารคาม (556.7)

2.2 ที่ตั้ง และอาณาเขต

จังหวัดมหาสารคาม ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ 5,291.683 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,307,302 ไร่ มีพื้นที่เป็นลำดับที่ 14 ของภาคและเป็นลำดับที่ 41 ของประเทศไทย มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดกาฬสินธุ์
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดบุรีรัมย์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดบุรีรัมย์

2.3 การคมนาคม

การคมนาคมขนส่งของจังหวัดมหาสารคาม ใช้การคมนาคมทางถนนเป็นหลัก ประกอบด้วย ถนนทางหลวงแผ่นดินสายประธาน ถนนทางหลวงแผ่นดินสายรองประธาน ถนนทางหลวงแผ่นดินที่เชื่อมโยงระหว่างจังหวัด กับอำเภอ หรือสถานที่สำคัญ และทางหลวงชนบทและทางหลวงท้องถิ่น ดังนี้

2.3.1 ถนนทางหลวงแผ่นดินสายประธาน ประกอบด้วย

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 23 (บ้านไผ่-มหาสารคาม-ร้อยเอ็ด-ยโสธร-อุบลราชธานี) เป็นเส้นทางที่มีความสำคัญในระดับภาค ทำหน้าที่เชื่อมโยงจังหวัดตอนกลางกับจังหวัดตอนล่างของภาคตะวันออกเฉียงเหนือทางทิศตะวันออก

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 23 (ตอนเลียบเมืองด้านตะวันออกและด้านตะวันตก) เป็นระบบถนนวงแหวนของชุมชนเมืองมหาสารคาม มีบทบาทในการแบ่งเบาปริมาณการจราจร ของระบบถนนสายหลัก และทำให้การเชื่อมโยงติดต่อของชุมชนภายในจังหวัดมีประสิทธิภาพมากขึ้น และทำหน้าที่เป็นทางเลียบเมือง (BY PASS) กรณีไม่ต้องการผ่านชุมชนเมืองมหาสารคาม

2.3.2 ถนนทางหลวงแผ่นดินสายรองประธาน ประกอบด้วย

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 208 (มหาสารคาม-โกสุมพิสัย-ท่าพระ เชื่อมโยงกับถนนมิตรภาพ จังหวัดขอนแก่น) เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดมหาสารคาม กับจังหวัดขอนแก่น ผ่านอำเภอโกสุมพิสัย เทศบาลตำบลท่าพระ และบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ)

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 213 (มหาสารคาม-กันทรวิชัย-กาฬสินธุ์) เชื่อมโยงระหว่าง จังหวัดมหาสารคามกับจังหวัดกาฬสินธุ์ ผ่านอำเภอกันทรวิชัย อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 219 (บรบือ-นาเชือก-พยัคฆภูมิพิสัย-บุรีรัมย์) เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดมหาสารคามกับจังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นจังหวัดทางตอนใต้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 209 (สายขอนแก่น-เขียงยืน-กาฬสินธุ์)

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 202 (สายพยัคฆภูมิพิสัย-พุทไธสง-สุวรรณภูมิ)

2.3.3 ถนนทางหลวงแผ่นดินที่เชื่อมโยงระหว่างจังหวัด กับอำเภอ หรือสถานที่สำคัญ

เพื่อให้สามารถติดต่อกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีบทบาทในการแบ่งเบา ปริมาณการจราจรของระบบถนนทางหลวงแผ่นดินสายประธาน และทำหน้าที่การเชื่อมโยงติดต่อระหว่างชุมชนสำคัญของจังหวัด ประกอบด้วย

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2040 (อำเภอเมืองมหาสารคาม-อำเภอลำปุม-อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย-จังหวัดบุรีรัมย์)

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2045 (ร้อยเอ็ด-หนองคูโคก-อำเภอลำปุม)

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2237 (สายโกสุมพิสัย-เขียงยืน)

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2152 (สายเขียงยืน-ชื่นชม-กระนวน)

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2300 (สายโกสุมพิสัย-กุฉี)

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2322 (สายโกสุมพิสัย-กุฉี-บรบือ-นาดูน)

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2063 (สายบรบือ-วาปีปทุม)

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2381 (สายนาเชือก-นาดูน)

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2118 (สายกันทรวิชัย-เขียงยืน)

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2380 (สายมหาสารคาม-แกดำ)

2.3.4 ทางหลวงชนบทและทางหลวงท้องถิ่น

เป็นระบบถนนที่เชื่อมโยงติดต่อระหว่างชุมชนศูนย์กลางชนบทและพื้นที่ชนบท เป็นเส้นทางที่นำผลผลิตจากพื้นที่เกษตรกรรมมายังตลาดที่เป็นชุมชนศูนย์กลางของพื้นที่และการกระจายสินค้าตลอดจนการบริการต่าง ๆ ไปสู่พื้นที่โดยรอบและมีบทบาทในการแบ่งเบาปริมาณการจราจรของระบบถนนประธานและทำหน้าที่เชื่อมโยงติดต่อระหว่างชุมชนสำคัญของจังหวัด

2.4 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศ โดยทั่วไปของจังหวัดมหาสารคาม เป็นพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด พื้นที่โดยทั่วไปมีความสูงจากระดับทะเลปานกลางประมาณ 130 - 230 เมตร ด้านทิศตะวันตก และทิศเหนือเป็นที่สูงในเขตอำเภอกอสุมพิสัย อำเภอเขียงยืน และอำเภอกันทรวิชัย ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ครึ่งหนึ่งของพื้นที่จังหวัด และค่อย ๆ ลาดเทมาทางทิศตะวันออกและทิศใต้มีลำน้ำสำคัญสายหลักไหลผ่าน ได้แก่ ลำน้ำชี

2.5 ลักษณะภูมิอากาศ

มีลักษณะฝนตกสลับกับอากาศแห้ง (Wet and dry climate) มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปี อยู่ที่ประมาณ 118 มิลลิเมตรต่อปี อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีอยู่ที่ประมาณ 27.98 องศาเซลเซียส ในช่วงเดือนเมษายนของทุกปีจังหวัดจะมีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยประมาณ 39 องศาเซลเซียส ส่วนอุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ในช่วงเดือนมกราคม อยู่ที่ประมาณ 15 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปีอยู่ที่ประมาณ 27 องศาเซลเซียส จังหวัดมีฤดูกาลต่าง ๆ แบ่งเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมไปจนถึงเดือนมิถุนายน ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กรกฎาคมไปจนถึงเดือนตุลาคม และฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนไปจนถึงเดือนกุมภาพันธ์

2.6 ทรัพยากรป่าไม้

จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ป่าไม้ 132,792.300 ไร่ (ข้อมูลกรมป่าไม้ พ.ศ. 2564) คิดเป็นร้อยละ 3.79 ของพื้นที่จังหวัด ส่วนใหญ่เป็นป่าเต็งรัง ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัด บริเวณอำเภอกุดรัง อำเภอบรบือ อำเภอนาเชือก อำเภอนาดูน และอำเภอนาหว้า มีป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 10 แห่ง (พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติส่วนใหญ่มอบให้ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิรูปที่ดิน) มีวนอุทยาน จำนวน 2 แห่ง คือ วนอุทยานโกสัมพี ตั้งอยู่อำเภอกอสมพิสัย เนื้อที่ 177.243 ไร่ และวนอุทยานชีหลง ตั้งอยู่อำเภอกันทรวิชัย เนื้อที่ 279.159 ไร่ มีสวนรุกชาติ 2 แห่ง คือ สวนรุกชาติพุทธมณฑล อำเภอนาดูน และสวนรุกชาติท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม มีเขตห้ามล่าสัตว์ป่า 1 แห่ง และประกาศเป็นเขตคุ้มครองสิ่งแวดล้อม คือ เขตห้ามล่าสัตว์ ป่าดูลำพัน อำเภอนาเชือก เนื้อที่ 376.025 ไร่

2.7 ทรัพยากรแร่

จังหวัดมหาสารคาม มีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ คือ แร่เกลือหิน ซึ่งมีจำนวนมหาศาล ได้พื้นดินเรียกว่า หน่วยหินมหาสารคาม ซึ่งเป็นชั้นเกลือหินหนาจัดอยู่ในกลุ่มหินโคราช กองเศรษฐกิจธรณีวิทยา ได้คำนวณปริมาณเกลือสำรองของแร่เกลือในภาคอีสาน ว่าอยู่ประมาณ 18 ล้านล้านตัน ปัจจุบันจังหวัดมหาสารคาม มีโรงงานอุตสาหกรรมผลิตเกลือสินเธาว์ จำนวน 16 แห่ง กำลังการผลิตรวมประมาณ 240,000 ตันต่อปี

2.8 ทรัพยากรดิน

สามารถจำแนกกลุ่มดินของจังหวัดมหาสารคามได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

2.8.1 กลุ่มดินไรสามารถแบ่งย่อยเป็น กลุ่มดินไรทั่วไป มีพื้นที่เพียงเล็กน้อยครอบคลุมพื้นที่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดดินไรกลุ่มนี้อยู่ในพื้นที่บางส่วนของอำเภอนาหว้า และอำเภอนาเชือก กลุ่มดินไรเนื้อดินเป็นทรายส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณทิศตะวันตกของจังหวัดบริเวณอำเภอกอสมพิสัย อำเภอบรบือ และอำเภอนาเชือก

2.8.2 กลุ่มดินนา ส่วนใหญ่ครอบคลุมพื้นที่ทางทิศเหนือและทิศใต้ของจังหวัด สามารถแยกออกเป็นกลุ่มย่อยตามสมบัติของดินได้เป็น กลุ่มดินนาทั่วไป ครอบคลุมพื้นที่อำเภอยางชุมน้อย อำเภอนาหว้า อำเภอนาดูน อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย และบางส่วนของอำเภอเมืองมหาสารคาม กลุ่มดินนาดี อยู่บริเวณ

ลุ่มแม่น้ำชี ทางทิศเหนือของจังหวัดซึ่งครอบคลุมพื้นที่ของอำเภอโกสุมพิสัยและอำเภอกันทรวิชัย และบางส่วนอยู่ทางตอนใต้ ของจังหวัด

2.8.3 กลุ่มดินคละ ส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณตอนกลางของจังหวัด สามารถแบ่งย่อยได้เป็นกลุ่มดินไร้ทั่วไป คละกับดินนาทั่วไป ครอบคลุมพื้นที่ของอำเภอเมืองมหาสารคาม อำเภอบรบือ อำเภอนาเชือก อำเภอนาคู และอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย และกลุ่มดินไร้ทรายคละกับดินไร้ทั่วไป อยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองมหาสารคาม อำเภอแกลง และอำเภอนาโพธิ์

ทั้งนี้ พบว่า จังหวัดมหาสารคามมีดินที่เป็นปัญหาประมาณ 2,442,724 ไร่ ได้แก่ ดินเค็ม ดินทรายจัด และดินปนกรวด สำหรับพื้นที่ดินเค็มพบว่ามีกระจายทั่วไปทางตอนกลางและตอนล่าง ของจังหวัด สามารถจำแนกตามระดับความเค็ม ดังนี้

1) ดินเค็มน้อย (Slightly salt affected areas) เป็นบริเวณที่พบคราบเกลือ มีปริมาณน้อยกว่า 1 เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ มีอยู่ประมาณ 1 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 32 ของพื้นที่นาในจังหวัด ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อำเภอเชียงยืน อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอบรบือ อำเภอนาเชือก อำเภอนาโพธิ์ และอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย ทั้งนี้ พื้นที่ดินเค็มน้อยหากมีการใช้ประโยชน์ดินอย่างไม่เหมาะสม เกลือจากน้ำใต้ดินมีโอกาสที่จะแพร่กระจาย ทำให้ดินแปรสภาพไปเป็นดินเค็มปานกลาง หรือ เป็นดินเค็มมาก

2) ดินเค็มปานกลาง (Moderately salt affected areas) คือพื้นที่บริเวณที่พบ คราบเกลือ กระจายตามผิวดินมีปริมาณ 1 – 10 เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ที่มีปริมาณรองลงมาครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 1.7 แสนไร่ คิดเป็นร้อยละ 5 ของพื้นที่จังหวัด อยู่ในที่ราบในเขตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย

3) ดินเค็มมาก (Highly salt affected areas) คือบริเวณที่พบคราบเกลือตามผิวดิน กระจายอยู่ทั่วไปมีปริมาณมากกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ ครอบคลุมพื้นที่ 1.7 แสนไร่ คิดเป็นร้อยละ 5 ของพื้นที่จังหวัด อยู่ในบริเวณอำเภอนาโพธิ์

พื้นที่ดินทรายจัดมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำถึงต่ำมาก มีความสามารถในการอุ้มน้ำน้อย มีเนื้อที่ 1,177,256 ไร่ หรือร้อยละ 35.60 ของพื้นที่จังหวัด พบมากด้านทิศตะวันตกของจังหวัด ในเขตอำเภอบรบือ อำเภอโกสุมพิสัย รองลงมาในเขตพื้นที่ อำเภอนาเชือก และอำเภอนาคู ดินค่อนข้างเป็นทราย มีเนื้อที่ 1,014,205 ไร่ หรือร้อยละ 30.67 ของพื้นที่จังหวัด พบมากในเขตอำเภอนาโพธิ์ รองลงมาอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอเชียงยืน และอำเภอเมืองมหาสารคาม ดินปนกรวดเป็นดินตื้นปนลูกรังปนกรวด ที่มีการระบายน้ำได้ปานกลาง มีเนื้อที่ 4,630 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของพื้นที่จังหวัด พบมากในเขตพื้นที่ อำเภอนาคู รองลงมาในเขตพื้นที่ อำเภอนาโพธิ์ อำเภอกันทรวิชัย และอำเภอบรบือ

2.9 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

จังหวัดมหาสารคามมีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 3,307,302 ไร่ พบว่ามีการใช้ที่ดินจำแนกตามประเภท รายละเอียดดังนี้

2.9.1 พื้นที่เกษตรกรรม เป็นประเภทการใช้ที่ดินที่มีเนื้อที่มากที่สุด คือ 2,766,081 ไร่ หรือร้อยละ 83.64 ของเนื้อที่จังหวัด พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ นาข้าว 2,159,405 ไร่ อ้อยโรงงาน 117,519 ไร่ มันสำปะหลัง 159,827 ไร่ ยูคาลิปตัส 90,625 ไร่ และยางพารา 7,691 ไร่ เป็นต้น

2.9.2 พื้นที่ป่าไม้มีเนื้อที่รวม 137,037 ไร่ หรือร้อยละ 4.14 ของเนื้อที่จังหวัด โดยพื้นที่ป่าผลัดใบ รอสภาพพื้นฟูมีเนื้อที่มากที่สุด 97,229 ไร่ รองลงมา ได้แก่ ป่าผลัดใบสมบูรณ์มีเนื้อที่ 19,414 ไร่ และสวนป่าสมบูรณ์ 18,994 ไร่ ตามลำดับ

2.9.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ดมีเนื้อที่รวม 90,090 ไร่ หรือร้อยละ 2.72 ของเนื้อที่จังหวัด ส่วนใหญ่เป็น ไม้ละเมาะ 57,538 ไร่ พืชหญ้า 14,594 ไร่ และพื้นที่ลุ่ม 13,625 ไร่ ตามลำดับ

2.9.4 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้างมีเนื้อที่รวม 200,398 ไร่ หรือร้อยละ 6.06 ของเนื้อที่จังหวัด พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่หมู่บ้าน 133,880 ไร่ รองลงมา ได้แก่ พื้นที่สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ มีเนื้อที่ 34,780 ไร่ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามและตัวเมืองและย่านการค้า 24,494 ไร่ เช่น คาร์กิลล์สยาม บริษัท สารคามเกษตร จำกัด เป็นต้น

2.9.5 พื้นที่แหล่งน้ำมีเนื้อที่รวม 113,009 ไร่ หรือร้อยละ 3.44 ของเนื้อที่จังหวัด ส่วนใหญ่เป็น พื้นที่บึง มีเนื้อที่ทั้งหมด 37,350 ไร่ รองลงมา ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลอง 34,098 ไร่ และอ่างเก็บน้ำ 25,542 ไร่ เป็นต้น

2.10 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.10.1 ประชากรและอาชีพ

1) จังหวัดมหาสารคามมีประชากรผู้อยู่ในวัยทำงาน อายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 629,916 คน (ชาย 299,072 คน หญิง 330,844 คน) คิดเป็นร้อยละ 66.43 ของจำนวนประชากรจังหวัดมหาสารคาม 948,310 คน

2) ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน (ผู้พร้อมทำงาน) จำนวน 410,059 คน (ชาย 220,986 คน หญิง 189,073 คน) คิดเป็นร้อยละ 65.10 ของผู้อยู่ในวัยทำงาน จำแนกดังนี้

เป็นผู้มีงานทำ จำนวน 405,956 คน (ชาย 219,887 คน หญิง 186,069 คน) คิดเป็น ร้อยละ 99.00 ของผู้อยู่ในกำลังแรงงาน

เป็นผู้ว่างงาน จำนวน 4,103 คน (ชาย 1,099 คน หญิง 3,004 คน) คิดเป็นร้อยละ 1.00 ของผู้อยู่ในกำลังแรงงาน

3) ผู้อยู่นอกกำลังแรงงาน (ผู้ไม่พร้อมทำงาน) จำนวน 219,857 คน (ชาย 78,086 คน หญิง 141,771 คน) คิดเป็นร้อยละ 34.90 ของผู้อยู่ในวัยทำงาน จำแนกดังนี้

ทำงานบ้าน จำนวน 47,369 คน (ชาย 2,986 คน หญิง 44,383 คน) คิดเป็นร้อยละ 21.55 ของผู้อยู่นอกกำลังแรงงาน

เรียนหนังสือ จำนวน 75,920 คน (ชาย 33,241 คน หญิง 42,679 คน) คิดเป็นร้อยละ 34.53 ของผู้อยู่นอกกำลังแรงงาน

เด็ก/วัยชรา/ผู้ป่วย/ผู้พิการ จำนวน 78,675 คน (ชาย 30,980 คน หญิง 47,695 คน) คิดเป็นร้อยละ 35.78 ของผู้อยู่นอกกำลังแรงงาน

อื่น ๆ จำนวน 17,893 คน (ชาย 10,879 คน หญิง 7,014 คน) คิดเป็นร้อยละ 8.14 ของผู้อยู่นอกกำลังแรงงาน

ผู้มีงานทำในจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามการทำงาน ผู้มีงานทำในจังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน 405,956 คน (ชาย 219,887 คน หญิง 186,069 คน) จำแนกตามการทำงาน ได้ดังนี้

(1) ทำงานในภาคเกษตรกรรม จำนวน 215,439 คน (ชาย 122,839 คน หญิง 92,600 คน) คิดเป็นร้อยละ 53.07

(2) ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม จำนวน 190,517 คน (ชาย 97,048 คน หญิง 93,469 คน) คิดเป็นร้อยละ 46.93

จำแนกแรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบ

1) แรงงานในระบบ จำนวน 94,351 คน (ร้อยละ 23.24 ของผู้มีงานทำ)

2) แรงงานนอกระบบ จำนวน 311,605 คน (ร้อยละ 76.76 ของผู้มีงานทำ) จำแนกดังนี้ แรงงานนอกระบบ จำนวน 311,605 คน พบว่าเป็นเพศชายมากกว่า จำนวน 173,245 คน คิดเป็นร้อยละ 55.60 และเพศหญิง จำนวน 138,360 คน คิดเป็น ร้อยละ 44.40 จำแนกตามการทำงานได้ดังนี้

(1) ทำงานอยู่ในภาคเกษตรกรรม มีจำนวน 242,624 คน (ชาย 138,341 คน หญิง 104,283 คน) คิดเป็นร้อยละ 77.86

(2) ทำงานนอกภาคการเกษตร จำนวน 68,981 คน (ชาย 34,904 คน หญิง 34,077 คน) คิดเป็น ร้อยละ 22.14

2.10.2 ผลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) และรายได้

ประมาณการมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดมหาสารคามปี 2563 มูลค่า 62,755 ล้านบาท รายได้ประชากรต่อหัว ปี 2563 มีมูลค่า 80,422 บาท คิดเป็นลำดับที่ 58 ของประเทศ และเป็นลำดับที่ 8 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสาขาที่มีมูลค่าสูงสุด และมีความสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับจังหวัด จำแนกเป็น

- ภาคเกษตร มีมูลค่า 13,387 ล้านบาท ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพสำคัญ ได้แก่ การทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ การเกษตรจึงเป็นสาขาการผลิตที่สำคัญของจังหวัดมหาสารคาม

- นอกภาคเกษตร มีมูลค่า 49,368 ล้านบาท และมีสาขาที่มีมูลค่าสูงสุด 3 อันดับแรก คือ อันดับ 1 สาขาการศึกษา มีมูลค่า 11,210 ล้านบาท โดยจังหวัดมหาสารคาม มีนิสิต นักศึกษา ในมหาวิทยาลัย มากกว่า 50,000 คน ส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัด อันดับ 2 สาขาอุตสาหกรรม มีมูลค่า 9,364 ล้านบาท และอันดับ 3 การขายส่งและการขายปลีก มีมูลค่า 7,012 ล้านบาท ตามลำดับ

2.10.3 สภาพการเกษตร

จังหวัดมหาสารคามมีพื้นที่ทั้งหมด 3,307,301.87 ไร่ และข้อมูลจากการสำรวจ พ.ศ. 2562 พบว่า มีพื้นที่ทำการเกษตรจำนวน 2,818,489 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 85.22 ของพื้นที่จังหวัด โดยมีพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวนาปี มันสำปะหลัง และอ้อยโรงงาน ในรอบปีเพาะปลูก 2564/65 พบว่า มีพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน 2,126,180 ไร่ มีผลผลิต 723,924 ตัน มูลค่า 9,338.6 ล้านบาท มันสำปะหลัง 136,492 ไร่ มีผลผลิต 527,832 ตัน มูลค่า 919.15 ล้านบาท และอ้อยโรงงาน 76,547.21 ไร่ มีผลผลิต 548,748.30 ตัน มูลค่า 493.87 ล้านบาท

บทที่ 3

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำ

3.1 ความหมายและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ

3.1.1 น้ำ (Water)

น้ำ เป็นของเหลวชนิดหนึ่ง ที่มีอยู่มากที่สุดบนผิวโลก และเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตทุกชนิดที่มนุษย์รู้จัก เราสามารถพบน้ำได้ในหลาย ๆ สถานที่ อาทิ ทะเล ทะเลสาบ แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง และในหลาย ๆ รูปแบบ เช่น น้ำแข็ง หิมะ ฝน ลูกเห็บ เมฆ และไอน้ำ น้ำที่เป็นของเหลวพบได้ในตัวของน้ำเอง (Bodies of water) เช่น มหาสมุทร ทะเล ทะเลสาบ แม่น้ำ ธารน้ำ คลอง หรือสระน้ำ น้ำส่วนใหญ่ในโลกนี้อยู่ในรูปของ น้ำทะเล น้ำที่อยู่ในบรรยากาศโลกจะอยู่ทั้งในรูปไอน้ำ และน้ำที่เป็นของเหลว น้ำใต้ดินจะอยู่ในชั้นของดินและหิน ถึงแม้ปกติน้ำจะมีจุดเดือดที่ 100°C แต่ที่ใต้ทะเลลึก ซึ่งมีความร้อนและความกดดันสูง จุดเดือดของน้ำอาจอยู่ที่ 400°C และที่ยอดเขาเอเวอเรส (Mount Everest) จุดเดือดของน้ำอาจอยู่ที่ 70°C

3.1.2 แหล่งน้ำ หรือ พื้นที่น้ำ (Water body) คือ บริเวณที่มีการสะสมของน้ำบนพื้นผิวโลก หรือบนผิวดาวเคราะห์ เช่น มหาสมุทร ทะเล แม่น้ำ ไปจนถึง คลอง หรือ พื้นที่ชุ่มน้ำ

แหล่งน้ำแบ่งได้เป็น 4 ประเภทตามการกำเนิดธรรมชาติของเปลือกโลก และที่ผิวของโลก คือ แหล่งน้ำในบรรยากาศ (Atmospheric water) ได้แก่ สถานะไอน้ำ เช่น เมฆ หมอก สถานะของเหลว ได้แก่ ฝน และน้ำค้าง และสถานะของแข็ง ได้แก่ หิมะ และลูกเห็บ เป็นต้น

แหล่งน้ำผิวดิน (Surface water) ได้แก่ น้ำในบรรยากาศที่กลั่นตัวเป็นหยดน้ำและตกลงสู่ผิวโลก ไหลลงมาซึ่งตามแอ่งที่ต่ำ เช่น หนอง บึง แม่น้ำ ทะเล ทะเลสาบ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งได้ตามการเคลื่อนที่ของน้ำ เช่น แม่น้ำ และคลอง กล่าวถึงแหล่งน้ำมีการไหลจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง ในขณะที่ ทะเลสาบ น้ำจะไม่มีไหลไปแหล่งอื่น แหล่งน้ำที่มีการสัจจะจะถูกเรียกว่าทางน้ำ สำหรับส่วนบริเวณของภูมิภาคที่มีน้ำเป็นจำนวนหนึ่งแต่ไม่เรียกว่าแหล่งน้ำ เช่น น้ำตก และไกเซอร์ น้ำบนโลกนั้นมีทั้งหมด เพียง 97 เพอร์เซ็นต์ ดังนั้นในปัจจุบันนี้ ปี 2018 น้ำจืดมีเพียง 3 เพอร์เซ็นต์ ดังนั้นน้ำทะเลจะมีเพียง 71 เพอร์เซ็นต์ ตามกรมภาคพื้นทะเลแห่งสหประชาชาติของโลก ส่วนที่เหลือจะซึมอยู่ในดินอากาศและสิ่งมีชีวิต

แหล่งน้ำใต้ดิน (Ground water) เป็นน้ำที่ไหลซึมผ่านชั้นดิน และหิน ลงไปสะสมตัวอยู่ตามช่องว่างระหว่างอนุภาคดินและหิน น้ำชนิดนี้มีประโยชน์มาก และเป็นตัวการสำคัญในการควบคุมการแพร่กระจายพรรณพืช ตลอดจนเป็นตัวทำลาย และตกตะกอนเป็นสารประกอบหลายอย่างใต้พื้นดิน

น้ำที่เป็นส่วนประกอบทางเคมี (Chemical water) ได้แก่ น้ำที่เป็นองค์ประกอบทางเคมี หรือเป็นองค์ประกอบในแร่ หิน และดิน และแหล่งน้ำในบรรยากาศ จะเกิดการเปลี่ยนแปลงของน้ำที่เป็นส่วนประกอบทางเคมี เช่น การเย็นตัวของหินอัคนี การผุพังของแร่ การเปลี่ยนแปลงจะมีปริมาณน้ำมากบนผิวโลก และใช้ระยะเวลายาวนานมาก (อภิสิทธิ์, 2525)

3.1.3 ทรัพยากรน้ำ หมายถึง ของเหลวเกิดจากการรวมตัวกันของก๊าซไฮโดรเจนและก๊าซออกซิเจนในภาวะที่เหมาะสมหรือความหมายในลักษณะเป็นทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที้นำมาใช้อุปโภค บริโภค ชำระล้างร่างกาย ใช้ในการเพาะปลูก เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การคมนาคมทางน้ำ

การผลิตพลังงาน ทรัพยากรน้ำยังเป็นทรัพยากรประเภทหนึ่งที่สามารถเกิดขึ้นทดแทนอยู่ตลอดเวลา เป็นวัฏจักร ความสัมพันธ์ของดิน น้ำ และป่า เริ่มจากวัฏจักรของน้ำ ที่ระเหยจากผิวน้ำและพื้นดิน หมุนเวียนขึ้นไปในชั้นบรรยากาศในรูปของไอน้ำ ไอน้ำจะกลั่นตัวกลายเป็นฝนและไหลซึมลงไปในดิน ส่วนที่เหลือก็จะเป็นน้ำไหลบนพื้นผิวดินไปตามลาดเขากลายเป็นธารน้ำเล็ก ๆ รวมกันเป็นแม่น้ำ และไหลลงสู่ทะเล การระเหยของน้ำจากดินและการคายน้ำของต้นไม้ก็เป็นหนึ่งในวัฏจักรของน้ำที่ทำให้เกิดความชื้นในชั้นบรรยากาศ โดยการคายน้ำของต้นไม้และการระเหยของน้ำจากดินจะมีความสัมพันธ์กัน อีกทั้งโครงสร้างของดินในป่าจะมีความสามารถในการดูดซับน้ำสูง โดยการทำงานผ่านระบบรากของต้นไม้ นอกจากนี้แล้วการสูญเสียน้ำจากการระเหยในพื้นที่ป่าจะน้อยกว่าการสูญเสียน้ำจากการระเหยในพื้นที่แบบเดียวกันที่ไม่มีต้นไม้ปกคลุม ทำให้พื้นที่ที่ปกคลุมไปด้วยต้นไม้อย่างหนาแน่น เช่น ฝืนป่า มีอิทธิพลต่อความสมดุลของวัฏจักรน้ำเป็นอย่างมาก เพราะฉะนั้นการอนุรักษ์ป่าก็หมายถึงการอนุรักษ์น้ำ เราจึงควรหันมาให้ความสนใจกับการอนุรักษ์ต้นน้ำเหล่านี้ซึ่งมักจะถูกปล่อยปละละเลย การกระทำของมนุษย์ที่มีต่อดินและต้นไม้ย่อมส่งผลถึงวัฏจักรของน้ำไม่ทางใดก็ทางหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ การใช้ น้ำของมนุษย์ไม่ว่าด้วยวิธีใดก็ตาม ย่อมส่งผลกระทบกับการทำงานของวัฏจักรต่าง ๆ ในธรรมชาติ ถ้าเราใช้น้ำอย่างไม่รู้คุณค่า ทำให้น้ำปนเปื้อนด้วยความตั้งใจหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทั้งการทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ หรือแม้แต่การใช้สารเคมีในการเกษตร สารเคมีหรือเศษขยะที่เจือปนลงไปตามแหล่งน้ำต่าง ๆ ในที่สุด สิ่งเหล่านั้นก็จะย้อนกลับมาหาเราไม่ช้าก็เร็ว (มูลนิธิสืบนาคะเสถียร, 2555) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก เป็นงานที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อประชาชนในชนบทเป็นอย่างมาก เป้าหมายของการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก เพื่อสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในการใช้น้ำของประชาชนในชนบท เช่น ใช้ในการอุปโภคบริโภค การเลี้ยงสัตว์ การประมง การเพาะปลูกพืช การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กมีกิจกรรมหลายประเภทด้วยกัน คือการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ สระเก็บน้ำ การขุดลอกหนอง บึงธรรมชาติ เพื่อกักเก็บน้ำไว้ในยามขาดแคลน การก่อสร้างทางน้ำ คู คลอง ส่งน้ำ รวมทั้งฝาย ประตูระบายน้ำ ขนาดเล็ก เพื่อนำน้ำจากแหล่งน้ำกระจายไปใช้ในพื้นที่เพาะปลูกได้อย่างทั่วถึง การขุดบ่อน้ำตื้น บ่อน้ำบาดาลเพื่อนำน้ำจากใต้ดินขึ้นมาใช้ นอกจากนี้ยังมีการระบายน้ำออกจากพื้นที่ซึ่งมีน้ำท่วมเป็นประจำจนใช้เพาะปลูกไม่ได้ การป้องกันน้ำท่วมพื้นที่เพาะปลูก รวมทั้งการก่อสร้าง เพื่อป้องกันน้ำเค็ม และการปรับปรุงพื้นที่ชายทะเล เพื่อการเพาะปลูก

3.1.4 กลุ่มน้ำ หรือ Watershed และการจัดการกลุ่มน้ำ

“กลุ่มน้ำ” (Watershed) หมายถึง พื้นที่รองรับน้ำฝนทั้งหมดที่อยู่เหนือจุดที่กำหนดให้ โดยน้ำฝนที่ตกลงมาในพื้นที่นั้นจะพากันระบายไหลรวมไปสู่จุดออก (Outlet) เดียวกัน ณ จุดที่กำหนดให้เท่านั้น (U.S.D.A., 1957) ซึ่งมีความหมายคล้ายคลึงกับคำว่า “Drainage basin” และคำว่า “Catchment area” ส่วนใน Webster' dictionary ได้ให้คำจำกัดความของ “กลุ่มน้ำ” ว่า คือ พื้นที่ลาดชันที่ระบายน้ำจากเส้นสันปันน้ำ (Divide) ให้ไหลลงไปสู่ท้องลำธารอย่างน้อยสองแห่งหรือมากกว่านั้น ฉะนั้น กลุ่มน้ำ ก็คือ พื้นที่ที่ล้อมรอบไปด้วยสันปันน้ำนั่นเอง เส้นแบ่งเขตกลุ่มน้ำหรือเส้นสันปันน้ำนี้แบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ สันปันน้ำผิวดินและสันปันน้ำใต้ดิน

กลุ่มน้ำมีองค์ประกอบ ดังนี้ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น และทรัพยากรคุณภาพชีวิต (สังคมสิ่งแวดล้อม) ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้อยู่รวมกันอย่างกลมกลืนเป็นกลุ่มน้ำที่มีลักษณะและแสดงบทบาทเฉพาะ จึงมักเรียกกลุ่มน้ำเป็นทรัพยากรกลุ่มน้ำ หรือระบบทรัพยากร

ประเทศไทยมี 22 กลุ่มน้ำหลัก ดังนี้ (1) กลุ่มน้ำสาละวิน (2) กลุ่มน้ำโขงเหนือ (3) กลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ (4) กลุ่มน้ำชี (5) กลุ่มน้ำมูล (6) กลุ่มน้ำปิง (7) กลุ่มน้ำวัง (8) กลุ่มน้ำยม (9) กลุ่มน้ำน่าน (10) กลุ่มน้ำเจ้าพระยา (11) กลุ่มน้ำสะแกกรัง (12) กลุ่มน้ำป่าสัก (13) กลุ่มน้ำท่าจีน (14) กลุ่มน้ำแม่กลอง (15) กลุ่มน้ำบางปะกง (16) กลุ่มน้ำโตนเลสาบ (17) กลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก (18) กลุ่มน้ำเพชรบุรี – ประจวบคีรีขันธ์ (19) กลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนบน (20) กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (21) กลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่างและ (22) กลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันตก (ฐิติพันธ์, 2564)

“การจัดการกลุ่มน้ำ” หมายถึง การจัดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติทุก ๆ อย่าง ภายในพื้นที่กลุ่มน้ำแบบผสมผสาน โดยเฉพาะทรัพยากรที่ดิน ได้แก่ พื้นที่ป่าไม้ เกษตรกรรม แหล่งน้ำ ชุมชน พื้นที่เมือง ให้มีส่วนร่วมการกระจายตัวที่เหมาะสม มีมาตรการป้องกันและควบคุมผลกระทบที่อาจเกิดจากการใช้อย่างไม่ถูกวิธี และมีการปรับปรุงหรือฟื้นฟูส่วนที่เสื่อมโทรม ให้กลุ่มน้ำนั้น ยังคงทำหน้าที่สนองต่อความต้องการทรัพยากรธรรมชาติของมนุษย์ โดยเฉพาะทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ได้อย่างยั่งยืน สิ่งที่จะบ่งบอกถึงผลสัมฤทธิ์ของการจัดการดูจากปริมาณน้ำที่เพียงพอ ช่วงเวลา การไหลสม่ำเสมอและคุณภาพดี รวมถึงคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของคนอยู่อาศัยในพื้นที่กลุ่มน้ำด้วย

“การจัดการกลุ่มน้ำอย่างมีส่วนร่วม” หมายถึง การจัดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติทุก ๆ อย่าง ภายในพื้นที่กลุ่มน้ำร่วมกันของผู้มีส่วนได้เสีย ตั้งแต่ร่วมกันกำหนดขอบเขตพื้นที่กลุ่มน้ำ ที่ต้องการจัดการ ร่วมกันคิดวิเคราะห์สถานการณ์ ร่วมกันตัดสินใจกำหนดทิศทางการจัดการ ร่วมกันลงมือปฏิบัติ ร่วมกันรับผิดชอบผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้น และร่วมกันจัดสรรผลประโยชน์อย่างทั่วถึงเท่าเทียม

3.1.5 พื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetlands) หมายถึง ที่ลุ่ม ที่ราบลุ่ม ที่ขึ้นแฉะ พรุ แหล่งน้ำ ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่มีน้ำขัง หรือ น้ำท่วมอยู่ถาวรและชั่วคราว ทั้งที่เป็นแหล่งน้ำนิ่ง และน้ำไหล ทั้งที่เป็นน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม รวมไปถึงชายฝั่งทะเล และที่ในทะเลในบริเวณซึ่งเมื่อน้ำลดลงต่ำสุด มีความลึกของระดับน้ำไม่เกิน 6 เมตร

พื้นที่ซึ่งมีลักษณะจัดได้ว่าเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ จึงรวมถึง ห้วย หนอง คลอง บึง บ่อ กระจัง (ตระพัง) บาราย แม่น้ำ ลำธาร แคว หนอง ชานคลอง ฝิ่งน้ำ สบธาร สระ ทะเลสาบ แอ่งลุ่ม กุด ทุ่ง กว๊าน มาบป่ง ทาม สบุน แก่ง น้ำตก หาดหิน หาดกรวด หาดทราย หาดโคลน หาดเลน ชายทะเล ชายฝั่ง ทะเล พืดหินปะการัง แหล่งหญ้าทะเล แหล่งสาหร่ายทะเล คุ้ง อ่าว ดินดอนสามเหลี่ยม ช่องแคบ ชะวากทะเล ตะกาด หนองน้ำกร่อย ป่าพรุ ป่าเลน ป่าชายเลน ป่าโกงกาง ป่าจาก ป่าเสม รวมทั้งนาข้าว นาเกลือ นาเกลือ บ่อปลา อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น ตามอนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar convention) หรือ อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ (ในมาตรา 1.1 และมาตรา 2.1 ของอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ)

พื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetlands) คือ พื้นที่ซึ่งมีน้ำเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดหรือควบคุมสภาพแวดล้อมและลักษณะการดำรงอยู่ของสิ่งมีชีวิต โดยทั่วไปแล้ว พื้นที่ชุ่มน้ำเกิดจากระดับน้ำใต้ดิน (Water table) ที่มีระดับอยู่ใกล้กับผิวดินมาก ส่งผลให้ปริมาณน้ำเอ่อล้นขึ้นมา หรืออาจถูกน้ำท่วมขังเป็นบริเวณกว้าง ดังนั้นความหมายของพื้นที่ชุ่มน้ำจึงครอบคลุมถึงทุกพื้นที่ซึ่งมีลักษณะทางภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่ขึ้นแฉะ หรือเป็นแหล่งน้ำที่มีระดับน้ำเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา มีการไหลเวียนของน้ำตามฤดูกาล หรืออาจมีระดับน้ำขังคงที่ถาวร รวมไปถึงบริเวณริมชายฝั่งทะเลและพื้นที่ในทะเล บางส่วนที่มีความลึกหรือระดับน้ำไม่เกิน 6 เมตร เมื่อกระแสน้ำลดลงถึงจุดต่ำสุด

3.1.6 พื้นที่ชุ่มน้ำทางทะเลและชายฝั่ง (Marine and coastal wetlands) หมายถึง บริเวณในทะเลและริมชายฝั่งทะเล ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของกระแสน้ำจากแม่น้ำ เช่น ทะเลสาบน้ำเค็ม (Lagoon) หาดทราย (Beach) และแนวปะการัง (Coral reef) เป็นต้น

3.1.7 ปากแม่น้ำหรือชะวากทะเล (Estuarine) หมายถึง พื้นที่ซึ่งมีแม่น้ำและทะเลมาบรรจบกัน ลักษณะของน้ำจึงเป็นน้ำกร่อย เช่น ดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำ (Delta) ที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง (Tidal marsh) ป่าชายเลน (Mangrove forest) หาดโคลน (Mud flat) และแหล่งหญ้าทะเล (Seagrass bed) เป็นต้น

3.1.8 ทะเลสาบหรือบึง (Lacustrine) หมายถึง แหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่มีน้ำขังถาวรหรือมีน้ำขังตามฤดูกาล อาจมีกระแสน้ำไหลเพียงเล็กน้อย เช่น ทะเลสาบและบึงต่าง ๆ

3.1.9 แม่น้ำและแหล่งน้ำไหล (Riverine) หมายถึง แม่น้ำ ลำธาร ลำห้วย และลำคลองที่มีน้ำไหลตลอดทั้งปี รวมถึงพื้นที่ราบลุ่มริมชายฝั่งแม่น้ำตลอดสายและสันทรายแม่น้ำ

3.1.10 หนองน้ำ (Palustrine) หมายถึง พื้นที่ซึ่งมีน้ำท่วมขังอยู่ตลอดหรือมีน้ำท่วมขังตามฤดูกาล มีความลึกไม่เกิน 2 เมตร และมีพืชน้ำปกคลุมมากกว่าร้อยละ 30 ของพื้นผิวน้ำ เช่น ที่ลุ่มชื้นแฉะ (Marsh) พรุ (Bog) และมาบ (Swamp) เป็นต้น

3.1.11 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น (Human-made wetlands) เช่น อ่างเก็บน้ำ สระน้ำ บ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ นาข้าว และพื้นที่ทางการเกษตรซึ่งมีน้ำท่วมขัง เป็นต้น

3.1.12 อนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar convention)

อนุสัญญาแรมซาร์ หรืออนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ได้ถูกกำหนดและตั้งชื่อตามชื่อสถานที่จัดให้มีการประชุม เพื่อรับรองอนุสัญญาเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2514 ณ เมืองแรมซาร์ ประเทศอิหร่าน อนุสัญญาดังกล่าวเป็นข้อตกลงระหว่างรัฐบาล ซึ่งกำหนดกรอบการทำงานสำหรับความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอันเป็นการอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยของนกน้ำ ต่อมาขอบเขตการดำเนินการของอนุสัญญาฯ ได้ขยายครอบคลุมกว้างขึ้นโดยเน้นการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาดในทุก ๆ ด้าน ตลอดจนเพื่อยับยั้งการสูญหายของพื้นที่ชุ่มน้ำในโลก โดยมีพันธกิจที่สำคัญในการดำเนินงานระดับชาติโดยความร่วมมือระดับนานาชาติ เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุกภูมิภาคของโลก อนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2514 และเพื่อให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ จึงได้กำหนดให้ทุกวันที่ 2 กุมภาพันธ์ของทุกปีเป็นวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก (World wetlands day)

3.1.13 คุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ

พื้นที่ชุ่มน้ำยังเป็นรากฐานสำคัญของระบบนิเวศและการบริการของระบบนิเวศ (Ecosystem service) ทั้งการเป็นแหล่งกักเก็บน้ำฝนและน้ำท่าที่ช่วยป้องกันอุทกภัยและบรรเทาความแห้งแล้ง เป็นพื้นที่ซึ่งสามารถช่วยป้องกันชายฝั่งทะเลจากการกัดเซาะและการพังทลาย ป้องกันคลื่นและลมทะเล รวมถึงป้องกันการรุกล้ำเข้ามาในแผ่นดินของน้ำทะเล อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ซึ่งสามารถดักจับตะกอนและแร่ธาตุ บำบัดน้ำเสียและสารพิษต่าง ๆ อีกด้วย ซึ่งสำหรับมนุษย์ พื้นที่ชุ่มน้ำยังมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยว ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น และยังเป็นแหล่งการเรียนรู้ การศึกษาวิจัยทางธรรมชาติที่สำคัญต่อวิถีชีวิต (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2566)

3.1.14 ความหลากหลายทางชีวภาพ

ความหลากหลายทางชีวภาพ หมายถึง การมีสิ่งมีชีวิตนานาชนิด นานาพันธุ์ในระบบนิเวศอันเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย ซึ่งมีมากมายและแตกต่างกันทั่วโลก หรือง่าย ๆ คือ การที่มีชนิดพันธุ์ (Species) สายพันธุ์ (Genetic) และระบบนิเวศ (Ecosystem) ที่แตกต่างหลากหลายบนโลก ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพมีอยู่ระหว่างสายพันธุ์ ระหว่างชนิดพันธุ์ และระหว่างระบบนิเวศ

ความหลากหลายทางชีวภาพระหว่างสายพันธุ์ คือ ความแตกต่างระหว่างพันธุ์พืชและสัตว์ต่างๆ ที่ใช้ในการเกษตร ความแตกต่างหลากหลายระหว่างสายพันธุ์ ทำให้สามารถเลือกบริโภคข้าวเจ้า หรือข้าวเหนียว ตามที่ต้องการได้ หากไม่มีความหลากหลายของสายพันธุ์ต่าง ๆ แล้วอาจจะต้องรับประทานส้มตำปูเค็มกับข้าวเจ้าก็เป็นได้ ความแตกต่างที่มีอยู่ในสายพันธุ์ต่าง ๆ ยังช่วยให้เกษตรกรสามารถเลือกสายพันธุ์ปศุสัตว์ และสัตว์ปีก เพื่อให้เหมาะสมตามความต้องการของตลาดได้ เช่น ไก่เนื้อ ไก่ไข่ ไก่ชน และโคเนื้อ เป็นต้น

ความหลากหลายระหว่างระบบนิเวศ สามารถเห็นได้จากความแตกต่างระหว่างระบบนิเวศประเภทต่าง ๆ เช่น ป่าดงดิบ หุบเขา ป่าชายเลน ทะเลสาบ บึง หนอง ชายหาด แนวปะการัง ตลอดจนระบบนิเวศที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น หุ่น อ่างเก็บน้ำ หรือแม้กระทั่งชุมชนเมือง ของเราเอง ในระบบนิเวศเหล่านี้ สิ่งมีชีวิตที่ต่างชนิดกัน และมีสภาพการอยู่อาศัยแตกต่างกัน ทำให้โลกมีถิ่นที่อยู่อาศัยเหมาะสมสำหรับสิ่งมีชีวิตชนิดต่าง ๆ ระบบนิเวศแต่ละประเภทให้ประโยชน์แก่การดำรงชีวิตของมนุษย์แตกต่างกัน หรืออีกนัยหนึ่งให้ “บริการทางสิ่งแวดล้อม” (Environmental service) ต่างกันด้วย อาทิ ป่าไม้ทำหน้าที่ดูดซับน้ำ ไม่ให้เกิดน้ำท่วมและการพังทลายของดิน ส่วนป่าชายเลนทำหน้าที่เก็บตะกอนไม่ให้ไปทับถมจนบริเวณปากอ่าวตื้นเขิน ตลอดจนป้องกันการกัดเซาะบริเวณชายฝั่งจากกระแสน้ำและคลื่นด้วย

3.1.15 การใช้ที่ดิน (Land use) หมายถึง การใช้ที่ดินเป็นทรัพยากรขั้นพื้นฐานในการผลิตอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ตลอดจนใช้เป็นที่พักผ่อน ที่อยู่อาศัย กักเก็บน้ำ หรือใช้ในกิจการอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมวลมนุษย์ ทั้งนี้รวมถึงการใช้ที่ดินในปัจจุบันและการใช้ที่ดินในอนาคตด้วย (บัณฑิต, 2535) ให้ความหมายไว้ว่า การใช้ที่ดินเป็นกิจกรรมของมนุษย์บนพื้นดินและสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ทั้งนี้รวมถึงสิ่งปกคลุมดิน เพื่อที่จะสามารถจัดจำแนกพื้นที่ได้ทั้งหมด โดยทั่วไปแล้วลำดับขั้นและสิ่งปกคลุมดินมีด้วยกัน 3 ลักษณะ คือ โครงสร้างทางกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น ปรากฏการณ์ทางชีวภาพ และการพัฒนาทุกประเภท (สถิตย์, 2521) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้ที่ดิน หมายถึง การนำที่ดินมาใช้บำบัดความต้องการของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เช่น เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และที่อยู่อาศัย เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินว่าเป็นไปในรูปใด เช่น การทำเกษตรกรรม เหมือนแร่ การก่อสร้างอาคารที่อยู่อาศัย เป็นต้น

3.1.16 การพัฒนาที่ดิน (Land development) มีความหมายว่า การกระทำใด ๆ ต่อดินหรือที่ดินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และคุณภาพของดินหรือที่ดิน หรือเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้สูงขึ้น และหมายความรวมถึงการปรับปรุงบำรุงดินหรือที่ดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ หรือขาดความอุดมสมบูรณ์เพราะการใช้ประโยชน์ การอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อรักษาคุณลักษณะหรือ เพื่อความเหมาะสมในการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร (กรมพัฒนาที่ดิน, 2552) ดังนั้น สามารถแบ่งหลักการพัฒนาที่ดินออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้ (1) ส่งเสริมให้มีการนำที่ดินที่ยังไม่เคยใช้ประโยชน์ให้มาอยู่ในรูปที่ใช้ประโยชน์ในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และที่อยู่อาศัย เป็นต้น (2)

ส่งเสริมให้ที่ดินที่ใช้ประโยชน์อยู่แล้วให้ได้รับประโยชน์หรือผลตอบแทนอย่างเต็มที่โดยวิธีปรับปรุงบำรุงดินด้วยวิธีการต่าง ๆ (ศรีบุญวงศ์, 2560) การพัฒนาที่ดิน เป็นการบริหารจัดการ และดำเนินการหรือปฏิบัติต่อที่ดินหรือที่ดินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของดินหรือที่ดิน หรือเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้สูงขึ้น โดยการบูรณาการงานอนุรักษ์ดินและน้ำ รวมถึงการปรับปรุงดินหรือที่ดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติหรือขาดความอุดมสมบูรณ์เพราะการใช้ประโยชน์ในที่ดิน เพื่อฟื้นฟูรักษาสอดคล้องธรรมชาติและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืน ดังนั้น จึงสามารถแบ่งหลักการพัฒนาที่ดินออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้ 1) การพัฒนาที่ดินที่ยังไม่เคยใช้ประโยชน์ให้มาอยู่ในรูปที่ใช้ประโยชน์ในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และที่อยู่อาศัย เป็นต้น 2) การพัฒนาที่ดินที่ใช้ประโยชน์อยู่แล้วให้ได้รับผลตอบแทนอย่างเต็มที่ โดยการอนุรักษ์ดินและน้ำ รวมถึงการฟื้นฟู ปรับปรุงบำรุงดินด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

3.1.17 การวางแผนการใช้ที่ดิน (Land Used Planning) เป็นกระบวนการดำเนินงานที่มุ่งแนะนำและแสดง ให้เห็นถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของรัฐในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่ดินและทรัพยากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการดำเนินงานจะต้องมีการพิจารณาต่อเนื่องกันไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ (สมเจตน์, 2526) และเป็นการคาดคะเนการใช้ที่ดินตามศักดิ์ของทรัพยากรดิน โดยมีพื้นฐานจากการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของผู้ใช้ที่ดินกับการตอบสนองของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อจัดให้มีผลตอบแทนสูงสุด ขณะเดียวกันก็เป็นการรักษาทรัพยากรเหล่านั้นไว้ใช้ในอนาคตได้ด้วย (วันชัย และคณะ, 2530)

3.2 อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ (Ramsar convention)

อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ ตั้งชื่อตามสถานที่จัดให้มีการประชุมเพื่อรับรองอนุสัญญาวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2514 คือ เมืองแรมซาร์ ประเทศอิหร่าน อนุสัญญานี้เป็นข้อตกลงระหว่างรัฐบาลซึ่งกำหนดกรอบการทำงานสำหรับความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อการอนุรักษ์และยับยั้งการสูญเสียของพื้นที่ชุ่มน้ำในโลก ซึ่งจะต้องมีการจัดการ เพื่อใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด อนุสัญญาฯ นี้มีผลบังคับใช้เมื่อ พ.ศ. 2518 ตามเงื่อนไขว่าอนุสัญญาฯ จะมีผลบังคับใช้เมื่อมีประเทศต่าง ๆ เข้าร่วมเป็นภาคี ปัจจุบันมีประเทศต่าง ๆ จากภูมิภาคทั่วโลก รวมทั้งสิ้น 160 ประเทศ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2554)

ในระยะแรกการดำเนินงานจะมุ่งเน้นที่ความเป็นอยู่ของนกน้ำที่อาศัยในบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำ ต่อมาได้เริ่มให้ความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศชนิดอื่น ๆ มากขึ้น เพราะได้ตระหนักและเห็นถึงคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำว่ามีความสัมพันธ์กับมนุษย์มากขึ้น โดยเฉพาะชุมชนที่ต้องพึ่งพาอาศัยพื้นที่ชุ่มน้ำทั้งในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพโดยตรง รวมทั้งยังอาศัยพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ป้องกันภัยอันตรายทางธรรมชาติ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทางเดียวกัน อนุสัญญาฯ จึงระบุไว้ว่า จะต้องจัดให้มีการประชุมปกติ (Ordinary session) ในทุก ๆ 3 ปี

3.2.1 ประเด็นสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ

- 1) อนุสัญญาฯ ไม่ละเมิดอำนาจอธิปไตยของภาคีซึ่งเป็นเจ้าของดินแดนที่มีพื้นที่ชุ่มน้ำ
- 2) อนุสัญญาฯ เป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศที่ส่งเสริมให้ประเทศต่าง ๆ มีการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืนโดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 3) พื้นที่ชุ่มน้ำที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศแล้ว ต่อมาหากมีความจำเป็นประเทศภาคี สามารถเพิกถอนออกจากทำเนียบหรือจำกัดขอบเขตใหม่ได้ แต่ทั้งนี้ต้องเสนอพื้นที่อื่นทดแทนด้วย

ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นลำดับที่ 110 ซึ่งพันธกรณีของอนุสัญญาฯ มีผลบังคับ เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2541 ประเทศไทยเสนอพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนชีเสียนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศแห่งแรกของประเทศหรือเป็นลำดับที่ 948 ในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ปัจจุบันประเทศไทยได้ประกาศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นรวมทั้งหมด 15 แห่ง ดังนี้

(1) พื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนชีเสียนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย

ลักษณะทั่วไปเป็นพื้นที่พรุ ไม่เสม็ดขาว มีน้ำท่วมขัง มีพืชประเภทกก หญ้ากระจูด กระจูดหนู ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น ตั้งอยู่ทางเหนือสุดของทะเลสาบสงขลาในเขตจังหวัดพัทลุง ได้รับประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย เมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2525 มีเนื้อที่ประมาณ 281,625 ไร่ มีอาณาเขตของผิวน้ำ ประมาณ 20,000 ไร่

ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศเป็นแห่งแรกของประเทศไทย เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2540 มีเนื้อที่ 3,085 ไร่ ครอบคลุมถึงป่าเสม็ดผืนใหญ่ที่สุดที่เหลืออยู่ในประเทศไทย มีความหลากหลายของระบบนิเวศน้ำจืดและนกน้ำสูง ทั้งนกประจำถิ่นและนกอพยพ โดยพบนกกาบบัว (*Mycteria leucocephala*) ซึ่งเป็นนก ที่พบว่าทำรังวางไข่เฉพาะบริเวณนี้เท่านั้น เป็นแหล่งไต้สุดที่พบเสือปลา (*Prionailurus viverrinus*) งูกระด้าง (*Erpeton tentaculatum*) ซึ่งเป็นประชากรที่แยกออกมาจากประชากรอื่น ๆ และนกตะกรุม (*Leptoptilos javanicus*) ซึ่งเป็นนกที่สถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์เพราะมีจำนวนเพียงเล็กน้อยที่อพยพมา

(2) พื้นที่ชุ่มน้ำเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง

ตั้งอยู่อำเภอเขากาและอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ เป็นบึงน้ำจืด ลักษณะแคบยาว น้ำในบึงลึกโดยเฉลี่ยประมาณ 50-100 เซนติเมตร น้ำในบึงไหลลงสู่แม่น้ำสงครามก่อนออกแม่น้ำโขง มีเกาะกลางบึง ได้แก่ ดอนแก้ว ดอนโพธิ์ ดอนน้อย ดอนสวรรค์ บนเกาะมีป่าดิบแล้งที่ค่อนข้างสมบูรณ์

ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นลำดับที่ 1,098 เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 มีเนื้อที่ 8,062 ไร่ มีความสำคัญจัดเป็นบึงน้ำจืดที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแหล่งที่อยู่ของสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์และสถานภาพใกล้สูญพันธุ์หลายชนิด เช่น ปลาแก้มขี้เือง (*Kryptopterus bicirrhys*) ปลาตุ๊กตาด่าน (*Clarias batrachus*) ปลากัดเขียว (*Betta smaragdina*) ปลากัดไทย (*Betta splendens*) นกกระสาขาว (*Ardea cinerea*) นกกระสาแดง (*Ardea purpurea*) เหยี่ยวดำ (*Milvus migrans*) เป็ดคับแค

(*Nettapus coromandelianus*) เป็ดดำหัวสีน้ำตาล (*Aythya nyroca*) ซึ่งพบอยู่ในสถานภาพการคุกคามของโลก บึงโขงหลงเป็นแหล่งอาศัยที่สำคัญสำหรับนกอพยพในฤดูหนาว 33 ชนิด เป็นแหล่งอาหารและแหล่งวางไข่สำหรับปลาหลายชนิด

(3) พื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด

ดอนหอยหลอด ตั้งอยู่อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่งทะเล ลักษณะดินเกิดจากการทับถมของตะกอนแม่น้ำและตะกอนน้ำบริเวณปากแม่น้ำแม่กลอง ทำให้แผ่นดินขยายออกไปในทะเลบริเวณพื้นที่ตั้งแต่แนวชายทะเลลงไปในทะเลประมาณ 8 กิโลเมตร มีลักษณะผิวพื้นชายฝั่งราบเรียบประกอบด้วยตะกอนโคลน เมื่อน้ำลดจะปรากฏเป็นสันดอนทรายกว้างประมาณ 4 กิโลเมตร

ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นลำดับที่ 1,099 เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 เนื้อที่ 546,875 ไร่ รวมทั้งพื้นที่บนบกและในทะเล ความสำคัญที่จัดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ คือ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่งทะเลมีลักษณะธรรมชาติที่หายากประเภทหนึ่ง มีหาดเลนเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของหอยหลอด (*Solen regularis*) ที่เป็นเอกลักษณ์สำคัญของพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีคุณค่าด้านความหลากหลายทางชีวภาพ พบพืชอย่างน้อย 42 ชนิด นกอย่างน้อย 18 ชนิด สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังอย่างน้อย 42 ชนิด และหอยประมาณ 10 ชนิด

(4) พื้นที่ชุ่มน้ำปากแม่น้ำกระบี่ จังหวัดกระบี่

ตั้งอยู่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่สุสานหอย 75 ล้านปี รวมพื้นที่ป่าชายเลน หาดเลน หาดทราย ลำคลองน้อยใหญ่หน้าเมืองกระบี่จนถึงป่าชายเลน และแหล่งหญ้าทะเลผืนใหญ่บริเวณเกาะศรีบอยา

ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นลำดับที่ 1,100 เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 เนื้อที่ 133,120 ไร่ ความสำคัญที่จัดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ คือ เป็นแหล่งหญ้าทะเลในเกาะศรีบอยา และเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่งมีลักษณะเฉพาะแห่งหนึ่งของประเทศไทยพบนกอย่างน้อย 221 ชนิด ในพื้นที่ป่าชายเลน เป็นแหล่งที่พบนกที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์และสถานภาพใกล้สูญพันธุ์หลายชนิด เช่น นกยางจีน (*Egretta eulophotes*) นกฟินฟุต (*Heliopais personata*) และนกทะเลขาเขียวลายจุด (*Tringa guttifer*) นอกจากนี้ยังพบพะยูน (*Dugong dugon*) ซึ่งอยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ หาดเลนในพื้นที่ชุ่มน้ำปากแม่น้ำกระบี่จัดเป็นหาดเลนที่มีความสำคัญมากต่อนกอพยพในภาคใต้ มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง พบพันธุ์ไม้ 35 ชนิด หญ้าทะเล 9 ชนิด รวมถึงพันธุ์ปลา 232 ชนิด

(5) พื้นที่ชุ่มน้ำเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย

ตั้งอยู่อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เป็นบึงน้ำจืดอยู่ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคายและเป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำเชียงแสนและทะเลสาบเชียงแสน

ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นลำดับที่ 1,101 เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 เนื้อที่ 2,712.5 ไร่ ความสำคัญที่จัดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ คือ เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อนกประจำถิ่นและนกอพยพ โดยเฉพาะนกน้ำที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ของโลก เช่น เป็ดดำหัวดำ (*Aythya baeri*) และสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย เช่น นกกาน้ำใหญ่ (*Phalacrocorax carbo*) นกกระสาแดง (*Ardea purpurea*) และ

เหยี่ยวดำ (*Milvus migrans*) บริเวณเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย พบนก 121 ชนิด เป็นแหล่งที่นกทำรัง วางไข่บริเวณนี้อย่างน้อย 15 ชนิด บริเวณทะเลสาบพบพืช 185 ชนิด นกทั้งหมด 225 ชนิด และพบปลา อย่างน้อย 46 ชนิด

(6) พื้นที่ชุ่มน้ำเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนสุตาฯ (พรุโต๊ะแดง)

ครอบคลุมอำเภอเมืองนราธิวาส ตากใบ สุโหลงโลกและสุโหลงปาตี จังหวัด นราธิวาส เป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมขังซึ่งอยู่ห่างจากชายฝั่งทะเล เป็นแหล่งรองรับน้ำจากลุ่มน้ำตอนบน ทอดขนานไปกับแนวชายฝั่งทะเลภาคใต้ด้านตะวันออกในระยะห่างประมาณ 7 กิโลเมตร พื้นที่ประกอบด้วย พรุดั้งเดิม ป่าพรุที่กลายสภาพเป็นป่าเสม็ด ไม้พุ่ม และพรุหญ้า มีภูมิอากาศค่อนข้างร้อนและชื้นกว่า ป่าชนิดอื่น

ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นลำดับที่ 1,102 เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 เนื้อที่ 125,625 ไร่ ความสำคัญที่จัดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญ ระหว่างประเทศ คือ เป็นป่าพรุดั้งเดิมผืนใหญ่ที่สุดที่ยังคงเหลืออยู่ในประเทศไทยและเป็นแหล่งที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงทั้งพืชและสัตว์ พบสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ และสถานภาพใกล้สูญพันธุ์หลายชนิด เช่น นกตะกรุม (*Leptoptilos javanicus*) นกฟีนฟุต (*Heliopais personata*) นกเป้ล่าใหญ่ (*Teron cepeller*) เต่าหมั่ม (*Cuora amboinensis*) เต่าดำ (*Siebenrockiella crassicolis*) ตะโขง (*Tomistoma schlegelii*) และจระเข้น้ำ (*Crocodylus porosus*) สถานภาพใกล้สูญคุกคาม เช่น นกเหยี่ยวหัวปลาใหญ่หัวเทา (*Ichthyophaga ichthyaetus*) นกโพระดก หลากสี (*Megalaima rafflesii*) นกหัวขวานสามนิ้วหลังสีโพล (*Dinopium rafflesii*) นอกจากนี้ยังมี กลุ่มสังคมพืชที่ซับซ้อน ทั้งพืชยืนต้น พืชล้มลุก เฟิร์นต่าง ๆ ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น มีพันธุ์ไม้เฉพาะถิ่น อย่างน้อย 50 ชนิด พบนกอย่างน้อย 217 ชนิด ปลาอย่างน้อย 62 ชนิด สัตว์เลื้อยลูกด้วยนม 59 ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน 52 ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก 19 ชนิด

(7) พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบ-ปากแม่น้ำตรัง

ตั้งอยู่อำเภอสิเกาและอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ประกอบด้วยระบบนิเวศ 3 ลักษณะ คือ แม่น้ำ ปากแม่น้ำ และชายฝั่งทะเล ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่าง ประเทศ เป็นลำดับที่ 1,182 เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 เนื้อที่ 515,745 ไร่ ความสำคัญที่จัดเป็น พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ได้แก่ ประกอบด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำหลากหลายรูปแบบ เช่น ป่าชายเลน ป่าจาก หาดเลน หาดทราย แนวปะการัง และแหล่งหญ้าทะเล เป็นที่อยู่อาศัยของชนิด พันธุ์ที่หายากและอยู่ในสถานภาพถูกคุกคามหลายชนิด พบนกอย่างน้อย 212 ชนิด โดยหาดเจ้าไหมเป็น แหล่งทำรังวางไข่แห่งเดียวของนกกระสาคอดำใน (*Malay peninsular*) มีความหลากหลายของชนิด พันธุ์พืชและสัตว์ นอกจากนี้ยังเป็นบริเวณที่มีความหลากหลายของหญ้าทะเลอย่างน้อย 8 ชนิด เช่น หญ้าเต่า (*Thalassia hemprichii*) หญ้าชะเงาใบขาว (*Enhalus acoroides*) ระบบนิเวศนี้มี ความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ โดยเป็นแหล่งอาหารแหล่งหลบภัย แหล่งอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อนโดยเฉพาะ ปลา กุ้ง ปู และพะยูน (*Dugong dugon*) พบปลาอย่างน้อย 75 ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก 13 ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน 39 ชนิด และสัตว์เลื้อยลูกด้วยน้ำนม 22 ชนิด

(8) พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติแหลมสน-ปากแม่น้ำกระบือ-ปากคลองกะเปอร์

ตั้งอยู่อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง เป็นป่าชายเลนผืนใหญ่ที่สุดที่เหลืออยู่ของประเทศไทยและเขตอินโดแปซิฟิก ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ลำดับที่ 1,183 เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2545 เนื้อที่ 677,625 ไร่ ความสำคัญที่จัดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำระหว่างประเทศ คือ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่ประกอบด้วยระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำหลายแบบผสมผสานกัน ได้แก่ หาดเลน หาดทราย แหล่งปะการัง แหล่งหญ้าทะเล และป่าชายเลนดึกดำบรรพ์ที่สุด มีความสมบูรณ์มากแห่งหนึ่งของประเทศ พบต้นโกงกางขนาดใหญ่ที่มีอายุมากกว่า 300 ปี เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์นกที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง คือ นกยางจีน (*Egretta eulophotes*) สถานภาพใกล้ถูกคุกคาม คือ เหยี่ยวแดง (*Haliastur rindus*) เหยี่ยวหน้าเทา (*Butastur indicus*) และสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ คือ นกกระเต็นใหญ่ปีกสีน้ำตาล (*Halcyon amauroptera*) เป็นแหล่งที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงมาก พบนกอย่างน้อย 50 ชนิด สัตว์ที่อาศัยอยู่หน้าดินและในดิน 77 ชนิด ปลามากกว่า 82 ชนิด พบแหล่งหญ้าทะเลบริเวณบ้านบางจากและบ้านหาดทรายดำ

(9) พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง

ประกอบด้วยเกาะต่าง ๆ 42 เกาะ ที่มีขนาดเล็กและขนาดกลางอยู่เป็นกลุ่มเกาะกลางทะเลในแนวเหนือ-ใต้ เป็นเขาหินปูนสูงชันตั้งอยู่ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศลำดับที่ 1,184 เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2548 เนื้อที่ 63,750 ไร่ ความสำคัญที่จัดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ คือ ประกอบด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำหลายรูปแบบ เช่น หาดทราย หาดหิน ป่าชายเลน และแนวปะการังเป็นแหล่งที่มีความหลากหลายทางชีวภาพของพืชและสัตว์ โดยบางชนิดจัดเป็นพืชพันธุ์เฉพาะถิ่น ได้แก่ กล้วยไม้ธารีช่องอ่างทอง (*Paphiopedilum niveum*) สิ่งมีชีวิตที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ นกเงือกดำ (*Anthracoeros malayanus*) สถานภาพใกล้ถูกคุกคาม เช่น นกออก (*Haliaeetus leucogaster*) นกยูงขาว (*Ducula bicolor*) พบสังคมพืชที่ประกอบด้วยป่าดงดิบแล้ง ครอบคลุมพื้นที่ของเกาะขนาดใหญ่ ป่าชายหาดเป็นป่าโปร่งขึ้นบริเวณแคบ ๆ ตามชายหาด และเชิงเขาหินปูนซึ่งมีชั้นดินน้อย ป่าชายเลนพบอยู่น้อยมากบริเวณซอกหินที่มีหาดทรายหรือหาดเลน

(10) พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา

เป็นอ่าวตื้นล้อมรอบด้วยป่าชายเลนที่ต่อเนื่องเป็นผืนใหญ่ในอำเภอเมืองพังงาและอำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา ส่วนที่เป็นหาดเลน เนื้อที่ 25,300 ไร่ ระดับน้ำในอ่าวค่อนข้างตื้นประมาณ 1-4 เมตร ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ลำดับที่ 1,185 เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2545 ประกอบด้วยเกาะประมาณ 42 เกาะ เช่น เกาะเขาเต่า เกาะพระอาดเฒ่า เกาะมะพร้าว เกาะปันหยี และเกาะเขาพิงกัน มีความหลากหลายของระบบนิเวศทั้งชายหาด ปากแม่น้ำ ป่าชายเลน หาดเลน หน้าผา หาดหิน และแหล่งหญ้าทะเล เป็นตัวอย่างของพื้นที่ชุ่มน้ำตามธรรมชาติที่เป็นแหล่งของชนิดพันธุ์ที่มีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง ได้แก่ พะยูน (*Dugong dugon*) สถานภาพคุกคามของโลก ได้แก่ นกหัวโตมลายู (*Charadrius peronii*) นกซ่อมทะเลอกแดง (*Limnodromus semipalmatus*) สถานภาพใกล้ถูกคุกคาม เช่น นกออก (*Haliaeetus leucogaster*)

(11) พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด

พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอดตั้งอยู่ในเขตอำเภอกุยบุรีและอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทพื้นที่ราบลุ่มที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีน้ำขังหรือท่วมถึงอยู่อย่างถาวร มีทั้งส่วนที่เป็นน้ำจืดและน้ำกร่อย ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศลำดับที่ 1,734 เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2551 เนื้อที่ 43,074 ไร่ โดยเป็นทุ่งน้ำจืดขนาดใหญ่ มีพื้นที่ประมาณ 1,190 ไร่ มีระบบนิเวศที่แตกต่างกัน 10 ประเภท ทั้งที่เป็นระบบนิเวศแหล่งน้ำในแผ่นดินและระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง มีความหลากหลายของชนิดนกสูงมากถึง 316 ชนิด อย่างน้อย 157 ชนิด อาศัยในพื้นที่บริเวณทุ่งสามร้อยยอด พบนกอย่างน้อย 116 ชนิด เป็นนกประจำถิ่นและอพยพซึ่งอยู่ในสถานภาพถูกคุกคามของโลก ได้แก่ นกตะกราม นกกระทุง เป็ดดำหัวดำ นกอินทรีปีกลาย นกหัวโตมลายู และนกขอมทะเลออกแดง เป็นต้น พบนกที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่งของประเทศ ได้แก่ นกเค้าแดงใหญ่สีน้ำตาล รวมถึงพบชนิดพันธุ์ปลาที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ปลาตุ๊กตาด่าน พบไม้ชายเลน พืชชายเลน และพืชน้ำ รวมไม่น้อยกว่า 150 ชนิด

(12) พื้นที่ชุ่มน้ำกุดทิง

เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทหนองบึง ที่ใช้ภาษาท้องถิ่นคำว่า “กุด” ซึ่งหมายถึงน้ำที่มาจากลำห้วยหลายสายไหลมารวมเป็นแอ่งน้ำ ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศลำดับที่ 1,926 เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2552 เนื้อที่ 16,500 ไร่ กุดทิงอยู่ในเขตจังหวัดบึงกาฬ มีสภาพเป็นหนองบึงขนาดใหญ่ ที่มีน้ำขังตลอดปี มีการเชื่อมต่อกับแม่น้ำในช่วงฤดูน้ำหลาก กุดทิงถือเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำสำคัญที่มีระบบนิเวศเชื่อมต่อกับแม่น้ำโขงทำให้มีความหลากหลายของสังคมพืชน้ำและชนิดพันธุ์สัตว์ พบพันธุ์ปลาน้ำจืดถึง 123 ชนิด ในจำนวนนี้มีปลาประจำถิ่นและปลาอพยพที่มาจากแม่น้ำโขง ซึ่งมากกว่า 56 ชนิด เป็นปลาเศรษฐกิจ มีปลาฉวีแกระ พันธุ์ปลาน้ำจืดที่เล็กที่สุดเป็นอันดับ 3 ของโลก และเป็นสัตว์มีกระดูกสันหลังที่เล็กที่สุดของไทย ทั้งยังพบปลาที่อยู่ในสถานภาพเสี่ยงต่อการคุกคาม คือ ปลาอีสก หรือปลาเอน พืชน้ำพบทั้งหมด 80 ชนิด และเป็นชนิดใหม่ของโลก คือ ต้นเล็บม้าและสาหร่ายข้าวเหนียวดอกเหลือง พรรณไม้เด่นที่พบมีทั้งกกสามเหลี่ยมหรือผือ สาหร่ายเทปักษ์ และสาหร่ายข้าวเหนียวดอกเหลือง กุดทิงเป็นแหล่งพักพิงของนกอพยพและนกประจำถิ่นหลายชนิด เช่น นกเป็ดน้ำ เหยี่ยว และนกน้ำอื่น ๆ อีกมากกว่า 100 ชนิด ที่พบมาก ได้แก่ นกเป็ดแดง ยังมีรายงานการพบนกที่หายากและอยู่ในสถานภาพถูกคุกคามของโลก ได้แก่ เป็ดลาย นกเป็ดหัวดำ รวมถึงเหยี่ยวหาดูได้ยากอีก 2 ชนิด คือ เหยี่ยวทุ่งแถบเหนือ และเหยี่ยวทุ่งพันธุ์ยุโรป

(13) พื้นที่ชุ่มน้ำเกาะกระ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตั้งอยู่อำเภอบางแพ จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ห่างจากแผ่นดินประมาณ 350 กิโลเมตร เมื่อวัดในแนวตรงจากบริเวณอำเภอบางแพ ประกอบด้วยเกาะขนาดเล็ก 3 เกาะ ได้แก่ เกาะกระใหญ่ เกาะกลาง (เกาะหลาม) เกาะเล็ก (เกาะบก) และกองหินขนาดเล็กอีก 1 กอง เรียกว่า หินเรือ ซึ่งมีส่วนยอดโผล่ขึ้นมาไม่มากนัก ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศเป็นลำดับที่ 2,152 เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2556 มีเนื้อที่ทั้งหมด 2,337 ไร่ ความสำคัญเป็นหมู่เกาะขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในอ่าวไทย ประกอบด้วย ภูเขาขนาดเล็ก แนวหินชายฝั่ง พบความหลากหลายของปะการังแข็งกว่า 67 ชนิด ซึ่งนับว่าเป็นแหล่งปะการังที่หายากและสำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย

นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งวางไข่ที่สำคัญของเต่าตนุ (*Chelonia mydas*) และเต่ากระ (*Eretmochelys imbricata*) เป็นแหล่งอาศัยของนกโจรสลัดเกาะคริสต์มาส (*Fregata andrewsi*) ซึ่งมีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์

(14) พื้นที่ชุ่มน้ำหมู่เกาะระ-เกาะพระทอง

ตั้งอยู่อำเภอกระบุรี และอำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ด้านทิศเหนือติดอุทยานแห่งชาติแหลมสนและทะเลอันดามัน ทิศใต้ติดทางหลวงหมายเลข 4 อำเภอตะกั่วป่า ทิศตะวันออกติดทางหลวงหมายเลข 4 เทือกเขาแม่นางขาว อุทยานแห่งชาติศรีพังงา ทิศตะวันตกติดทะเลอันดามัน ประกอบไปด้วยเกาะต่าง ๆ ที่อยู่ติดทะเลอันดามัน ได้แก่ เกาะระ เกาะพระทอง และเกาะคอเขา ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นลำดับที่ 2,153 เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2556 มีเนื้อที่ทั้งหมด 122,800 ไร่ ประกอบด้วยเกาะขนาดใหญ่สองเกาะ มีความหลากหลายของระบบนิเวศที่เป็นทุ่งหญ้า ป่าชายเลน ป่าพรุ บึงน้ำจืด ป่าดิบชื้นชายหาด หาดเลน หาดทราย และแนวปะการังชายฝั่ง เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยที่สำคัญของเต่าหญ้า (*Lepidochelys olivacea*) เต่ากระ (*Eretmochelys imbricata*) และเต่ามะเฟือง (*Dermochelys coriacea*) เป็นที่อยู่อาศัยที่สำคัญไม่แพ้แห่งในประเทศไทยของนกตะกรุม (*Leptoptilos javanicus*) ซึ่งเป็นนกที่หายากและใกล้สูญพันธุ์ นอกจากนี้ยังเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่สำคัญ อาทิ ลิ่นขาว (*Manis javanica*) กวางป่า (*Rusa unicolor*) รวมทั้งพะยูน (*Dugong dugon*) สัตว์ป่าสงวน อีกทั้งแหล่งหญ้าทะเลในพื้นที่กว่า 4,375 ไร่ ยังเป็นแหล่งขยายเพาะพันธุ์ วางไข่ของพันธุ์ปลาไม่ต่ำกว่า 268 ชนิด

(15) พื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง

มีขอบเขตเริ่มตั้งแต่ปากน้ำบ้านไชยบุรี ตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ไปจนถึงบ้านปากยาม ตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ความยาวทั้งสิ้น 92 กิโลเมตร นับเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ลำดับที่ 15 ของประเทศไทย และเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ลำดับที่ 2,420 ของโลก มีผลอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 ครอบคลุมเฉพาะส่วนที่เป็นตัวแม่น้ำสงครามตอนล่าง และพื้นที่ป่าบุงป่าทามที่ติดกับสองฝั่งแม่น้ำ และพื้นที่ป่าสาธารณะ หรือป่าบุงป่าทามที่ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้านเห็นชอบ และไม่มีพื้นที่ทับซ้อนกับพื้นที่เอกสารสิทธิ์ของราษฎร รวมทั้งพื้นที่ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) พื้นที่สาธารณะตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) รวมทั้งพื้นที่ที่เสนอเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ทั้งหมด 34,381 ไร่ มีความหลากหลายของระบบนิเวศ ป่าที่พบในบริเวณลุ่มน้ำนี้ประกอบด้วย ป่าบึงน้ำจืดหรือป่าบุง-ทาม (freshwater swamp forest) ป่าเต็งรัง (dry dipterocarp forest) และป่าดิบแล้ง (dry dipterocarp forest) บนเขาหินทรายและที่ราบลุ่ม พบพืชหายาก รวม 7 ชนิด เช่น กระจับปี่ (*Careya herbacea* Roxb.) ตะแบกทามหรือเปื่อยน้ำ (*Lagerstroemia spireana* Gagnep.) และไชยวาน (*Cephalanthus tetrandra* (Roxb.) Ridsdale & Bakh.f.) เป็นต้น พบว่ามีสัตว์ป่าที่มีสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) 3 ชนิด คือ เต่านา (*Malayemys subtrijuga*) เต่าดำ (*Siebenrockiella crassicollis*) และตะพาบน้ำ (*Amyda cartilaginea*) และพบปลาจำนวน 183 ชนิด ชนิดที่เป็นพันธุ์เฉพาะถิ่น (Endemic) เช่น ปลากระเบนแม่น้ำโขง (*Dasyatis laosensis*) ปลาทองลาย (*Chitala blanci*) และปลาหมากผาง (*Tenuosoma thibaudeaui*) เป็นต้น ชนิดพันธุ์ที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (Endangered) เช่น ปลากระเบนแม่น้ำโขง (*Dasyatis laosensis*) ปลาทองลาย (*Chitala blanci*) และปลากระโทง (*Catlocarpio siamensis*)

3.2.2 ข้อดีในการเข้าร่วมอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย

- 1) อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศที่มีความสำคัญเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นสำคัญ ขณะเดียวกันอนุสัญญายังสามารถเชื่อมโยงกับอนุสัญญาด้านการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน เช่น อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity: CBD) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) และอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES)
- 2) การเป็นภาคีทำให้มีโอกาสเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นกับนานาประเทศในการประชุมเพื่อพิจารณาหลักเกณฑ์การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาด
- 3) เป็นการนำพื้นที่ชุ่มน้ำสำคัญของประเทศ เข้าไปในทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับประเทศ (Ramsar Site)
- 4) การเป็นภาคีทำให้ประเทศต่าง ๆ ได้รับข่าวสารข้อมูลและคำแนะนำที่ทันสมัยรวมถึงข้อคิดเห็นต่าง ๆ
- 5) ภาคีสามารถเสนอขอรับการช่วยเหลือจากต่างประเทศหรือเงินกองทุน

3.3 นโยบายของรัฐ

ประเทศไทยมีนโยบายที่ช่วยกำกับดูแลพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติของประเทศไทยและมาตรการการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ

3.3.1 มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2543 เรื่องทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติของประเทศไทย และมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำโครงการสำรวจ จัดทำทะเบียนรายชื่อ สถานภาพและฐานข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย โดยพบว่า พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยประกอบด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำแหล่งน้ำจืด ทั้งแหล่งน้ำไหลและน้ำนิ่ง ได้แก่ คลอง ห้วย ลำธาร แม่น้ำ น้ำตก หนอง อ่างเก็บน้ำ เขื่อน ทะเลสาบ บึง พรุหญ้า พรุน้ำจืดที่มีไม้พุ่ม ที่ลุ่มชื้นแฉะ พื้นที่เกษตรที่มีน้ำท่วมขัง และพื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่งทะเล ได้แก่ ปากแม่น้ำ ชายหาด หาดเลน ป่าชายเลน ปะการัง ครอบคลุมพื้นที่อย่างน้อย 36,616.16 ตารางกิโลเมตร (22,885,100 ไร่) คิดเป็นร้อยละ 7.50 ของพื้นที่ประเทศไทย และได้พิจารณาจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ ดังนี้

- พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ 61 แห่ง
- พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ 48 แห่ง
- พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น 19,295 แห่ง
- พื้นที่ชุ่มน้ำที่สมควรได้รับการเสนอ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (Ramsar Sites) ตามอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นลำดับแรก 9 แห่ง และพื้นที่ชุ่มน้ำที่สมควรได้รับ

การคุ้มครองและฟื้นฟูโดยเร่งด่วน 28 แห่ง พร้อมทั้งจัดทำมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ ซึ่งประกอบด้วย การอนุรักษ์ การสร้างจิตสำนึก การศึกษาสำรวจและการป้องกันไฟป่า

- ขึ้นทะเบียนพื้นที่เกาะเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ จำนวน 10 แห่ง และระดับชาติ 1 แห่ง

3.3.2 มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 และวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 เรื่อง การทบทวนมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2543 เรื่อง ทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติของประเทศไทย และมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ

1) เห็นชอบต่อทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทยโดยเพิ่มเติม ดังนี้

(1) เพิ่มเติมพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ จำนวน 8 แห่ง ได้แก่ พื้นที่ชุ่มน้ำกุดทิง จังหวัดบึงกาฬ พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ จังหวัดลพบุรี พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร จังหวัดกาญจนบุรีและจังหวัดตาก เกาะระ เกาะพระทอง จังหวัดพังงา เกาะกระ จังหวัดนครศรีธรรมราช หาดท้ายเหมือง จังหวัดพังงา และพรุคันธุลี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

(2) เพิ่มเติมพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ พรุแม่รำพึง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และบึงสำนักใหญ่ (หนองจำรุง) จังหวัดระยอง

(3) เพิ่มเติมรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญเร่งด่วนสมควรได้รับการเสนอเป็นแรมซาร์ไซต์ จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ พื้นที่ชุ่มน้ำกุดทิง จังหวัดบึงกาฬ เกาะระ เกาะพระทอง จังหวัดพังงา เกาะกระ จังหวัดนครศรีธรรมราช และหาดท้ายเหมือง จังหวัดพังงา

(4) พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องได้รับการคุ้มครอง โดยเพิ่มเติม หนองหล่ม (ผนวกเพิ่มกับหนองบงคาย) พื้นที่ชุ่มน้ำลุ่มน้ำสงคราม (ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จังหวัดสกลนคร จังหวัดนครพนมและจังหวัดหนองคาย) พื้นที่ชุ่มน้ำทุ่งมหาธาตุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พื้นที่ชุ่มน้ำวัดห้วยจันทร์ จังหวัดลพบุรี อ่าวไทยตอนใน (โดยเฉพาะด้านตะวันตกแหลมผักเบี้ย บ้านปากทะเลและเขาตะเครา จังหวัดเพชรบุรี) ปากแม่น้ำเวฬุ จังหวัดจันทบุรี เกาะสมุยและเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

(5) พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องได้รับการฟื้นฟู โดยเพิ่มเติมพื้นที่ชุ่มน้ำจำนวน 12 แห่ง ได้แก่ พื้นที่ชุ่มน้ำหนองหลวง จังหวัดเชียงราย เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูลำพัน จังหวัดมหาสารคาม ลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดไผ่ล้อม จังหวัดปทุมธานี พื้นที่ชุ่มน้ำวัดโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดตาลเอน และพื้นที่ชุ่มน้ำทุ่งมหาธาตุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทุ่งโพธิ์ทอง/ทุ่งคำหยาด จังหวัดอ่างทอง เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ ปากแม่น้ำเวฬุ จังหวัดจันทบุรี อ่าวปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช และพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว จังหวัดภูเก็ต

(6) พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องได้รับการศึกษาสำรวจ โดยเพิ่มเติมพื้นที่ชุ่มน้ำจำนวน 9 แห่ง ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี (สัตว์ป่า/ปลา) พื้นที่ชุ่มน้ำบริเวณลุ่มแม่น้ำมูล (พื้นที่จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดอุบลราชธานี) พื้นที่ชุ่มน้ำบริเวณลุ่มแม่น้ำโขงตอนกลาง (ประชากร/ชนิดนก) ปากแม่น้ำเวฬุและอ่าวคุ้งกระเบน จังหวัดจันทบุรี เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ จังหวัดลพบุรี เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร จังหวัดกาญจนบุรี

(สัตว์น้ำ/ปลา) เกาะต่าง อุทยานแห่งชาติสิรินาถ จังหวัดภูเก็ต ป่าชายเลนปะเหลียน-ละงู จังหวัดตรัง และพื้นที่ชุ่มน้ำพรุคันธุลี จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ความหลากหลายทางชีวภาพ/ประชากร/ชนิดนก)

2) เห็นชอบต่อมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ ดังนี้

(1) ประกาศกำหนดให้พื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นที่สาธารณะทุกแห่งทั่วประเทศโดยเฉพาะพื้นที่ชุ่มน้ำแหล่งน้ำจืดเป็นพื้นที่สีเขียวและมีให้ส่วนราชการเข้าไปใช้ประโยชน์ เพื่อสงวนไว้เป็นแหล่งรองรับน้ำและกักเก็บน้ำต่อไป

(2) ให้มีการสำรวจและตรวจสอบขอบเขตพื้นที่ชุ่มน้ำตามทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2543 เพื่อเป็นแหล่งรับน้ำตามธรรมชาติโดยเป็นพื้นที่กักเก็บและชะลอการไหลของน้ำ เพื่อป้องกันน้ำท่วมและภัยแล้ง

(3) ให้มีการติดตาม ตรวจสอบและดำรงรักษาพื้นที่ชุ่มน้ำตามทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น เพื่อสงวนไว้เป็นแหล่งรองรับน้ำตามธรรมชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ชุ่มน้ำที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์ ตลอดจนควบคุมและป้องกันการบุกรุกเข้าใช้ประโยชน์ที่จะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นพื้นที่สาธารณะประโยชน์

(4) ให้สร้างจิตสำนึกและปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญ และการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืนแก่ทุกภาคส่วนและประชาชนทุกระดับ และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ

(5) ให้นำเสนอพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ (Ramsar convention)

(6) ประกาศให้พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า หรือพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม หรือพื้นที่อนุรักษ์ในลักษณะอื่น

(7) เร่งรัดให้ออกหนังสือสำคัญที่หลวงในกรณีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติเป็นที่สาธารณะประโยชน์ และเร่งให้ดำเนินการจัดทำแนวเขตที่ชัดเจนเพื่อป้องกันปัญหาการบุกรุกโดยไม่ให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำ

(8) ให้มีการฟื้นฟูระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติที่เสื่อมโทรมและต้องการการปรับปรุงโดยด่วน เพื่อให้พื้นที่ชุ่มน้ำนั้นสามารถดำรงบทบาทหน้าที่ทางนิเวศวิทยาและอุทกวิทยาได้ตามธรรมชาติ

(9) ให้มีการจัดทำแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อคุ้มครอง พื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยมีการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นเขตอนุรักษ์และเขตพัฒนา พร้อมทั้งกำหนดแนวเขตกันชนพื้นที่ ตลอดจนกำหนดกิจกรรมที่สามารถกระทำได้และห้ามกระทำในพื้นที่

(10) ให้มีการจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) สำหรับโครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามประกาศที่ออกตามมาตรา 46 แห่ง พรบ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

(11) ให้มีการศึกษาวิจัยระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติและเผยแพร่ข้อมูลแก่สาธารณชนอย่างต่อเนื่อง

(12) ติดตามตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติอย่างต่อเนื่อง โดยมีการกำหนดปัจจัยหรือดัชนีชี้วัดที่ชัดเจน

(13) ให้มีการศึกษาสำรวจพื้นที่ชุ่มน้ำและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติตามเกณฑ์

(14) ให้มีการควบคุมและป้องกันมลพิษจากแหล่งกำเนิดประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ชุมชน อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และกิจกรรมอื่น ๆ

(15) ให้มีการควบคุมป้องกันไฟป่าในพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติที่อาจเกิดจากชุมชน หรือเกิดจากกิจกรรมอื่น ๆ โดยมีมาตรการดังนี้

(15.1) มาตรการป้องกันไฟป่า

- ให้ดำเนินการควบคุมระดับน้ำของป่าชุ่มน้ำให้คงที่
- ทำแนวกันไฟเปียก (Wet-line firebreak) ตามแนวพระราชดำริ
- ประชาสัมพันธ์เชิงรุกทุกรูปแบบ เพื่อสร้างจิตสำนึกและความเข้าใจกับชุมชนถึงอันตรายจากไฟป่า เป็นผลให้ชุมชนยุติการจุดไฟเผาป่า

(15.2) มาตรการดับไฟป่า

- จัดตั้งสถานีควบคุมไฟป่าพื้นที่ เพื่อทำหน้าที่กำกับ ดูแลและดำเนินการควบคุมไฟป่าในพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญ
- ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ป่าไม้ให้ปฏิบัติงานดับไฟป่าในพื้นที่ชุ่มน้ำ
- ใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ดับไฟป่าให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ

(16) ให้มีการศึกษาและจัดทำแผนกายภาพ ออกแบบภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบและในบริเวณใกล้เคียงพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ดังกล่าวทั้งระบบ

(17) ให้จัดทำรายงานการประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำจากมติคณะรัฐมนตรี โดยติดตามตรวจสอบจากหน่วยงานหลักเสนอต่อคณะกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นประจำ

3.4 การดำเนินงานพื้นที่ชุ่มน้ำ

ตั้งแต่ พ.ศ. 2536 คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้จัดตั้งคณะกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำขึ้น โดยมีสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมรับผิดชอบเป็นฝ่ายเลขานุการ คณะกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ต่อมามีการปรับปรุงใหม่เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2558 มีรองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกลุ่มภารกิจที่เกี่ยวข้องเป็นประธาน มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

3.4.1 เสนอกฎระเบียบ นโยบายและแผนแห่งชาติ ตลอดจนแนวทางสำหรับการจัดการและคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย เพื่อการใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

3.4.2 สนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานในพื้นที่ชุ่มน้ำ ให้เป็นไปตามกฎระเบียบนโยบายแห่งชาติ และแนวทางอย่างมีประสิทธิภาพ

3.4.3 สนับสนุน กำกับดูแล ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามพันธกรณี ของอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ และความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

3.4.4 สนับสนุนการสร้างจิตสำนึก การให้การศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ ตลอดจน การศึกษาวิจัยด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.4.5 ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะชุมชน ในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำ

3.4.6 สนับสนุนความร่วมมือหรือความเป็นพันธมิตรกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องจาก ภายในและต่างประเทศ

3.4.7 แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อให้ปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

3.4.8 ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมอบหมาย

ภายใต้การดำเนินการของอนุกรรมการ การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้จัดตั้งคณะทำงานวิชาการ พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อทำหน้าที่หลักในการกลั่นกรองแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ หรือให้คำปรึกษาด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำก่อนนำเสนออนุกรรมการพื้นที่ชุ่มน้ำโดยมีผู้อำนวยการสำนักความหลากหลายทางชีวภาพ รับผิดชอบเป็นฝ่ายเลขานุการคณะทำงานวิชาการพื้นที่ชุ่มน้ำ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

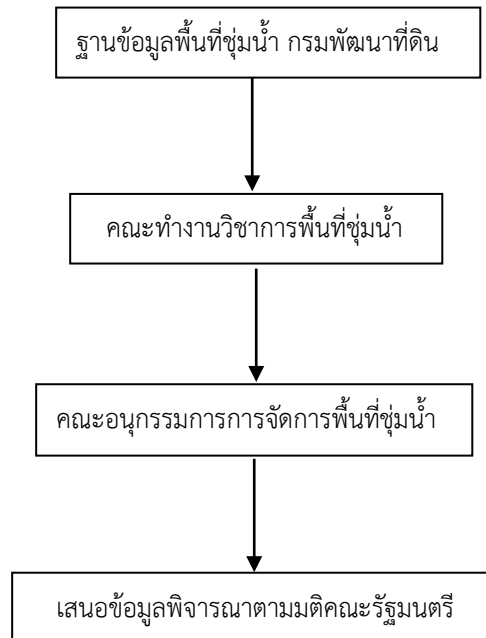
- 1) ให้คำปรึกษาด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำในประเทศไทย ต่อคณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ
- 2) พิจารณากลั่นกรองแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำในแต่ละพื้นที่ก่อนนำเสนอขอความเห็นชอบ ต่อคณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ
- 3) ให้ความเห็นและข้อมูลทางวิชาการในประเด็นที่กำหนดในการประชุมคณะกรรมการทางวิทยาศาสตร์และวิชาการ และการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ
- 4) พิจารณาเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์กระทรวง และมติที่ประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ
- 5) ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ

3.5 การดำเนินงานของกรมพัฒนาที่ดิน

จากสถานการณ์ปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ชุ่มน้ำขนาดเล็กถูกบุกรุกและคุกคาม จนก่อให้เกิดความเสียหายแก่สภาพแวดล้อมและนำไปสู่ความขัดแย้งของชุมชนในพื้นที่ กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ทำเนิการสำรวจพื้นที่ชุ่มน้ำตั้งแต่ พ.ศ. 2536 เป็นต้นมา พร้อมจัดทำรายงานและแผนที่มาตราส่วน 1: 50,000 และ 1: 25,000 เพื่อให้ทราบถึงสถานภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำในแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนหรือมาตรการการจัดการที่เหมาะสมต่อไป

จากการที่สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ทำการสำรวจพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยแบ่งเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น การบุกรุกและคุกคามของพื้นที่ชุ่มน้ำ ส่วนใหญ่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น เป็นส่วนใหญ่ เช่น พื้นที่ชุ่มน้ำบึงกะโล่ ดังนั้น กรมพัฒนาที่ดินจึงได้จัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น ในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ที่ดำเนินการใด ๆ สามารถนำไปใช้ตรวจสอบความสำคัญ

ของพื้นที่ชุ่มน้ำและจัดทำมาตรการดูแลคุ้มครองพื้นที่ดังกล่าว โดยมีช่องทางการดำเนินงานเพื่อเสนอข้อมูล ซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินงานในระดับปฏิบัติได้ ดังแสดงในรูปที่ 3-1

รูปที่ 3-1 แผนภูมิการดำเนินงานเสนอข้อมูล เพื่อนำไปสู่การดำเนินงานในระดับปฏิบัติ

บทที่ 4

ผลการศึกษา

4.1 ผลการวิเคราะห์

จากทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2542) จังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น จำนวน 1,479 แห่ง

เมื่อทำการตรวจสอบสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำจากภาพถ่ายทางอากาศร่วมกับแผนที่สภาพภูมิประเทศ เพื่อจัดทำฐานข้อมูลในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และสำรวจข้อมูลภาคสนาม พบว่า พื้นที่ชุ่มน้ำจังหวัดมหาสารคาม ที่สามารถระบุสถานภาพและพิกัดได้มีจำนวน 1,191 แห่ง จำแนกได้เป็น ลำห้วย/ห้วย/ลำน้ำ/วัง/โสก จำนวน 282 แห่ง แม่น้ำ จำนวน 2 แห่ง บึง/หนองน้ำ/กุด จำนวน 725 แห่ง สระน้ำ/สระน้ำในโรงเรียน/โครงการสร้างงานในชนบท (กสช.) จำนวน 127 แห่ง อ่างเก็บน้ำ จำนวน 32 แห่ง และคลอง/ร่อง/ทางระบายน้ำ/ฝาย จำนวน 23 แห่ง รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4-1 และพื้นที่ชุ่มน้ำที่สามารถแสดงตำแหน่งและสถานภาพแสดงในรูปที่ 4-1 ถึงรูปที่ 4-13

ตารางที่ 4-1 ตำแหน่งและสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07040048	หนองหัวควาย	กันทรวิชัย	กุดไล่จ่อ	325000	1801898	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040105	หนองมะเขือ	กันทรวิชัย	ขามเฒ่าพัฒนา	319396	1800489	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040068	หนองพานบาง	กันทรวิชัย	ขามเรียง	310726	1800444	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040069	หนองบักตัง	กันทรวิชัย	ขามเรียง	311227	1798662	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040073	หนองโสน	กันทรวิชัย	ขามเรียง	309970	1797836	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040074	หนองปลาตอง	กันทรวิชัย	ขามเรียง	311869	1794629	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040076	กุดคำฮง	กันทรวิชัย	ขามเรียง	313299	1794958	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040077	หนองพุ่ม	กันทรวิชัย	ขามเรียง	309948	1797594	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040078	หนองเสือ	กันทรวิชัย	ขามเรียง	312582	1794348	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040080	หนองคูขาด	กันทรวิชัย	ขามเรียง	313146	1798503	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040081	หนองคูขาดตอน2	กันทรวิชัย	ขามเรียง	313138	1798229	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040082	สระน้ำ กสช.	กันทรวิชัย	ขามเรียง	312777	1800102	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040083	หนองบึง	กันทรวิชัย	ขามเรียง	313536	1801882	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040084	หนองขามเขี่ยน	กันทรวิชัย	ขามเรียง	312476	1801742	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040085	หนองขามโดน	กันทรวิชัย	ขามเรียง	312582	1794348	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040086	สระน้ำ	กันทรวิชัย	ขามเรียง	310131	1791589	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040087	สระน้ำ	กันทรวิชัย	ขามเรียง	310240	1791557	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040089	สระน้ำกุดแร่	กันทรวิชัย	ขามเรียง	310254	1793894	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040090	สระหนองกอก	กันทรวิชัย	ขามเรียง	310704	1793838	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040091	สระหนองสระ	กันทรวิชัย	ขามเรียง	311268	1793672	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040092	หนองลิ้มใต้	กันทรวิชัย	ขามเรียง	310521	1798834	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07040093	หนองลิมเหนือ	กันทรวิชัย	ขามเรียง	310489	1798786	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040094	สระน้ำ กสช.	กันทรวิชัย	ขามเรียง	311537	1797106	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040095	ขุดลอกสระ	กันทรวิชัย	ขามเรียง	313403	1797106	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040096	สระน้ำ กสช.	กันทรวิชัย	ขามเรียง	313403	1797106	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040097	สระหนองพุ่ม	กันทรวิชัย	ขามเรียง	310492	1797258	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040033	หนองเบ็น	กันทรวิชัย	เขว้าใหญ่	307832	1794288	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040034	หนองจอก	กันทรวิชัย	เขว้าใหญ่	307765	1795691	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040036	ห้วยสามสตัย	กันทรวิชัย	เขว้าใหญ่	306782	1795621	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040037	หนองสามเขา	กันทรวิชัย	เขว้าใหญ่	306253	1796171	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040038	หนองบนเครือ	กันทรวิชัย	เขว้าใหญ่	306486	1796178	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040039	หนองเล็ง	กันทรวิชัย	เขว้าใหญ่	305547	1792620	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040040	หนองปลาค้อนน้อย	กันทรวิชัย	เขว้าใหญ่	308018	1794184	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040041	หนองค้ำ	กันทรวิชัย	เขว้าใหญ่	306852	1797582	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040042	หนองทง	กันทรวิชัย	เขว้าใหญ่	305367	1797210	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040043	หนองตามีด	กันทรวิชัย	เขว้าใหญ่	304014	1799621	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040044	หนองหว่า	กันทรวิชัย	เขว้าใหญ่	304157	1799876	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040045	หนองขอ	กันทรวิชัย	เขว้าใหญ่	304073	1796323	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040046	หนองจาน	กันทรวิชัย	เขว้าใหญ่	304700	1796119	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040047	หนองเล็งน้อย	กันทรวิชัย	เขว้าใหญ่	305553	1792640	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040049	หนองไค้ปูน	กันทรวิชัย	เขว้าใหญ่	308035	1793847	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040050	หนองโพธิ์	กันทรวิชัย	เขว้าใหญ่	304885	1799653	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040051	หนองคู	กันทรวิชัย	เขว้าใหญ่	306735	1798168	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040052	หนองปลาตอง	กันทรวิชัย	เขว้าใหญ่	306642	1799621	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040053	หนองกอก	กันทรวิชัย	เขว้าใหญ่	307473	1798351	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070035	หนองหวาย	กันทรวิชัย	เขว้าใหญ่	304939	1803286	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040098	หนองจาน	กันทรวิชัย	คันธารราษฎร์	320211	1804392	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040099	หนองบัวแดง	กันทรวิชัย	คันธารราษฎร์	319490	1804705	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040100	หนองซอแมว	กันทรวิชัย	คันธารราษฎร์	319518	1804670	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040101	สระน้ำชะ ม.2	กันทรวิชัย	คันธารราษฎร์	317697	1803889	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040102	หนองแวง	กันทรวิชัย	คันธารราษฎร์	317010	1803684	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040103	หนองแห้	กันทรวิชัย	คันธารราษฎร์	316330	1803904	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040104	สระน้ำใหญ่ ม.2	กันทรวิชัย	คันธารราษฎร์	318319	1804169	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040106	สระน้ำตาย	กันทรวิชัย	คันธารราษฎร์	319909	1803303	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040107	สระน้ำใหญ่ ม.5	กันทรวิชัย	คันธารราษฎร์	318975	1804219	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040108	สระน้ำ	กันทรวิชัย	คันธารราษฎร์	318265	1803141	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040109	สระน้ำจั่ว	กันทรวิชัย	คันธารราษฎร์	319220	1803449	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040110	คลองธรรมชาติ	กันทรวิชัย	คันธารราษฎร์	316268	1800638	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040111	หนองกาตำ	กันทรวิชัย	คันธารราษฎร์	315689	1800982	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07040112	หนองไร่	กันทรวิชัย	คันธารราษฎร์	317462	1801721	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040001	ห้วยเชียงส่ง	กันทรวิชัย	นาสีนวน	305801	1806630	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040002	หนองไผ่	กันทรวิชัย	นาสีนวน	307115	1805455	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040003	หนองหอมฮอก	กันทรวิชัย	นาสีนวน	307268	1806185	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040004	หนองพูก	กันทรวิชัย	นาสีนวน	309567	1809195	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040006	หนองลิ้ม	กันทรวิชัย	นาสีนวน	306663	1799564	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040008	หนองน้ำสร้างแก่ง	กันทรวิชัย	นาสีนวน	307635	1808930	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040009	คลองคูไชย	กันทรวิชัย	นาสีนวน	308589	1806572	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040011	ห้วยวังแซว	กันทรวิชัย	นาสีนวน	310369	1805895	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040012	หนองอุ่ม	กันทรวิชัย	นาสีนวน	308074	1802834	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040013	หนองอุ่ม	กันทรวิชัย	นาสีนวน	308290	1802746	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040014	คลองระบายน้ำบ้านแย่ง	กันทรวิชัย	นาสีนวน	304689	1802225	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040015	กสข.1	กันทรวิชัย	นาสีนวน	306404	1800167	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040016	กสข.2	กันทรวิชัย	นาสีนวน	306304	1800111	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040019	หนองท่ม	กันทรวิชัย	นาสีนวน	307269	1799709	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040020	ห้วยสายคอ	กันทรวิชัย	นาสีนวน	309752	1801034	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040021	สระน้ำอีสานเขียว	กันทรวิชัย	นาสีนวน	310350	1808667	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040022	ห้วยสีดา	กันทรวิชัย	นาสีนวน	310578	1809001	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040072	หนองลิ้ม	กันทรวิชัย	นาสีนวน	306736	1799543	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040054	กุดกว้าง	กันทรวิชัย	มะค่า	322530	1797905	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040055	กุดน้อย	กันทรวิชัย	มะค่า	323674	1797829	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040056	ทางระบายน้ำ	กันทรวิชัย	มะค่า	324466	1795548	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040057	ห้วยกุดกว้าง	กันทรวิชัย	มะค่า	325333	1795561	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040059	หนองผักชี	กันทรวิชัย	มะค่า	326770	1797395	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040061	กุดไคร่นุ่น	กันทรวิชัย	มะค่า	330284	1795571	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040062	หนองสระ	กันทรวิชัย	มะค่า	329522	1796624	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040063	กุดอ้อ	กันทรวิชัย	มะค่า	326514	1796389	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040065	กุดไล่ไก่	กันทรวิชัย	มะค่า	324280	1795279	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040066	กุดกว้าง	กันทรวิชัย	มะค่า	324530	1796816	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040067	คลองอ้อมแก้ว	กันทรวิชัย	มะค่า	323351	1796645	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040025	หนองพาน	กันทรวิชัย	ศรีสุข	312177	1807839	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040026	หนองพาน2	กันทรวิชัย	ศรีสุข	312177	1807839	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040027	หนองน้ำสร้าง	กันทรวิชัย	ศรีสุข	313310	1806915	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040028	หนองน้ำสร้าง2	กันทรวิชัย	ศรีสุข	313310	1806915	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040029	หนองบัว	กันทรวิชัย	ศรีสุข	314262	1808824	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040030	หนองแคน	กันทรวิชัย	ศรีสุข	314861	1808576	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040032	หนองทว่า	กันทรวิชัย	ศรีสุข	314908	1810194	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040023	ห้วยเชียงส่ง	กันทรวิชัย	นาสีนวน	305182	1805736	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07040024	ห้วยแขว	กันทรวิชัย	นาสีนวน	310369	1805895	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060114	หนองอีชีว	กุดรัง	กุดรัง	287284	1780945	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060115	ห้วยหนองแปน	กุดรัง	กุดรัง	285358	1779532	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060116	หนองบัว	กุดรัง	กุดรัง	286516	1778854	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060117	ห้วยกุดรัง	กุดรัง	กุดรัง	286781	1779595	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060118	ห้วยกุดเม็ก	กุดรัง	กุดรัง	287749	1775351	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060119	หนองกุดโจด	กุดรัง	กุดรัง	288279	1776209	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060120	ห้วยโคกลี	กุดรัง	กุดรัง	287876	1776680	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060121	หนองคลอง	กุดรัง	กุดรัง	282870	1777563	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060125	ห้วยกุดรัง	กุดรัง	กุดรัง	286725	1780293	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060126	ห้วยกุดเม็ก	กุดรัง	กุดรัง	286813	1780140	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060127	ห้วยแฮด	กุดรัง	กุดรัง	282426	1775388	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060128	ห้วยโคกขุน	กุดรัง	กุดรัง	285945	1775330	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060215	หนองคูเฒ่า	กุดรัง	เลิงแฝก	279440	1765406	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060216	ห้วยน้อย	กุดรัง	เลิงแฝก	280823	1764804	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060218	ห้วยวังหนองแต้	กุดรัง	เลิงแฝก	283594	1765644	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060219	ห้วยจิ้งปิ้ง	กุดรัง	เลิงแฝก	281471	1768092	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060220	หนองกกแดง	กุดรัง	เลิงแฝก	284290	1765454	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060221	หนองแสง	กุดรัง	เลิงแฝก	284659	1767278	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060223	หนองโสกกาบ	กุดรัง	เลิงแฝก	279573	1760836	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060224	คลองชลประทานบ้านหนองบอน	กุดรัง	เลิงแฝก	282088	1702110	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060226	ห้วยจิ้งปิ้ง	กุดรัง	เลิงแฝก	282364	1768120	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060227	หนองโสกนกเต็น	กุดรัง	เลิงแฝก	281176	1765882	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060229	หนองกกบก	กุดรัง	เลิงแฝก	285036	1774113	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060230	ห้วยงูสิงห์	กุดรัง	เลิงแฝก	284063	1772422	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060242	คลองโสกบ่อเด่น	กุดรัง	หนองแวง	278969	1772823	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060243	หนองฝายบ้าน	กุดรัง	หนองแวง	276576	1766832	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060244	ห้วยทำนน้ำดอน	กุดรัง	หนองแวง	277141	1766266	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060245	สระกกเขือก	กุดรัง	หนองแวง	275326	1764987	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060246	ฝายน้ำล้น	กุดรัง	หนองแวง	274894	1764401	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060247	หนองแวง	กุดรัง	หนองแวง	278702	1771865	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060248	ห้วยฮ่อมถั่ว	กุดรัง	หนองแวง	277733	1770399	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060249	ห้วยหญ้าคา	กุดรัง	หนองแวง	281762	1772604	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060252	ฝายน้ำล้น	กุดรัง	ห้วยเตย	291351	1779993	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060253	ฝาย กสข. เหวยขวาง	กุดรัง	ห้วยเตย	290550	1779198	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060255	สระน้ำ กสข.	กุดรัง	ห้วยเตย	290554	1779242	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060257	ห้วยยาง	กุดรัง	ห้วยเตย	292273	1781530	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060258	หนองหมากจิก	กุดรัง	ห้วยเตย	288871	1782856	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07060259	ห้วยเตย	กุดรัง	ห้วยเตย	288457	1784409	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060261	ห้วยยาง	กุดรัง	ห้วยเตย	290317	1785680	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060263	ห้วยเตย	กุดรัง	ห้วยเตย	288333	1784254	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060264	ห้วยยาง	กุดรัง	ห้วยเตย	290437	1781762	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060267	หนองหัวคน	กุดรัง	ห้วยเตย	287837	1782319	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07020005	ห้วยแคน	แกดำ	แกดำ	325725	1771528	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07020011	หนองน้ำเที่ยง	แกดำ	แกดำ	333238	1781190	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07020012	หนองเปลือย	แกดำ	แกดำ	329510	1775113	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07020013	หนองแต้	แกดำ	แกดำ	329806	1774882	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07020014	หนองกุ้ง	แกดำ	แกดำ	335603	1773425	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07020015	หนองเชือก	แกดำ	แกดำ	331406	1774356	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07020018	อ่างเก็บน้ำหนองเจริญ	แกดำ	แกดำ	324535	1769235	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07020003	ห้วยแอ่ง	แกดำ	โนนภิบาล	335329	1772304	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07020006	หนองบัวดง	แกดำ	มิตรภาพ	326042	1779205	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07020007	หนองไม้ตาย	แกดำ	มิตรภาพ	327773	1782130	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07020008	หนองหูลิง	แกดำ	มิตรภาพ	327979	1780811	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07020001	ห้วยตาหลุง	แกดำ	มิตรภาพ	326859	1779987	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07020002	ห้วยศรีชูต	แกดำ	มิตรภาพ	325790	1778373	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07020004	ห้วยวังเวิน	แกดำ	วังแสง	322285	1779644	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07020009	หนองแสง	แกดำ	วังแสง	323924	1777526	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07020016	หนองผือ	แกดำ	วังแสง	324156	1774275	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07020017	หนองคอนสาร	แกดำ	วังแสง	326235	1776609	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07020019	อ่างเก็บน้ำหนองบัว	แกดำ	วังแสง	323873	1773304	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07020020	อ่างเก็บน้ำหนองเหลี่ยม	แกดำ	วังแสง	325006	1775880	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07020010	หนองกุ้ง	แกดำ	หนองกุ้ง	331617	1780338	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07020022	อ่างเก็บน้ำหนองบัว	แกดำ	หนองกุ้ง	331530	1778028	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07020023	อ่างเก็บน้ำโคกทราย	แกดำ	หนองกุ้ง	332780	1781304	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030027	สระหนองคู	โกสุมพิสัย	แก้งแก	295868	1791447	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030036	ห้วยวังลา	โกสุมพิสัย	แก้งแก	297995	1793937	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030037	หนองปุง	โกสุมพิสัย	แก้งแก	297893	1793658	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030041	ลำน้ำชี	โกสุมพิสัย	แก้งแก	298422	1793902	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030042	ห้วยลำเตา	โกสุมพิสัย	แก้งแก	300015	1791081	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030043	หนองบักแหลม	โกสุมพิสัย	แก้งแก	297226	1788808	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030044	หนองหินโคก	โกสุมพิสัย	แก้งแก	298461	1790039	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030046	ห้วยวังเลา	โกสุมพิสัย	แก้งแก	296537	1794792	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030048	หนองกุงน้อย	โกสุมพิสัย	แก้งแก	298949	1788808	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030049	ห้วยลำเตา	โกสุมพิสัย	แก้งแก	300072	1791138	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030050	ลำน้ำชี	โกสุมพิสัย	แก้งแก	298623	1792302	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07030060	หนองสรวง	โกสุมพิสัย	แก้งแก	296761	1792161	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030061	แม่น้ำชี	โกสุมพิสัย	แก้งแก	297820	1795945	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030062	หนองบุง	โกสุมพิสัย	แก้งแก	297882	1793640	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030083	ห้วยซอนขว้าง	โกสุมพิสัย	เขวาไร่	277321	1796695	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030087	ห้วยชัน	โกสุมพิสัย	เขวาไร่	276261	1809782	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030088	หนองห้วยนา	โกสุมพิสัย	เขวาไร่	275954	1808474	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030089	หนองเผือก	โกสุมพิสัย	เขวาไร่	276803	1809569	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030091	หนองเบ็ญ	โกสุมพิสัย	เขวาไร่	277315	1807702	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030092	หนองทุ่งใหญ่	โกสุมพิสัย	เขวาไร่	277426	1803525	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030093	หนองแซง	โกสุมพิสัย	เขวาไร่	278383	1802812	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030094	ห้วยสมอ	โกสุมพิสัย	เขวาไร่	273534	1799496	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030095	หนองลิม	โกสุมพิสัย	เขวาไร่	272745	1798603	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030096	หนองเอี้ยง	โกสุมพิสัย	เขวาไร่	273007	1798647	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030097	ห้วยสมอ	โกสุมพิสัย	เขวาไร่	276910	1804267	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030098	หนองพลับ	โกสุมพิสัย	เขวาไร่	276668	1804343	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030100	ห้วยสมอ	โกสุมพิสัย	เขวาไร่	270961	1794949	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030101	ห้วยสมอ	โกสุมพิสัย	เขวาไร่	272917	1797864	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030102	หนองหญ้าหัว	โกสุมพิสัย	เขวาไร่	272180	1797737	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030103	หนองวังโพน	โกสุมพิสัย	เขวาไร่	272993	1798676	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030104	ห้วยสมอ	โกสุมพิสัย	เขวาไร่	273723	1799768	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030105	ห้วยสมอ	โกสุมพิสัย	เขวาไร่	273971	1801781	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030106	หนองไทรงาม	โกสุมพิสัย	เขวาไร่	273952	1801660	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030107	ห้วยสมอ	โกสุมพิสัย	เขวาไร่	274803	1802663	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030109	หนองไฮ	โกสุมพิสัย	เขวาไร่	277857	1801921	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030111	ห้วยสมอ	โกสุมพิสัย	เขวาไร่	275658	1803712	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030016	หนองไข่น้ำ	โกสุมพิสัย	เขื่อน	295697	1806803	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030211	หนองเขื่อน	โกสุมพิสัย	เขื่อน	295604	1807710	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030070	ห้วยวังแคน	โกสุมพิสัย	ดอนกลาง	275538	1790818	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030071	ลำห้วยซอนลึก	โกสุมพิสัย	ดอนกลาง	277222	1791127	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030072	สระน้ำวัดบ้านหินแห่	โกสุมพิสัย	ดอนกลาง	276288	1792850	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030073	ห้วยวังซอนลึก	โกสุมพิสัย	ดอนกลาง	271401	1788311	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030075	ห้วยดอนกลาง	โกสุมพิสัย	ดอนกลาง	275437	1789523	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030076	ห้วยโนนอุดม	โกสุมพิสัย	ดอนกลาง	276424	1792368	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030077	ห้วยวังยาว	โกสุมพิสัย	ดอนกลาง	277757	1795818	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030164	บึงแพง	โกสุมพิสัย	แพง	284169	1800404	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030165	หนองแวง	โกสุมพิสัย	แพง	281004	1801542	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030166	ห้วยโนนเมือง	โกสุมพิสัย	แพง	280604	1801447	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030167	หนองเม็ก	โกสุมพิสัย	แพง	281290	1798920	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07030168	ห้วยห่านไฟ	โกสุมพิสัย	แพง	285546	1801693	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030169	หนองโก	โกสุมพิสัย	แพง	284539	1795916	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030170	ห้วยแพง	โกสุมพิสัย	แพง	285055	1796480	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030171	หนองแสง	โกสุมพิสัย	แพง	284333	1796726	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030172	หนองบึงน้อย	โกสุมพิสัย	แพง	283674	1799298	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030173	หนองเม็ก	โกสุมพิสัย	แพง	281277	1798932	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030177	หนองหาวาย	โกสุมพิสัย	โพนงาม	283468	1804417	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030178	ลำน้ำชี	โกสุมพิสัย	โพนงาม	285082	1805099	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030179	เหมืองระบายน้ำ	โกสุมพิสัย	โพนงาม	278885	1809957	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030180	หนองหัวแตก	โกสุมพิสัย	โพนงาม	284309	1804914	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030184	หนองม่วงใหญ่	โกสุมพิสัย	โพนงาม	280864	1808946	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030185	ลำน้ำชี	โกสุมพิสัย	โพนงาม	281754	1808713	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030194	หนองขนวน	โกสุมพิสัย	โพนงาม	278414	1811899	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030195	หนองปลาวาด	โกสุมพิสัย	โพนงาม	284938	1804601	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030196	หนองลาด	โกสุมพิสัย	โพนงาม	281443	1805464	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030197	ลำน้ำชี	โกสุมพิสัย	โพนงาม	284410	1805850	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030113	สระน้ำน้อย	โกสุมพิสัย	ยางท่าแจ้ง	292997	1805023	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030114	สระโรงเรียน	โกสุมพิสัย	ยางท่าแจ้ง	286359	1805510	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030181	ห้วยปลาวาด	โกสุมพิสัย	ยางท่าแจ้ง	287272	1804274	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030188	ลำห้วยขับ	โกสุมพิสัย	ยางท่าแจ้ง	292155	1803687	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030189	ลำน้ำชี	โกสุมพิสัย	ยางท่าแจ้ง	288932	1803396	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030190	หนองจอก	โกสุมพิสัย	ยางท่าแจ้ง	291409	1803867	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030192	ลำน้ำชี	โกสุมพิสัย	ยางท่าแจ้ง	291086	1802116	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030193	หนองบุง	โกสุมพิสัย	ยางท่าแจ้ง	293034	1805293	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030198	ห้วยขามแป	โกสุมพิสัย	ยางท่าแจ้ง	288425	1805625	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030214	หนองอีเล็ง	โกสุมพิสัย	ยางท่าแจ้ง	286482	1805317	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030218	หนองบัวใหญ่	โกสุมพิสัย	ยางท่าแจ้ง	289099	1804046	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030219	ห้วยปลาปัด	โกสุมพิสัย	ยางท่าแจ้ง	289055	1805855	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030220	หนองเป็นเคลือ	โกสุมพิสัย	ยางท่าแจ้ง	293887	1803874	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030221	ห้วยชัน	โกสุมพิสัย	ยางท่าแจ้ง	292554	1804204	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030222	ห้วยสำโรง	โกสุมพิสัย	ยางท่าแจ้ง	286972	1806052	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030223	หนองจอกดิน	โกสุมพิสัย	ยางท่าแจ้ง	291398	1803842	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030008	กุดกอก	โกสุมพิสัย	ยางน้อย	297223	1800429	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030009	กุดใหญ่	โกสุมพิสัย	ยางน้อย	297347	1800877	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030010	ห้วยจอก	โกสุมพิสัย	ยางน้อย	297498	1800281	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030028	บึงควายน้อย	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	300817	1793119	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030029	ห้วยเชียงสง	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	301129	1792765	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030030	หนองสองชั้น	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	299318	1794275	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07030031	หนองปungใหญ่	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	300167	1793936	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030032	ลำน้ำชี	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	298282	1794561	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030033	ลำห้วยคำ	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	299297	1796145	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030035	กุดกง	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	299641	1795669	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030052	ห้วยเชียงสง	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	300371	1792834	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030053	หนองตาตแม	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	301702	1792838	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030054	หนองทุ่ม	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	300359	1792357	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030055	บึงควายน้อย	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	300735	1793131	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030056	ลำน้ำชี	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	300027	1793846	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030057	ลำน้ำชี	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	300642	1791595	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030058	คลองระบายน้ำ	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	298142	1796186	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030059	สระน้ำหมู่บ้าน	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	299825	1793974	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030063	บึงบัว	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	300349	1794746	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030064	ห้วยเชียงสง	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	299873	1793021	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030065	ลำน้ำชี	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	299783	1791798	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030066	ห้วยวังยาว	โกสุมพิสัย	วังยาว	277757	1795818	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030067	ห้วยขอนแก่น	โกสุมพิสัย	วังยาว	278265	1796636	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030068	ห้วยหนองไร่	โกสุมพิสัย	วังยาว	276944	1794571	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030069	ห้วยบะหลวง	โกสุมพิสัย	วังยาว	277420	1796767	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030074	ห้วยโนนทัน	โกสุมพิสัย	วังยาว	277314	1793497	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030084	ห้วยปุดา	โกสุมพิสัย	หนองกุงสวรรค์	282781	1791856	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030085	ห้วยแพง	โกสุมพิสัย	หนองกุงสวรรค์	282825	1791949	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030099	หนองศาลา	โกสุมพิสัย	หนองกุงสวรรค์	284282	1794196	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030199	หนองแวง	โกสุมพิสัย	หนองบอน	287026	1799614	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030200	หนองบอน	โกสุมพิสัย	หนองบอน	288163	1798542	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030203	หนองแห่	โกสุมพิสัย	หนองบอน	289698	1801876	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030204	หนองกันชา	โกสุมพิสัย	หนองบอน	285868	1802575	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030205	หนองหวาย	โกสุมพิสัย	หนองบอน	286671	1802482	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030215	หนองรู	โกสุมพิสัย	หนองบอน	286409	1805409	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030216	หนองคูดิน	โกสุมพิสัย	หนองบอน	287305	1802788	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030217	หนองหัวลิง	โกสุมพิสัย	หนองบอน	288080	1803573	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030224	หนองหวาย	โกสุมพิสัย	หนองบอน	286661	1802515	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030090	หนองบัว	โกสุมพิสัย	หนองบัว	281151	1810737	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030206	หนองสีเสียด	โกสุมพิสัย	หนองบัว	282293	1808596	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030207	หนองบัว	โกสุมพิสัย	หนองบัว	281133	1810751	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030208	หนองบอน	โกสุมพิสัย	หนองบัว	282396	1815064	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030209	หนองโง้ง	โกสุมพิสัย	หนองบัว	282374	1816316	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030210	กุดหมากลาย	โกสุมพิสัย	หนองบัว	284553	1814261	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07030212	คลองแห้ง	โกสุมพิสัย	หนองบัว	284371	1807881	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030112	สระน้ำวัด	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	287891	1784979	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030115	สระหนองไร่	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	287682	1784258	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030116	สระน้ำวัด	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	287550	1784247	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030122	ห้วยแยง	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	288475	1786062	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030123	ห้วยหนองหว้า	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	287387	1784126	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030124	สระน้ำอีสานเขียว	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	287980	1785428	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030125	ห้วยบงใหญ่	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	280766	1781730	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030127	ฝายลำห้วยจิก	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	282021	1783608	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030129	ห้วยบง	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	286728	1781596	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030130	ห้วยบ้าน	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	286773	1782574	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030131	ลำห้วยแยง	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	288263	1787053	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030132	สระหนองสระพัง	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	289393	1787250	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030133	สระหนองเหล่า	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	289501	1787095	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030134	หนองผักแว่น	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	288973	1787265	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030139	ลำห้วยแยง	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	288553	1786908	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030140	ห้วยบง	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	285074	1782024	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030143	ห้วยแยง	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	286509	1786533	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030144	สระน้ำวัด	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	286775	1786584	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030145	สระน้ำวัด	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	286883	1786463	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030146	ห้วยบง	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	281612	1782157	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030148	สระน้ำวัด	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	281568	1782322	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030149	หนองลิ้ม	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	286599	1783001	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030150	หนองเทิง	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	287133	1782912	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030151	สระน้ำ กสข.	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	287095	1783039	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030152	สระน้ำวัด	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	286999	1782823	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030153	ห้วยบ้าน	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	287342	1783496	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030159	หนองเหล็ก	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	284561	1785649	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030160	หนองไต้	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	284580	1785484	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030161	หนองโรงเรียน	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	284256	1785687	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030163	ห้วยแยง	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	284421	1786132	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030011	บึงกุย	โกสุมพิสัย	หัวขวาง	293682	1794416	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030012	หนองอ้อ	โกสุมพิสัย	หัวขวาง	290261	1799457	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030013	กุดกง	โกสุมพิสัย	หัวขวาง	290323	1799164	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030018	แม่น้ำชี	โกสุมพิสัย	หัวขวาง	293809	1798506	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030019	บึงบัว	โกสุมพิสัย	หัวขวาง	294424	1798770	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030020	คลองร่องไห้	โกสุมพิสัย	หัวขวาง	294538	1799237	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030021	บึงอ้อมแก้ว	โกสุมพิสัย	หัวขวาง	291179	1798262	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07030022	หนองทุ่ม	โกสุมพิสัย	หัวขวาง	292412	1798802	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030023	บึงบอน	โกสุมพิสัย	หัวขวาง	294257	1796866	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030024	กุดชีหลง	โกสุมพิสัย	หัวขวาง	292735	1799997	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030026	ห้วยยาง	โกสุมพิสัย	หัวขวาง	290851	1795362	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030034	ลำชีหลง	โกสุมพิสัย	หัวขวาง	292378	1799631	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030038	กุดน้ำใส	โกสุมพิสัย	หัวขวาง	296224	1796840	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030045	บึงกุย	โกสุมพิสัย	หัวขวาง	293735	1794168	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030079	บึงกุย	โกสุมพิสัย	หัวขวาง	293735	1794168	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030086	บึงกุย	โกสุมพิสัย	หัวขวาง	293084	1795095	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030078	ลำห้วยแท่น	โกสุมพิสัย	เหล่า	291822	1791269	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030081	บึงกุย	โกสุมพิสัย	เหล่า	293917	1793818	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030082	ลำห้วยวังยาว	โกสุมพิสัย	เหล่า	292941	1791856	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030003	หนองเลิงเปลือย	โกสุมพิสัย	แหใต้	299385	1797027	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07030007	หนองหว่า	โกสุมพิสัย	แหใต้	299000	1802396	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050008	หนองบ้านศรีสวัสดิ์	ชื่นชม	กุดปลาตุก	302469	1834203	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050009	สระน้ำบ้านศรีสวัสดิ์	ชื่นชม	กุดปลาตุก	302374	1834012	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050018	หนองบัว	ชื่นชม	กุดปลาตุก	301193	1833935	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050019	หนองฮ้องคำ	ชื่นชม	กุดปลาตุก	302426	1834007	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050020	สระน้ำวัดบ้านนาฝาย	ชื่นชม	กุดปลาตุก	300363	1835741	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050021	หนองลิ้ม	ชื่นชม	กุดปลาตุก	303826	1838565	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050022	สระน้ำบ้านดอนสวรรค์	ชื่นชม	กุดปลาตุก	304285	1838062	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050023	หนองบ้านดอนสวรรค์	ชื่นชม	กุดปลาตุก	304526	1838138	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050024	หนองปะหนามคลอง	ชื่นชม	กุดปลาตุก	306146	1840010	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050025	หนองคู	ชื่นชม	กุดปลาตุก	301147	1837036	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050026	หนองกง	ชื่นชม	กุดปลาตุก	306233	1838192	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050027	หนองกุดยาง	ชื่นชม	กุดปลาตุก	303280	1838031	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050172	ห้วยสายบาตร	ชื่นชม	กุดปลาตุก	302836	1839022	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050175	ห้วยโสกคลอง	ชื่นชม	กุดปลาตุก	303841	1840358	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050176	ห้วยนาฝาย	ชื่นชม	กุดปลาตุก	299727	1835556	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050001	หนองหว่า	ชื่นชม	ชื่นชม	305764	1831375	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050002	หนองมะงอ	ชื่นชม	ชื่นชม	305187	1830875	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050003	หนองแดง	ชื่นชม	ชื่นชม	305485	1828437	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050004	หนองแขง	ชื่นชม	ชื่นชม	298405	1831542	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050005	หนองกุดตู	ชื่นชม	ชื่นชม	297778	1830548	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050006	หนองกุดยาง	ชื่นชม	ชื่นชม	297705	1830307	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050010	สระน้ำบ้านดอนนา	ชื่นชม	ชื่นชม	303765	1833804	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050011	สระน้ำบ้านน้ำจัน	ชื่นชม	ชื่นชม	297796	1830653	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050012	หนองจิก	ชื่นชม	ชื่นชม	300703	1831103	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07050013	หนองคลอง	ชื่นชม	ชื่นชม	300986	1829521	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050014	สระหนองเชือก	ชื่นชม	ชื่นชม	299811	1830968	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050015	หนองห้วยผักหวาน	ชื่นชม	ชื่นชม	302559	1832639	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050016	หนองเจริญสุข	ชื่นชม	ชื่นชม	302169	1832613	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050017	หนองน้ำเหลือง	ชื่นชม	ชื่นชม	305520	1833702	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050173	ห้วยอีเฒ่า	ชื่นชม	ชื่นชม	300111	1833055	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050174	ห้วยโจด	ชื่นชม	ชื่นชม	301242	1832487	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050177	ห้วยยาง	ชื่นชม	ชื่นชม	301215	1830903	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050125	หนองม่วง	ชื่นชม	หนองกุง	297790	1824971	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050126	หนองคู	ชื่นชม	หนองกุง	299704	1823739	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050127	หนองคูม	ชื่นชม	หนองกุง	298620	1826446	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050129	หนองกุง	ชื่นชม	หนองกุง	298284	1824007	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050130	สระน้ำบ้านหนองกุง	ชื่นชม	หนองกุง	298284	1824007	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050132	หนองปราโมช	ชื่นชม	หนองกุง	299141	1823193	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050133	สระน้ำ กสช. บ้านโสกกรัง	ชื่นชม	หนองกุง	300416	1822939	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050134	หนองพวงน้อย	ชื่นชม	หนองกุง	297168	1826276	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050135	หนองผือ	ชื่นชม	หนองกุง	297813	1824932	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050114	หนองคู	ชื่นชม	เหล่าดอกไม้	302840	1825732	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050115	หนองนาคำน้อย	ชื่นชม	เหล่าดอกไม้	299639	1826176	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050116	หนองแม่วัง	ชื่นชม	เหล่าดอกไม้	301570	1825027	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050117	หนองหิน	ชื่นชม	เหล่าดอกไม้	301487	1824544	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050118	หนองผักแว่น	ชื่นชม	เหล่าดอกไม้	303336	1825501	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050119	หนองโสกไร่ฝ้าย	ชื่นชม	เหล่าดอกไม้	303899	1827381	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050120	หนองโสกใหญ่	ชื่นชม	เหล่าดอกไม้	303101	1827516	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050121	หนองคู	ชื่นชม	เหล่าดอกไม้	303901	1821971	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050122	หนองลิ้ม	ชื่นชม	เหล่าดอกไม้	304057	1822782	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050123	หนองคู	ชื่นชม	เหล่าดอกไม้	303495	1821434	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050124	สระน้ำอนมัย	ชื่นชม	เหล่าดอกไม้	303063	1821549	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050182	ห้วยโสกคลอง	ชื่นชม	เหล่าดอกไม้	302609	1821645	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050074	หนองเลิงใหญ่	เขียงยืน	กู่ทอง	284726	1821155	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050075	หนองขามเปี้ย	เขียงยืน	กู่ทอง	286658	1818618	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050076	หนองปลาไหล	เขียงยืน	กู่ทอง	291135	1815040	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050077	หนองขามสะอาด	เขียงยืน	กู่ทอง	289077	1816667	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050078	หนองมันปลาใหญ่	เขียงยืน	กู่ทอง	288465	1815840	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050079	หนองกลาง	เขียงยืน	กู่ทอง	288788	1816448	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050081	หนองโจดน้อย	เขียงยืน	กู่ทอง	285713	1815615	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050192	ห้วยชุมดิน	เขียงยืน	กู่ทอง	282474	1818232	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050193	ห้วยบักลาย	เขียงยืน	กู่ทอง	283474	1815999	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07050194	หนองขามเปี้ย	เขียงยืน	กุ้ทอง	286627	1818647	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050195	หนองเลิงใหญ่	เขียงยืน	กุ้ทอง	284357	1820870	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050151	หนองเขียงยืน	เขียงยืน	เขียงยืน	295501	1816113	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050152	อ่างเก็บน้ำเทวราช	เขียงยืน	เขียงยืน	297808	1816356	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050153	หนองโพน	เขียงยืน	เขียงยืน	297487	1814725	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050154	หนองสะพัง	เขียงยืน	เขียงยืน	292762	1815069	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050157	หนองใหม่	เขียงยืน	เขียงยืน	296853	1821633	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050158	หนองห้าง	เขียงยืน	เขียงยืน	293658	1816473	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050159	หนองแวง	เขียงยืน	เขียงยืน	296214	1819800	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050160	หนองกระทุ่ม	เขียงยืน	เขียงยืน	296942	1820868	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050163	สระน้ำวัดบ้านหนองแวง	เขียงยืน	เขียงยืน	296214	1819800	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050164	หนองศิริราษฎร์	เขียงยืน	เขียงยืน	297125	1817092	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050165	สระน้ำ กสช. บ้านหนองศิริราษฎร์	เขียงยืน	เขียงยืน	297135	1817074	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050168	หนองใหม่	เขียงยืน	เขียงยืน	298983	1820825	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050169	หนองโป่ง	เขียงยืน	เขียงยืน	293695	1816490	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050171	หนองโสน	เขียงยืน	เขียงยืน	297794	1813229	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050109	หนองพยอม	เขียงยืน	ดอนเงิน	303509	1812936	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050110	หนองโสกโน	เขียงยืน	ดอนเงิน	304322	1817639	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050111	หนองบัวเงิน	เขียงยืน	ดอนเงิน	302477	1815190	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050112	หนองค้อ	เขียงยืน	ดอนเงิน	302192	1813774	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050113	หนองโสง	เขียงยืน	ดอนเงิน	300374	1814103	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050136	หนองชาติ	เขียงยืน	ดอนเงิน	304207	1819322	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050137	หนองผำ	เขียงยืน	ดอนเงิน	305746	1818095	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050140	หนองแวง	เขียงยืน	ดอนเงิน	303296	1817569	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050141	หนองหนามแท่น	เขียงยืน	ดอนเงิน	302800	1816009	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050142	สระน้ำวัดบ้านโนนสำราญ	เขียงยืน	ดอนเงิน	302544	1816194	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050143	สระน้ำชัยนาท	เขียงยืน	ดอนเงิน	304192	1815286	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050144	สระน้ำ กสช. บ้านดอนเงิน	เขียงยืน	ดอนเงิน	303788	1815333	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050145	สระโรงเรียนบ้านดอนเงิน	เขียงยืน	ดอนเงิน	303570	1814790	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050146	สระเก็บน้ำฝนบ้านแฝก	เขียงยืน	ดอนเงิน	302384	1814398	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050147	หนองกง	เขียงยืน	ดอนเงิน	301830	1814155	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050148	หนองบ่อน้อย	เขียงยืน	ดอนเงิน	300905	1813821	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050149	สระน้ำหนองบ่อน้อย	เขียงยืน	ดอนเงิน	300893	1813821	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050181	ห้วยพะยอม	เขียงยืน	ดอนเงิน	304581	1817143	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050183	ห้วยกุดแสง	เขียงยืน	ดอนเงิน	304599	1816979	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050049	หนองทัพม้า	เขียงยืน	นาทอง	293046	1811348	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050050	หนองบัว	เขียงยืน	นาทอง	293516	1812567	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050051	หนองน้ำใส	เขียงยืน	นาทอง	292145	1811557	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07050052	หนองสระพัง	เขียงยืน	นาทอง	292693	1815048	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050053	หนองโน	เขียงยืน	นาทอง	292976	1815081	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050056	หนองบง	เขียงยืน	นาทอง	293757	1810668	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050061	สระน้ำบ้านดอนโพธิ์	เขียงยืน	นาทอง	292820	1812641	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050062	หนองผากน้อย	เขียงยืน	นาทอง	293074	1812498	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050063	หนองผากใหญ่	เขียงยืน	นาทอง	293074	1812498	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050064	สระน้ำ กสช. บ้านทัพม้า	เขียงยืน	นาทอง	292460	1812100	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050065	หนองคู	เขียงยืน	นาทอง	292288	1810030	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050067	หนองแก่งอีโล้น	เขียงยืน	นาทอง	288935	1808991	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050068	หนองเบญญ์	เขียงยืน	นาทอง	290504	1809676	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050069	หนองอีโล้นน้อย	เขียงยืน	นาทอง	288978	1808916	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050071	หนองแบก	เขียงยืน	นาทอง	292018	1810185	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050072	สระน้ำบ้านแบก	เขียงยืน	นาทอง	291013	1810524	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050190	ห้วยลำราง	เขียงยืน	นาทอง	293309	1814366	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040005	หนองสองห้อง	เขียงยืน	โพนทอง	301748	1811806	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050085	หนองสีดา	เขียงยืน	โพนทอง	303118	1810901	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050093	สระน้ำบ้านสระแก้ว	เขียงยืน	โพนทอง	302984	1811433	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050094	หนองคู	เขียงยืน	โพนทอง	298827	1812600	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050095	สระน้ำวัดบ้านหนองคู	เขียงยืน	โพนทอง	299536	1812619	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050097	หนองสำราญ	เขียงยืน	โพนทอง	302986	1811430	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050098	หนองบึง	เขียงยืน	โพนทอง	303626	1809197	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050106	หนองไผ่ใหญ่	เขียงยืน	โพนทอง	302503	1809609	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050107	หนองไผ่น้อย	เขียงยืน	โพนทอง	302503	1809610	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050156	หนองโสน	เขียงยืน	โพนทอง	297794	1813229	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050184	ห้วยกุดจอก	เขียงยืน	โพนทอง	303880	1809947	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050185	ห้วยหนองโดน	เขียงยืน	โพนทอง	300313	1812681	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050187	ห้วยหินลาด	เขียงยืน	โพนทอง	300147	1811547	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050028	หนองบ่อ	เขียงยืน	เสือเผ่น	293653	1824898	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050029	หนองกระทุ่ม	เขียงยืน	เสือเผ่น	294123	1824130	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050030	หนองโคกข่า	เขียงยืน	เสือเผ่น	295989	1823962	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050032	หนองไร่	เขียงยืน	เสือเผ่น	295277	1825939	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050034	หนองอีกา	เขียงยืน	เสือเผ่น	290713	1821939	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050035	หนองเสือเผ่น	เขียงยืน	เสือเผ่น	290326	1822009	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050038	อ่างเก็บน้ำโสภสามร้อยยอด	เขียงยืน	เสือเผ่น	289018	1821844	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050039	หนองนารี	เขียงยืน	เสือเผ่น	289456	1822244	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050040	หนองน่าน้อย	เขียงยืน	เสือเผ่น	287842	1822623	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050041	หนองเข็ง	เขียงยืน	เสือเผ่น	289583	1818982	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07050042	หนองแวง	เขียงยืน	เสือเผ่น	293150	1821231	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050043	สระน้ำบ้านโนนศรีสวัสดิ์	เขียงยืน	เสือเผ่น	293458	1821567	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050044	หนองคู	เขียงยืน	เสือเผ่น	293690	1821680	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050045	หนองสระพัง	เขียงยืน	เสือเผ่น	292182	1819269	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050046	หนองน้ำสร้าง	เขียงยืน	เสือเผ่น	289226	1819766	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050178	ห้วยโสกกุ้ง	เขียงยืน	เสือเผ่น	294143	1824651	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050179	ห้วยหินลาด	เขียงยืน	เสือเผ่น	296099	1821781	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050180	ห้วยทราย	เขียงยืน	เสือเผ่น	290404	1818678	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050191	ห้วยทราย	เขียงยืน	เสือเผ่น	290437	1818809	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050082	หนองม่วง	เขียงยืน	หนองซอน	298813	1808768	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050083	หนองบัว	เขียงยืน	หนองซอน	300680	1808523	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050084	หนองปะหมื่น	เขียงยืน	หนองซอน	300453	1807740	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050086	หนองบ้านหนองซอน	เขียงยืน	หนองซอน	298726	1807278	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050088	หนองน้ำกินบ้านชี	เขียงยืน	หนองซอน	297678	1810219	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050091	หนองโน	เขียงยืน	หนองซอน	302779	1810249	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050096	หนองมะโน	เขียงยืน	หนองซอน	301688	1808066	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050100	หนองซอน	เขียงยืน	หนองซอน	298617	1807308	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050102	หนองบัวหาน	เขียงยืน	หนองซอน	298297	1810394	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050103	หนองเม็ก	เขียงยืน	หนองซอน	299856	1808498	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050104	หนองหิว	เขียงยืน	หนองซอน	303788	1806929	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050108	หนองชายทุ่ง	เขียงยืน	หนองซอน	301452	1807444	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050189	ห้วยทรายขาว	เขียงยืน	หนองซอน	298198	1811271	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050197	หนองกา	เขียงยืน	หนองซอน	300000	1806988	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050186	ห้วยเชียงสง	เขียงยืน	หนองซอน	304912	1806204	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050057	สระน้ำ กสช. บ้านหนองเดิน	เขียงยืน	เหล่าบัวบาน	289658	1812754	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050058	สระน้ำ กสช.1 บ้านเหล่า	เขียงยืน	เหล่าบัวบาน	285266	1812748	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050059	สระน้ำ กสช.2 บ้านเหล่าบัวบาน	เขียงยืน	เหล่าบัวบาน	285719	1812921	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050066	หนองล้าม	เขียงยืน	เหล่าบัวบาน	289544	1809038	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050070	หนองหล่ม	เขียงยืน	เหล่าบัวบาน	289441	1808836	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050073	หนองคู	เขียงยืน	เหล่าบัวบาน	289683	1812157	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07050196	หนองคู	เขียงยืน	เหล่าบัวบาน	289601	1812165	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070015	ห้วยกุดเหล็ก	นาเชือก	เขวไร่	291139	1758125	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070016	ห้วยหลาว	นาเชือก	เขวไร่	293420	1750971	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070017	ห้วยวังโจด	นาเชือก	เขวไร่	292861	1752743	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070018	ห้วยน้อย	นาเชือก	เขวไร่	292080	1753327	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070019	ห้วยหนองลุมพุก	นาเชือก	เขวไร่	294157	1752069	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070020	ห้วยหลาว	นาเชือก	เขวไร่	291877	1750304	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070021	ห้วยหนองบัว	นาเชือก	เขวไร่	292525	1749980	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07070022	ห้วยหนองคู	นาเชือก	เขวาไร่	294842	1750615	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070023	ห้วยชัน	นาเชือก	เขวาไร่	292244	1749409	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070101	หนองลิม	นาเชือก	เขวาไร่	292511	1755279	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070102	หนองฝาย	นาเชือก	เขวาไร่	291800	1756790	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070103	หนองตบตอง	นาเชือก	เขวาไร่	293608	1752388	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070104	หนองลุมพุก	นาเชือก	เขวาไร่	294127	1752076	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070105	หนองเตาเหล็ก	นาเชือก	เขวาไร่	290712	1756744	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070123	อ่างเก็บน้ำหนองบัว	นาเชือก	เขวาไร่	293884	1750505	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070124	อ่างเก็บน้ำห้วยค้อ	นาเชือก	เขวาไร่	289849	1752908	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070002	ห้วยหนองม่วง	นาเชือก	นาเชือก	287620	1744534	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070004	ห้วยขวา	นาเชือก	นาเชือก	286485	1741592	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070024	ห้วยทราย	นาเชือก	นาเชือก	290730	1745499	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070056	หนองเรือ	นาเชือก	นาเชือก	295050	1746738	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070084	หนองกุดรัง	นาเชือก	นาเชือก	289027	1748481	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070085	หนองฝายโคกน้ำเกลี้ยง	นาเชือก	นาเชือก	293791	1745789	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070086	หนองโสกแบ่ง	นาเชือก	นาเชือก	291387	1744806	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070087	หนองหินตั้ง	นาเชือก	นาเชือก	291254	1742430	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070088	หนองชุมหิน	นาเชือก	นาเชือก	290284	1743095	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070089	หนองเรือ	นาเชือก	นาเชือก	295030	1746709	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070112	อ่างเก็บน้ำหนองม่วง	นาเชือก	นาเชือก	287854	1742000	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070113	อ่างเก็บน้ำหินตั้ง	นาเชือก	นาเชือก	291283	1742434	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070114	อ่างเก็บน้ำหนองคู	นาเชือก	นาเชือก	293776	1745799	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070122	อ่างเก็บน้ำฝายหลวง	นาเชือก	นาเชือก	294297	1743975	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070042	ห้วยเหมืองป่อ	นาเชือก	ปอพาน	280152	1752260	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070043	ห้วยขุภา	นาเชือก	ปอพาน	280736	1750844	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070044	ห้วยค้อ	นาเชือก	ปอพาน	280895	1747935	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070045	ห้วยวังหว้า	นาเชือก	ปอพาน	282463	1745179	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070046	ลำพังชู	นาเชือก	ปอพาน	277542	1751396	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070060	หนองศาลา	นาเชือก	ปอพาน	280287	1751284	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070061	หนองลิม	นาเชือก	ปอพาน	278001	1750128	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070062	หนองหาน	นาเชือก	ปอพาน	278934	1751061	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070064	หนองแสง	นาเชือก	ปอพาน	280411	1745330	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070065	หนองสระ	นาเชือก	ปอพาน	280620	1747204	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070066	หนองตาโล่	นาเชือก	ปอพาน	281419	1751590	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070067	หนองขี้สูตร	นาเชือก	ปอพาน	283387	1748166	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070068	หนองแวงใหญ่	นาเชือก	ปอพาน	280895	1744982	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070107	อ่างเก็บน้ำหนองกุด	นาเชือก	ปอพาน	279140	1748431	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070108	อ่างเก็บน้ำหนองน้ำเตี้ย	นาเชือก	ปอพาน	282857	1746829	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07070109	อ่างเก็บน้ำหนองค้อ	นาเชือก	ปอพาน	282147	1749158	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070110	อ่างเก็บน้ำหลุบเปลือย	นาเชือก	ปอพาน	283463	1751132	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070028	ห้วยกอก	นาเชือก	สันป่าตอง	295681	1736908	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070081	หนองงู	นาเชือก	สันป่าตอง	294503	1738687	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070092	หนองโนนทอง	นาเชือก	สันป่าตอง	294940	1742152	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070115	อ่างเก็บน้ำมะฮี	นาเชือก	สันป่าตอง	294944	1739535	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070117	อ่างเก็บน้ำป่าตอง	นาเชือก	สันป่าตอง	294989	1739505	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070008	ห้วยขี้เหล็ก	นาเชือก	ลำโรง	284042	1752557	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070009	ห้วยขี้ตุน	นาเชือก	ลำโรง	286649	1751273	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070010	ห้วยชุมแสง	นาเชือก	ลำโรง	287436	1754078	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070011	ห้วยวังโจด	นาเชือก	ลำโรง	283778	1756195	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070012	ห้วยโจด	นาเชือก	ลำโรง	286358	1756049	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070014	ห้วยพันป่อ	นาเชือก	ลำโรง	288875	1759295	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070051	หนองแดง	นาเชือก	ลำโรง	278649	1758920	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070052	หนองหมากแตก	นาเชือก	ลำโรง	285105	1759283	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070054	หนองอีแจว	นาเชือก	ลำโรง	287390	1770881	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070055	หนองตาแตก	นาเชือก	ลำโรง	284309	1755326	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070059	หนองลิม	นาเชือก	ลำโรง	280653	1755121	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070111	อ่างเก็บน้ำหนองมะเขือ	นาเชือก	ลำโรง	284550	1757088	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070079	หนองขาม	นาเชือก	หนองกุง	288196	1738417	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070080	หนองกุง	นาเชือก	หนองกุง	291282	1739942	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070082	หนองป่าแดง	นาเชือก	หนองกุง	293094	1738423	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070083	หนองยาว	นาเชือก	หนองกุง	290768	1740660	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070116	อ่างเก็บน้ำกระต่าย	นาเชือก	หนองกุง	292090	1740211	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070026	ห้วยเพี้ยแก้ว	นาเชือก	หนองกุง	287627	1736627	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070036	ห้วยวังประตู	นาเชือก	หนองแดง	278915	1758002	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070037	ห้วยวังชู	นาเชือก	หนองแดง	275613	1759228	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070038	ห้วยคูขาด	นาเชือก	หนองแดง	276464	1758910	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070039	ห้วยโคก	นาเชือก	หนองแดง	278534	1756192	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070040	ห้วยปอพาน	นาเชือก	หนองแดง	277626	1755405	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070049	สระน้ำ รพช.	นาเชือก	หนองแดง	278644	1758894	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070050	หนองวังหิน	นาเชือก	หนองแดง	281839	1759092	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070106	อ่างเก็บน้ำหนองแต้	นาเชือก	หนองแดง	281525	1756118	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070027	ห้วยโสกเปลือย	นาเชือก	หนองโพธิ์	297190	1744373	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070029	ห้วยยาง	นาเชือก	หนองโพธิ์	296947	1746701	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070030	ห้วยโพงแดง	นาเชือก	หนองโพธิ์	304244	1743453	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070057	หนองฝายใหม่	นาเชือก	หนองโพธิ์	298172	1746071	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070090	หนองสระ	นาเชือก	หนองโพธิ์	297158	1745756	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07070091	หนองโพธิ์	นาเชือก	หนองโพธิ์	296972	1746677	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070093	หนองหว่า	นาเชือก	หนองโพธิ์	302063	1741375	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070094	หนองบึง	นาเชือก	หนองโพธิ์	301989	1741602	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070095	หนองหัวโสก	นาเชือก	หนองโพธิ์	303455	1742428	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070096	หนองคิมบง	นาเชือก	หนองโพธิ์	300460	1748106	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070097	หนองม่วง	นาเชือก	หนองโพธิ์	300100	1746886	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070121	อ่างเก็บน้ำโคกมน	นาเชือก	หนองโพธิ์	298386	1743341	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070001	ลำห้วยค้อ	นาเชือก	หนองเม็ก	288957	1749866	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070003	ห้วยแหน	นาเชือก	หนองเม็ก	286166	1741529	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070005	ห้วยอุโป	นาเชือก	หนองเม็ก	285293	1743017	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070006	ห้วยบัว	นาเชือก	หนองเม็ก	287224	1746457	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070007	ห้วยวังโจด	นาเชือก	หนองเม็ก	285266	1747462	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070069	หนองกุดเวียน	นาเชือก	หนองเม็ก	283853	1742503	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070070	หนองปุดา	นาเชือก	หนองเม็ก	285195	1741979	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070071	หนองไธนาเดียว	นาเชือก	หนองเม็ก	287306	1745264	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070073	หนองฝายวัว	นาเชือก	หนองเม็ก	285880	1748357	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070074	หนองเลิง	นาเชือก	หนองเม็ก	285725	1740460	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070078	สระหนองเม็ก	นาเชือก	หนองเม็ก	285004	1741179	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070031	ห้วยวังไฮ	นาเชือก	หนองเรือ	302514	1747633	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070032	ห้วยวังหมาจอก	นาเชือก	หนองเรือ	302112	1746617	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070033	ห้วยป่าโจด	นาเชือก	หนองเรือ	298921	1748776	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070034	ห้วยวังยาว	นาเชือก	หนองเรือ	300487	1748951	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070035	ห้วยหวาย	นาเชือก	หนองเรือ	302948	1752269	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070058	หนองลิม	นาเชือก	หนองเรือ	300109	1745373	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07070098	หนองบ้านหนองปอ	นาเชือก	หนองเรือ	303064	1753615	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100019	ห้วยวังกะสูง	นาตูน	กุสันดร์ตน์	315207	1736338	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100047	หนองสระแก้ว	นาตูน	กุสันดร์ตน์	315375	1739456	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100048	หนองกุดหล่ม	นาตูน	กุสันดร์ตน์	314482	1739640	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100049	หนองกู่ทอง	นาตูน	กุสันดร์ตน์	314808	1737869	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100051	หนองยางอีไล	นาตูน	กุสันดร์ตน์	317035	1737674	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100011	ห้วยแดงโพ	นาตูน	ดงควน	304420	1740030	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100012	ห้วยยาง	นาตูน	ดงควน	303155	1740213	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100013	ห้วยแดงโพ	นาตูน	ดงควน	304209	1743159	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100042	หนองวังโพน	นาตูน	ดงควน	300091	1737635	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100043	สระหนองจิก	นาตูน	ดงควน	301539	1737444	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100044	หนองบัวน้อย	นาตูน	ดงควน	303813	1741121	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100045	หนองแดงโพ	นาตูน	ดงควน	304371	1740695	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100046	หนองยาง	นาตูน	ดงควน	303762	1740441	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07100005	ห้วยฝายแหลบ	นาตุ่น	ดงบัง	312355	1735398	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100006	ห้วยฝายแหลบ	นาตุ่น	ดงบัง	313573	1732490	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100007	ห้วยวังกะฮง	นาตุ่น	ดงบัง	314268	1733350	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100009	ห้วยวังหิน	นาตุ่น	ดงบัง	311158	1734587	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100010	ห้วยบางบอน	นาตุ่น	ดงบัง	312565	1730679	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100035	สระเก็บน้ำโนนเขวา	นาตุ่น	ดงบัง	313380	1733166	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100036	หนองวังลอง	นาตุ่น	ดงบัง	313057	1731555	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100020	ห้วยนา	นาตุ่น	ดงยาง	318568	1741845	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100053	หนองฝาย	นาตุ่น	ดงยาง	311163	1743859	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100054	หนองหลุบคว้น	นาตุ่น	ดงยาง	310306	1741446	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100055	หนองผง	นาตุ่น	ดงยาง	316291	1745506	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100058	หนองตาสุย	นาตุ่น	ดงยาง	315509	1743765	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100059	หนองคุขาด	นาตุ่น	ดงยาง	316607	1742250	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100002	ห้วยนาตุ่น	นาตุ่น	นาตุ่น	310084	1739945	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100003	ห้วยนาตุ่น	นาตุ่น	นาตุ่น	311523	1738876	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100004	ห้วยแอศ	นาตุ่น	นาตุ่น	308785	1737909	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100025	หนองโง้ง	นาตุ่น	นาตุ่น	310180	1739609	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100026	หนองเม็ก	นาตุ่น	นาตุ่น	309889	1738604	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100027	หนองแอศ	นาตุ่น	นาตุ่น	308952	1737588	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100028	สระเก็บน้ำหนองเม็ก	นาตุ่น	นาตุ่น	309826	1738892	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100029	อ่างเก็บน้ำหนองกลางโคก	นาตุ่น	นาตุ่น	307170	1740453	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100030	อ่างเก็บน้ำห้อมขวาง	นาตุ่น	นาตุ่น	307095	1742363	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100031	หนองโน	นาตุ่น	นาตุ่น	308447	1742513	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100032	สระเก็บน้ำบ้านโนนสะอาด	นาตุ่น	นาตุ่น	311447	1739004	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100033	หนองแดง	นาตุ่น	พระธาตุ	313713	1735857	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100034	หนองโสกน้ำขาว	นาตุ่น	พระธาตุ	312477	1736764	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100052	หนองจิก	นาตุ่น	พระธาตุ	316305	1735907	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100022	ห้วยน้ำจัน	นาตุ่น	หนองคู	313785	1747324	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100023	ห้วยน้ำจัน	นาตุ่น	หนองคู	310742	1746153	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100024	ห้วยกุดชันาค	นาตุ่น	หนองคู	313706	1745692	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100065	หนองสองห้อง	นาตุ่น	หนองคู	310045	1746444	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100066	หนองหว้า	นาตุ่น	หนองคู	310522	1746406	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100067	หนองฝายใหม่	นาตุ่น	หนองคู	307311	1744883	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100068	หนองฝาย	นาตุ่น	หนองคู	312756	1742428	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100069	หนองบ้าน	นาตุ่น	หนองคู	313451	1747026	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100070	หนองแวง	นาตุ่น	หนองคู	313580	1746157	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100071	หนองมะเกลือ	นาตุ่น	หนองคู	313945	1745025	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100072	หนองลิ้ม	นาตุ่น	หนองคู	315516	1746146	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07100073	หนองเลิง	นาตุน	หนองคู	312818	1744702	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100074	หนองหัวฝาย	นาตุน	หนองคู	311195	1743842	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100021	ห้วยนา	นาตุน	หนองไผ่	320703	1741519	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100060	หนองบัวคู	นาตุน	หนองไผ่	320062	1738620	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100061	หนองเห็ดโค	นาตุน	หนองไผ่	320121	1742073	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100062	อ่างเก็บน้ำหนองบัวน้อย	นาตุน	หนองไผ่	318539	1739794	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100063	หนองแสง	นาตุน	หนองไผ่	317910	1739959	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100064	หนองนาคู่	นาตุน	หนองไผ่	317692	1738782	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100014	ห้วยบางบอน	นาตุน	ห้วยดง	306749	1732442	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100015	ห้วยแสง	นาตุน	ห้วยดง	304401	1736451	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100016	ห้วยบางบอน	นาตุน	ห้วยดง	305937	1733304	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100017	ห้วยบางบอน	นาตุน	ห้วยดง	309454	1731280	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100018	ห้วยบางบอน	นาตุน	ห้วยดง	305949	1733321	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100037	หนองโคกกลาง	นาตุน	ห้วยดง	306561	1736462	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100038	อ่างเก็บน้ำห้วยแฮด	นาตุน	ห้วยดง	308087	1737858	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100040	หนองห้วยดง	นาตุน	ห้วยดง	306747	1734401	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07100041	สระเก็บน้ำหนองผาง	นาตุน	ห้วยดง	307228	1734379	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060001	ห้วยเชียงคำ	บรบือ	ก่ำพื้	302967	1764703	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060002	ห้วยผักหวาน	บรบือ	ก่ำพื้	305744	1765867	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060003	ห้วยแคน	บรบือ	ก่ำพื้	301020	1767048	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060004	หนองฮ้องน้อย	บรบือ	ก่ำพื้	298769	1767509	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060005	ห้วยเชียงคำ	บรบือ	ก่ำพื้	302599	1764918	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060006	โสกลีเพ็ง	บรบือ	ก่ำพื้	300922	1762194	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060008	ห้วยทราย	บรบือ	ก่ำพื้	300709	1767712	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060009	หนองสระ	บรบือ	ก่ำพื้	302347	1765684	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060012	หนองท้ายตลาด	บรบือ	ก่ำพื้	300388	1763616	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060007	หนองเต็น	บรบือ	ดอนจัว	303322	1761845	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060013	หนองขาม	บรบือ	ดอนจัว	303177	1757406	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060061	ห้วยพอพาน	บรบือ	โนนแดง	288248	1762049	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060062	หนองใหญ่	บรบือ	โนนแดง	294350	1759089	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060063	ห้วยวังปอพาน	บรบือ	โนนแดง	293952	1759884	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060064	หนองพังโพน	บรบือ	โนนแดง	294155	1759560	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060065	หนองลิ้ม	บรบือ	โนนแดง	298102	1755247	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060066	ห้วยวันขอนแก่น	บรบือ	โนนแดง	292416	1759049	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060067	หนองฝาย	บรบือ	โนนแดง	293548	1759510	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060070	ห้วยป่าบอน	บรบือ	โนนแดง	293665	1758874	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060071	ห้วยป่าบอน	บรบือ	โนนแดง	294312	1758715	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060072	หนองอีแล้ง	บรบือ	โนนแดง	297519	1755302	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07060073	หนองคู	บรบือ	โนนแดง	300035	1756145	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060075	หนองขามป้อม	บรบือ	โนนแดง	289922	1761489	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060077	หนองขุมดิน	บรบือ	โนนแดง	296720	1759230	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060078	ห้วยขุมปูน	บรบือ	โนนแดง	296728	1757623	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060079	ห้วยอีเป	บรบือ	โนนแดง	289950	1759723	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060129	หนองห้วยเลา	บรบือ	โนนราษี	298478	1759813	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060131	หนองฝายใหญ่	บรบือ	โนนราษี	296304	1765363	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060132	หนองสระวัด	บรบือ	โนนราษี	302525	1759146	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060133	ห้วยผักหวาน	บรบือ	โนนราษี	302003	1758220	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060135	หนองหินเหิบ	บรบือ	โนนราษี	295475	1764473	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060138	ห้วยเชียงคำ	บรบือ	โนนราษี	297813	1766626	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060139	หนองค่าย	บรบือ	โนนราษี	299597	1762501	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060140	ห้วยทราย	บรบือ	โนนราษี	296792	1761710	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060015	หนองตาใกล้	บรบือ	บรบือ	297753	1774947	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060016	หนองกุมล	บรบือ	บรบือ	297504	1777220	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060017	หนองคูม่วง	บรบือ	บรบือ	301212	1776491	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060018	หนองแวง	บรบือ	บรบือ	300521	1775646	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060020	หนองลิ้ม	บรบือ	บรบือ	303173	1777879	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060026	หนองควายน้อย	บรบือ	บรบือ	302128	1775146	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060038	หนองสระพัง	บรบือ	บ่อใหญ่	306489	1782760	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060039	ห้วยโสกม่วง	บรบือ	บ่อใหญ่	306941	1782544	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060040	ห้วยนาแก	บรบือ	บ่อใหญ่	306912	1783746	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060041	ห้วยประตู	บรบือ	บ่อใหญ่	304419	1783453	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060042	หนองบ่อใหญ่	บรบือ	บ่อใหญ่	306510	1782120	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060043	ห้วยสายคอ	บรบือ	บ่อใหญ่	305411	1781970	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060044	หนองหญ้าปล้อง	บรบือ	บ่อใหญ่	308473	1783033	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060047	หนองขาลิ้น	บรบือ	บ่อใหญ่	302285	1781747	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060050	หนองขอนแก่น	บรบือ	บ่อใหญ่	305843	1785699	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060056	หนองคลอง	บรบือ	บ่อใหญ่	303011	1783036	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060058	ห้วยสายคอ	บรบือ	บ่อใหญ่	303978	1780069	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060059	ห้วยสายคอ	บรบือ	บ่อใหญ่	307602	1784577	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060060	หนองสุม	บรบือ	บ่อใหญ่	301107	1781711	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060231	กุดบุดมาศ	บรบือ	บัวมาศ	309187	1756260	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060232	หนองโนนหัน	บรบือ	บัวมาศ	308770	1757028	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060233	หนองบัวมาศ	บรบือ	บัวมาศ	307752	1757967	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060234	หนองแวง	บรบือ	บัวมาศ	306541	1758813	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060236	ห้วยสันตุ	บรบือ	บัวมาศ	306058	1759740	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07060237	หนองบัวมาศ	บรบือ	บัวมาศ	307752	1757967	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060241	หนองโนนหัน	บรบือ	บัวมาศ	308823	1757107	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060159	ห้วยยาง	บรบือ	ยาง	310248	1760851	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060160	ห้วยโสก	บรบือ	ยาง	310731	1760813	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060161	หนองสิม	บรบือ	ยาง	308953	1760611	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060162	ห้วยแดง	บรบือ	ยาง	310723	1760972	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060163	ห้วยยาง	บรบือ	ยาง	309863	1760029	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060165	ห้วยวังพระ	บรบือ	ยาง	312310	1767192	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060167	หนองขาม	บรบือ	ยาง	313521	1761109	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060168	หนองสิม	บรบือ	ยาง	311927	1762607	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060169	หนองคู	บรบือ	ยาง	311116	1758965	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060170	หนองเชือก	บรบือ	ยาง	308961	1761744	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060172	หนองคอนแก้ว	บรบือ	ยาง	311224	1759060	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060176	ห้วยตู้อย	บรบือ	วังไชย	289770	1766831	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060178	หนองหัวโสก	บรบือ	วังไชย	295018	1766380	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060182	ฝายชุมปูน	บรบือ	วังไชย	294629	1770292	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060183	สระน้ำกิน	บรบือ	วังไชย	294539	1769690	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060185	หนองฝายกล่อม	บรบือ	วังไชย	293144	1768991	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060186	คลองบ่อน้ำกิน	บรบือ	วังไชย	291433	1770227	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060187	หนองห้อมต่อ	บรบือ	วังไชย	290051	1770321	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060188	สระศึกฤทธิ์	บรบือ	วังไชย	291347	1770060	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060189	ห้วยวังขาเปี้ย	บรบือ	วังไชย	290956	1769250	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060190	หนองฝายใหม่	บรบือ	วังไชย	293238	1769072	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060192	สระหนองกุ้ง1	บรบือ	วังไชย	293394	1770017	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060193	สระหนองกุ้ง2	บรบือ	วังไชย	293228	1770031	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060194	ห้วยสระบ้าน	บรบือ	วังไชย	291573	1765292	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060197	ห้วยน้อย	บรบือ	วังไชย	289311	1766958	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060198	คลองหินน้อย	บรบือ	วังไชย	294898	1768023	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060199	หนองห้วยน้อย	บรบือ	วังไชย	294339	1766381	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060200	ห้วยน้อย	บรบือ	วังไชย	296021	1768461	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060201	หนองวังเรือ	บรบือ	วังใหม่	292385	1772339	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060202	หนองวังเม็ก	บรบือ	วังใหม่	292655	1772852	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060203	หนองสระ	บรบือ	วังใหม่	290128	1773279	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060204	ลำห้วยวังม้า	บรบือ	วังใหม่	289546	1773571	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060205	ห้วยวังเรือ	บรบือ	วังใหม่	291666	1771630	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060206	หนองสมบุรณ์	บรบือ	วังใหม่	293713	1773609	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060207	หนองห้วยทราย	บรบือ	วังใหม่	293281	1770020	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060211	หนองหอมจันทร์	บรบือ	วังใหม่	291295	1773238	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07060213	หนองชลประทาน	บรบือ	วังใหม่	287987	1770401	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060214	ห้วยวังไฮวังทอง	บรบือ	วังใหม่	287196	1771076	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060028	ห้วยบ่อพาน	บรบือ	หนองคูขาด	286091	1764790	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060096	หนองคูขาด	บรบือ	หนองคูขาด	284952	1761460	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060097	ห้วยน้อย	บรบือ	หนองคูขาด	286357	1762085	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060098	หนองมะค่า	บรบือ	หนองคูขาด	286504	1760764	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060099	ห้วยน้อย	บรบือ	หนองคูขาด	287723	1760942	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060100	ห้วยโคกภู	บรบือ	หนองคูขาด	286250	1763964	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060101	หนองโสง	บรบือ	หนองคูขาด	287183	1764301	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060102	หนองลิม	บรบือ	หนองคูขาด	288008	1765184	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060103	ห้วยแหน	บรบือ	หนองคูขาด	287532	1765990	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060107	ห้วยจิ้งปิ้ง	บรบือ	หนองคูขาด	286327	1763889	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060110	หนองข่า	บรบือ	หนองคูขาด	286535	1763425	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060080	หนองจิก	บรบือ	หนองจิก	303795	1772445	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060081	คลองหนองของแมว	บรบือ	หนองจิก	306546	1770154	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060082	หนองของแมว	บรบือ	หนองจิก	306033	1770168	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060083	หนองวังโพน	บรบือ	หนองจิก	308158	1773134	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060084	ห้วยวังโพน	บรบือ	หนองจิก	308514	1773877	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060085	หนองแก	บรบือ	หนองจิก	305021	1775159	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060086	หนองหัวนา	บรบือ	หนองจิก	301681	1769686	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060089	คลองคูแคน	บรบือ	หนองจิก	307028	1774378	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060090	หนองฮ้องน้อย	บรบือ	หนองจิก	307466	1773934	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060091	หนองสระน้ำบ้านค้อ	บรบือ	หนองจิก	300735	1773146	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060092	สระน้ำโคกสี	บรบือ	หนองจิก	300494	1769955	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060093	สระน้ำโคกสี	บรบือ	หนองจิก	300613	1769951	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060094	หนองแปน	บรบือ	หนองจิก	303460	1773238	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060095	หนองจิก	บรบือ	หนองจิก	302590	1773854	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060141	หนองม่วง	บรบือ	หนองม่วง	307608	1765283	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060142	ห้วยเสียว	บรบือ	หนองม่วง	305715	1763143	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060143	คลองปู้ตา	บรบือ	หนองม่วง	306058	1762261	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060144	หนองวัดเก่า	บรบือ	หนองม่วง	305645	1762540	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060145	ห้วยเสียว	บรบือ	หนองม่วง	305842	1762712	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060146	หนองคู	บรบือ	หนองม่วง	307938	1761867	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060148	ห้วยม่วง	บรบือ	หนองม่วง	307157	1764655	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060149	หนองบ้าน	บรบือ	หนองม่วง	310500	1767300	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060151	หนองฝายใหญ่	บรบือ	หนองม่วง	307423	1768243	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060153	ห้วยหนองม่วง	บรบือ	หนองม่วง	307149	1764529	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060154	หนองลิม	บรบือ	หนองม่วง	308349	1773119	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07060155	หนองคู	บรบือ	หนองม่วง	308713	1765358	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060156	หนองคู	บรบือ	หนองม่วง	308789	1767130	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07060030	หนองเอกลัศัณฐ์สุนทร	บรบือ	หนองสิม	296010	1770871	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080177	สระน้ำบ้านโนนปอ	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	308739	1718850	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080178	สระน้ำบ้านโนนปอ	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	308668	1719013	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080179	สระน้ำบ้านนาเลาะ	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	309492	1721794	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080180	หนองใหญ่	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	308501	1724539	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080181	สระน้ำบ้านโนนรัง	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	308366	1724869	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080182	หนองสนม	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	306570	1720292	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080183	สระน้ำบ้านดอนแคน	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	310204	1717436	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080184	สระน้ำบ้านหัวหมู	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	310277	1716567	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080185	สระน้ำบ้านคูรัง	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	310861	1722182	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080186	สระน้ำบ้านคูรัง	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	311517	1722096	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080187	สระน้ำบ้านดอนตัว	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	308842	1721303	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080188	หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	308784	1720881	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080189	สระน้ำบ้านดอนตัว	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	308468	1721445	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080190	สระน้ำบ้านดอนตัว	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	308468	1721445	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080191	หนองขาม	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	306894	1721628	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080193	สระน้ำบ้านหนองผือ	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	308661	1724292	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080195	สระน้ำบ้านโนนสมบูรณ์	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	312142	1717044	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080003	ห้วยลำเตา	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	314239	1729769	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080006	ห้วยบางบอน	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	313257	1729619	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080214	สระน้ำบ้านนาสีนวล	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	312185	1728937	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080215	สระน้ำบ้านนาสีนวล	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	311534	1728449	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080216	หนองเขวเตา	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	313196	1728669	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080217	สระน้ำบ้านเขวเตา	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	313152	1728948	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080218	สระน้ำบ้านนาสีนวล	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	313642	1728158	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080219	สระน้ำบ้านการแอน	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	311228	1726981	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080220	หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	311774	1726396	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080221	หนองพิมาน	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	312696	1723407	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080222	หนองใหญ่	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	313944	1726190	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080223	สระน้ำบ้านเดาป่า	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	316172	1727802	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080224	หนองเหล่า	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	308735	1728098	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080225	สระน้ำบ้านเหล่าน้อย	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	308549	1728040	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080226	หนองตาเต็น	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	309568	1726349	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080227	หนองดงบาก	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	309166	1726608	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080228	หนองกลางดง	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	307879	1725955	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080230	หนองตาเต็น	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	309130	1726750	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07080232	หนองป่าขาด	พยุหะภูมิพิสัย	นาสีนวน	308988	1730686	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080233	หนองบะ	พยุหะภูมิพิสัย	นาสีนวน	316821	1730094	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080236	หนองน้ำสร้าง	พยุหะภูมิพิสัย	นาสีนวน	315625	1729238	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080237	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	นาสีนวน	315905	1728836	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080238	หนองลิ้ม	พยุหะภูมิพิสัย	นาสีนวน	314978	1730129	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080239	สระน้ำบ้านโนนสวรรค์	พยุหะภูมิพิสัย	นาสีนวน	314798	1729424	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080240	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	นาสีนวน	315142	1729407	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080241	สระน้ำบ้านแก่นคำ	พยุหะภูมิพิสัย	นาสีนวน	311540	1728439	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080242	สระน้ำบ้านโนนไทย	พยุหะภูมิพิสัย	นาสีนวน	311199	1723777	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080001	ห้วยลำพลับพลา	พยุหะภูมิพิสัย	ปะหลาน	306326	1711453	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080009	หนองอ่างเกลือ	พยุหะภูมิพิสัย	ปะหลาน	305440	1716517	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080010	หนองห้าง	พยุหะภูมิพิสัย	ปะหลาน	302570	1716142	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080011	หนองตะวันออก	พยุหะภูมิพิสัย	ปะหลาน	304038	1713374	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080022	หนองบึงใหญ่	พยุหะภูมิพิสัย	ปะหลาน	308861	1716537	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080023	หนองแขวง	พยุหะภูมิพิสัย	ปะหลาน	302875	1714327	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080024	หนองหัวนอน	พยุหะภูมิพิสัย	ปะหลาน	303738	1713908	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080025	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	ปะหลาน	306404	1715144	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080026	หนองสี่เหลี่ยม	พยุหะภูมิพิสัย	ปะหลาน	306741	1716951	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080004	ห้วยลำพังชู	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	293463	1715674	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080095	หนองน้ำบ้านเม็กดำ	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	295735	1718582	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080100	หนองแก่นห้าว	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	295820	1715692	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080101	หนองบ้านเหล่า	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	297211	1714869	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080106	หนองหารฮี	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	298515	1713787	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080107	หนองขาม	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	299436	1712523	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080109	หนองตาลอก	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	298689	1718021	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080110	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	298847	1717989	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080111	หนองใหญ่	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	297616	1718089	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080112	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	297814	1718132	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080113	หนองคู	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	300052	1717573	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080115	หนองแค	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	301414	1719120	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080126	หนองเม็กน้อย	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	291799	1722194	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080127	หนองใหญ่	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	291445	1722390	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080128	หนองสำโรง	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	293357	1721630	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080129	หนองสำโรง	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	292215	1721953	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080130	หนองกระทุ่ม	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	294866	1722132	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080132	หนองบ้านมะเห็บ	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	297218	1714893	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080133	หนองบ้านดอนแคน	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	297519	1715341	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080134	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	296984	1715088	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07080135	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	297780	1715263	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080136	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	297600	1715396	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080137	หนองหัวนาเจริญ	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	295614	1716330	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080138	หนองดงหนองไผ่	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	298595	1719482	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080139	หนองไผ่	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	299806	1719219	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080140	หนองสำโรง	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	293389	1721612	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080145	หนองบ้านโนนสำราญ	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ	295848	1715688	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080008	คลองบ้านน้ำอ้อม	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา	323640	1705955	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080163	สระน้ำบ้านน้ำอ้อม	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา	323870	1706131	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080164	สระน้ำบ้านโนนจาน	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา	324767	1707593	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080165	สระน้ำบ้านผักสัง	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา	324497	1710567	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080166	สระน้ำบ้านผักสัง	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา	324752	1709886	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080167	สระน้ำบ้านโนนบ่อ	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา	326678	1708990	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080168	หนองดอนปู่ตา	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา	327425	1711181	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080169	หนองบึงบัวใหญ่	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา	327219	1715209	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080171	หนองส้มโฮง	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา	327339	1715727	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080172	หนองบึงบัวน้อย	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา	327314	1715511	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080203	หนองน้ำบ้านย่านาง	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา	325725	1707958	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080204	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา	325115	1708090	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080205	ห้วยหว้า	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา	323085	1708841	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080210	หนองฮี	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา	324290	1714727	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080211	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา	324893	1705278	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080212	ลำพลับพลา	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา	323662	1704580	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080012	หนองยาว	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเสือ	308076	1711627	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080013	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเสือ	308503	1711367	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080014	หนองเกลือ	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเสือ	309846	1709671	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080015	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเสือ	309957	1709492	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080016	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเสือ	309711	1709269	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080017	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเสือ	309833	1709281	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080018	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเสือ	310066	1708941	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080020	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเสือ	310213	1709255	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080021	หนองอีเข็ม	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเสือ	310464	1716182	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080002	ลำห้วยแสง	พยุหะภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ	320067	1716633	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080046	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ	317814	1715428	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080047	หนองดงเย็น	พยุหะภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ	318387	1710714	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080053	สระน้ำวัดอัมพวัน	พยุหะภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ	318477	1711163	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080054	หนองอีสานเขียว	พยุหะภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ	318450	1705587	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080055	หนองนาม่วง	พยุหะภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ	317233	1715811	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07080056	หนองบ้าน	พยุหะภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ	321260	1713429	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080057	หนองคูขาด	พยุหะภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ	318276	1717223	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080058	หนองสระแคน	พยุหะภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ	316639	1716044	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080059	สระน้ำบาก	พยุหะภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ	319396	1714077	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080060	หนองน้ำบ้านราษฎร์เจริญ	พยุหะภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ	317286	1715657	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080061	หนองฮู	พยุหะภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ	317769	1713914	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080062	หนองตากล้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ	319389	1714104	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080063	หนองบ้านยางน้อย	พยุหะภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ	319760	1714249	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080065	หนองบ้านดงเย็น	พยุหะภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ	318339	1711096	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080066	ลำลับพลา	พยุหะภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ	319852	1704782	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080027	หนองคลองจอบ	พยุหะภูมิพิสัย	ลานสะแก	304725	1719490	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080028	หนองบัว	พยุหะภูมิพิสัย	ลานสะแก	303604	1719074	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080029	หนองแก	พยุหะภูมิพิสัย	ลานสะแก	301046	1721028	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080030	หนองดอนยุง	พยุหะภูมิพิสัย	ลานสะแก	301072	1721074	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080031	หนองสิม	พยุหะภูมิพิสัย	ลานสะแก	304809	1723369	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080032	หนองมะโบ	พยุหะภูมิพิสัย	ลานสะแก	303936	1723471	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080033	หนองแคน	พยุหะภูมิพิสัย	ลานสะแก	302051	1718719	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080034	หนองยาง	พยุหะภูมิพิสัย	ลานสะแก	305162	1727246	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080035	หนองนาใน	พยุหะภูมิพิสัย	ลานสะแก	301753	1720243	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080114	หนองพยอม	พยุหะภูมิพิสัย	ลานสะแก	301689	1719616	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080124	หนองมะโบ	พยุหะภูมิพิสัย	ลานสะแก	304011	1723643	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080005	ลำห้วยหัว	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงชัย	314550	1712239	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080036	สระน้ำบ้านตะโง	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงชัย	314887	1712762	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080037	สระน้ำบ้านยางพันขาด	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงชัย	314172	1713852	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080038	หนองลุมพุก	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงชัย	313628	1714801	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080039	หนองระเวียง	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงชัย	312809	1714059	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080040	สระน้ำบ้านจอมพะลาน	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงชัย	313786	1716915	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080041	สระน้ำบ้านโนนสังข์	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงชัย	314174	1717619	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080043	หนองบัวทอง	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงชัย	314074	1717223	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080067	หนองดงน้ำกิน	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	310169	1711734	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080068	หนองตาโสด	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	311002	1714337	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080069	หนองจาน	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	311642	1710052	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080070	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	311993	1709816	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080071	หนองหญ้าหวาย	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	312860	1711929	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080072	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	312800	1711803	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080074	หนองน้ำบ้านหนองหญ้าหวาย	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	311266	1712696	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080075	หนองยาง	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	312953	1710734	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080076	หนองน้ำบ้านโนนยาง	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	313519	1710469	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07080077	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	313128	1710576	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080078	หนองน้ำบ้านดอนหมี่	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	313500	1707783	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080080	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	313840	1707616	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080081	หนองน้ำบ้านโนนแคน	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	315500	1707909	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080082	หนองหัวดงนาค่า	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	314870	1710288	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080083	หนองคาย	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	315340	1710632	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080084	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	315293	1710137	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080086	หนองตามา	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	310894	1713915	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080087	หนองน้ำบ้านโนนสวรรค์	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	311253	1713790	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080089	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	311247	1714042	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080090	หนองแคน	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	313165	1709373	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080092	หนองน้ำสาวเอ้	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	314130	1711740	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080093	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	314794	1711610	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080094	หนองบ้านโนนสวรรค์	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	312959	1711050	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080116	หนองหัวช้าง	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัว	300143	1721379	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080117	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัว	298256	1723123	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080119	หนองบัวกาเหรายู	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัว	298223	1723117	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080120	หนองบัว	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัว	298845	1722777	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080121	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัว	298468	1723430	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080122	หนองนาใน	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัว	300784	1724271	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080123	หนองบึง	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัว	300867	1723638	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080131	หนองบ้านเหล่า	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัว	296888	1716112	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080151	หนองขามเรียน	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัว	296466	1724555	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080152	หนองคาก	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัว	296674	1725176	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080154	หนองฝาย	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัว	295681	1724290	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080155	สระน้ำบ้านโคกเลื่อน	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัว	294563	1723880	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080156	สระน้ำบ้านหนองหัวเฒ่า	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัว	294612	1727998	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080157	หนองหัวเฒ่า	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัว	294403	1727821	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080231	หนองโนมนันแกว	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัวแกว	313915	1722076	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080244	สระน้ำบ้านสี่เหลี่ยม	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัวแกว	318040	1718238	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080245	สระน้ำบ้านเก่าน้อย	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัวแกว	322885	1716402	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080246	สระน้ำแคนใต้	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัวแกว	320965	1715204	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080249	หนองแสง	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัวแกว	319682	1717428	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080250	สระน้ำบ้านหนองแสง	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัวแกว	320663	1717252	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080253	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัวแกว	319068	1719528	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080254	หนองบัวน้อย	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัวแกว	317010	1721204	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080255	หนองบัวน้อย	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัวแกว	317346	1720973	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080256	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัวแกว	317017	1720885	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07080257	หนองสองห้อง	พยัคฆภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว	315302	1721501	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080258	หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว	315315	1721907	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080290	หนองคู	พยัคฆภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว	316341	1720339	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080292	หนองแปน	พยัคฆภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว	316280	1722960	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080293	หนองดอนหลี่	พยัคฆภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว	316641	1723598	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080295	หนองโนนสูง	พยัคฆภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว	315925	1723465	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080296	หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว	315728	1723979	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080299	หนองปลิง	พยัคฆภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว	321219	1717702	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010029	หนองเต่า	เมืองมหาสารคาม	แก้ง	313479	1792495	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010046	กุดแดง	เมืองมหาสารคาม	แก้ง	321337	1794227	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010047	หนองแวง	เมืองมหาสารคาม	แก้ง	318944	1793474	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010048	กุดโพธิ์	เมืองมหาสารคาม	แก้ง	313460	1792513	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010049	กุดดินดำ	เมืองมหาสารคาม	แก้ง	314990	1794934	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010050	กุดหวาย	เมืองมหาสารคาม	แก้ง	320124	1790937	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010051	กุดแดง	เมืองมหาสารคาม	แก้ง	317769	1793625	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010052	กุดชี	เมืองมหาสารคาม	แก้ง	314831	1793195	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010053	กุดผักชี	เมืองมหาสารคาม	แก้ง	320251	1791868	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010054	กุดอ้อ (น้ำใส)	เมืองมหาสารคาม	แก้ง	320033	1791427	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010055	หนองหญ้าม้า	เมืองมหาสารคาม	แก้ง	320324	1791559	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010056	กุดจระเข้	เมืองมหาสารคาม	แก้ง	320637	1792475	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010057	ร่องก้านเหลือง	เมืองมหาสารคาม	แก้ง	322748	1791856	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010038	หนองใหญ่	เมืองมหาสารคาม	แก้งเลิงจาน	310682	1785697	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010039	หนองจิก	เมืองมหาสารคาม	แก้งเลิงจาน	313717	1785588	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010040	แก้งเลิงจาน	เมืองมหาสารคาม	แก้งเลิงจาน	314801	1789192	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010041	อ่างกุดโด	เมืองมหาสารคาม	แก้งเลิงจาน	311850	1789709	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010042	กุดโด	เมืองมหาสารคาม	แก้งเลิงจาน	312592	1790347	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010043	ห้วยตูม	เมืองมหาสารคาม	แก้งเลิงจาน	314427	1790449	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010044	หนองโปปิด	เมืองมหาสารคาม	แก้งเลิงจาน	312166	1786810	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010045	ห้วยตูม	เมืองมหาสารคาม	แก้งเลิงจาน	315367	1790544	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010004	หนองยาว	เมืองมหาสารคาม	เขวา	324953	1785430	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010058	หนองบ้านเขา	เมืองมหาสารคาม	เขวา	328894	1789933	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010059	หนองสงเปลือย	เมืองมหาสารคาม	เขวา	331605	1786065	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010060	หนองดินกอง	เมืองมหาสารคาม	เขวา	333100	1785479	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010061	บึงหว่า	เมืองมหาสารคาม	เขวา	326058	1787085	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010062	สระแก้วหนองขอนแก่น	เมืองมหาสารคาม	เขวา	325710	1786454	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010063	หนองเบ็น	เมืองมหาสารคาม	เขวา	323236	1788756	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010064	บึงบาน	เมืองมหาสารคาม	เขวา	326292	1786844	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010065	หนองกระพุ่ม	เมืองมหาสารคาม	เขวา	329692	1787433	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07010066	ห้วยแกดำ 2	เมืองมหาสารคาม	เขวา	334052	1786408	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010067	หนองโจด	เมืองมหาสารคาม	โคกก่อ	315452	1776100	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010068	หนองค่าย	เมืองมหาสารคาม	โคกก่อ	309779	1773457	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010069	หนองกระจ่าย	เมืองมหาสารคาม	โคกก่อ	309940	1770735	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010070	หนองน้ำคำ	เมืองมหาสารคาม	โคกก่อ	313954	1776715	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010071	หนองหัวช้าง	เมืองมหาสารคาม	โคกก่อ	314139	1777515	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010072	หนองหิน	เมืองมหาสารคาม	โคกก่อ	314938	1772413	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010074	หนองแสง	เมืองมหาสารคาม	โคกก่อ	312850	1776899	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010077	ห้วยคูณ	เมืองมหาสารคาม	โคกก่อ	319631	1772877	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010078	อ่างเก็บน้ำโคกก่อ (หนองแวง)	เมืองมหาสารคาม	โคกก่อ	315360	1774063	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010079	ห้วยน้ำจัน	เมืองมหาสารคาม	โคกก่อ	315360	1774063	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010094	หนองสิม	เมืองมหาสารคาม	โคกก่อ	314976	1772430	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010087	หนองขามป้อม	เมืองมหาสารคาม	ดอนหว่าน	322514	1770336	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010088	หนองของแมว	เมืองมหาสารคาม	ดอนหว่าน	320708	1769145	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010089	หนองหล่ม	เมืองมหาสารคาม	ดอนหว่าน	321053	1770754	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010090	หนองหน่วยช้าง	เมืองมหาสารคาม	ดอนหว่าน	322046	1770082	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010092	หนองโคกฝาย	เมืองมหาสารคาม	ดอนหว่าน	319259	1770546	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010093	หนองปลิง	เมืองมหาสารคาม	ดอนหว่าน	320113	1770367	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010097	ห้วยวังยาว	เมืองมหาสารคาม	ดอนหว่าน	317563	1771146	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010098	วังโพน	เมืองมหาสารคาม	ดอนหว่าน	317403	1770160	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010083	หนองโตน	เมืองมหาสารคาม	ท่าตูม	334145	1788126	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010084	หนองอ้อยช้าง	เมืองมหาสารคาม	ท่าตูม	334670	1788444	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010085	กุดเชียงสา	เมืองมหาสารคาม	ท่าตูม	338414	1788808	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010086	ห้วยแกดำ (สาย1)	เมืองมหาสารคาม	ท่าตูม	334862	1786666	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010031	หนองเขื่อนช้าง	เมืองมหาสารคาม	ท่าสองคอน	306449	1788328	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010032	หนองดอนหัน	เมืองมหาสารคาม	ท่าสองคอน	307950	1787206	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010033	หนองหวาย	เมืองมหาสารคาม	ท่าสองคอน	309729	1791374	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010034	หนองชุมดิน	เมืองมหาสารคาม	ท่าสองคอน	308142	1791036	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010035	หนองหินลาด	เมืองมหาสารคาม	ท่าสองคอน	304245	1788380	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010036	หนองบัว	เมืองมหาสารคาม	ท่าสองคอน	310622	1791049	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010037	ห้วยหมาตาย	เมืองมหาสารคาม	ท่าสองคอน	303359	1788476	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07040071	หนองบัว	เมืองมหาสารคาม	ท่าสองคอน	310718	1791074	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010091	หนองค้อ	เมืองมหาสารคาม	บัวค้อ	317032	1769114	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010095	หนองบัว	เมืองมหาสารคาม	บัวค้อ	313928	1768287	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010096	หนองฝายวังโพน	เมืองมหาสารคาม	บัวค้อ	317468	1767530	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010016	หนองคล้า	เมืองมหาสารคาม	ลาดพัฒนา	330621	1793784	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010017	กุดอ้อ	เมืองมหาสารคาม	ลาดพัฒนา	328276	1795057	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010018	กุดซีกกลาง	เมืองมหาสารคาม	ลาดพัฒนา	329261	1795402	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07010019	กุดปุดเจียก	เมืองมหาสารคาม	ลาดพัฒนา	333139	1793173	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010020	ห้วยเลิงบ่อ	เมืองมหาสารคาม	ลาดพัฒนา	330655	1791583	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010021	ลำตาตุ่น	เมืองมหาสารคาม	ลาดพัฒนา	331390	1792658	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010022	กุดอ้อยน้อย	เมืองมหาสารคาม	ลาดพัฒนา	325436	1792403	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010023	กุดขี้เป็ด	เมืองมหาสารคาม	ลาดพัฒนา	324088	1791579	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010024	กุดฤทธิ	เมืองมหาสารคาม	ลาดพัฒนา	328176	1792947	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010025	กุดซุย	เมืองมหาสารคาม	ลาดพัฒนา	326752	1791017	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010026	กุดอ้อใหญ่	เมืองมหาสารคาม	ลาดพัฒนา	328232	1795046	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010001	หนองดอนบม	เมืองมหาสารคาม	แวงน่าง	323754	1784384	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010002	หนองเส้ง	เมืองมหาสารคาม	แวงน่าง	317271	1785992	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010003	หนองโนนเตือ	เมืองมหาสารคาม	แวงน่าง	316513	1787539	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010005	หนองหินตั้ง	เมืองมหาสารคาม	แวงน่าง	322492	1784767	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010006	หนองแวง	เมืองมหาสารคาม	แวงน่าง	319655	1784930	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010007	หนองวัว	เมืองมหาสารคาม	แวงน่าง	322677	1785931	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010008	หนองเครือชูด	เมืองมหาสารคาม	แวงน่าง	322673	1785928	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010009	ห้วยเครือชูด	เมืองมหาสารคาม	แวงน่าง	322742	1786812	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010012	หนองโพน	เมืองมหาสารคาม	แวงน่าง	319362	1781476	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010030	หนองจอก	เมืองมหาสารคาม	แวงน่าง	315559	1783418	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010073	หนองโนใต้	เมืองมหาสารคาม	หนองโน	312603	1781474	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010075	หนองสูง	เมืองมหาสารคาม	หนองโน	312761	1780590	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010076	หนองโน	เมืองมหาสารคาม	หนองโน	312290	1781242	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010080	ห้วยน้อย	เมืองมหาสารคาม	หนองโน	311423	1781769	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010081	ห้วยคะคาง	เมืองมหาสารคาม	หนองโน	314624	1781693	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010010	หนองปลิง	เมืองมหาสารคาม	หนองปลิง	317791	1778804	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010011	หนองจำนงค์	เมืองมหาสารคาม	หนองปลิง	321155	1779758	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010013	หนองคู	เมืองมหาสารคาม	หนองปลิง	321561	1776173	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010014	หนองหัวนาคำ	เมืองมหาสารคาม	หนองปลิง	321523	1777045	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07010015	ห้วยว้าววน	เมืองมหาสารคาม	หนองปลิง	322242	1780458	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110014	หนองหัวเสือ	ยางสีสุราช	ขามเรียง	296674	1727743	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110036	หนองบัว	ยางสีสุราช	ขามเรียง	298889	1727042	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110037	หนองสะตือ	ยางสีสุราช	ขามเรียง	297279	1728943	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110038	หนองท่ม	ยางสีสุราช	ขามเรียง	299967	1726015	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110039	สระหนองบัวน้อย	ยางสีสุราช	ขามเรียง	299246	1727392	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110040	หนองหูลิง	ยางสีสุราช	ขามเรียง	295837	1729621	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110041	หนองพังตี	ยางสีสุราช	ขามเรียง	298131	1728317	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110006	ลำห้วยเสียว	ยางสีสุราช	ดงเมือง	300590	1730883	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110007	ลำห้วยวังศาลา	ยางสีสุราช	ดงเมือง	300406	1729022	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110056	สระหนองยาง	ยางสีสุราช	ดงเมือง	299074	1732369	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07110057	หนองดงเมืองน้อย	ยางสีสุราช	ดงเมือง	298336	1732043	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110060	หนองคู	ยางสีสุราช	ดงเมือง	298737	1732530	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110001	ลำพังชู	ยางสีสุราช	นาฏ	286230	1735152	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110008	ลำห้วยเพี้ยแก้ว	ยางสีสุราช	นาฏ	287921	1736680	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110011	สระน้ำ รพช.	ยางสีสุราช	นาฏ	289982	1735915	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110013	หนองบัวชุม	ยางสีสุราช	นาฏ	289880	1733847	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110015	สระหนองสว่าง	ยางสีสุราช	นาฏ	285093	1734460	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110016	สระน้ำหัวโศก	ยางสีสุราช	นาฏ	287355	1734617	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110017	หนองบอน	ยางสีสุราช	นาฏ	289961	1735946	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110050	หนองใหญ่	ยางสีสุราช	บ้านกู่	304163	1734288	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110051	สระหนองอุ่มเหมา	ยางสีสุราช	บ้านกู่	304906	1733545	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110053	หนองจิก	ยางสีสุราช	บ้านกู่	301528	1737444	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110054	หนองมะเกลือ	ยางสีสุราช	บ้านกู่	300131	1734574	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110003	ลำห้วยบางบอน	ยางสีสุราช	บ้านกู่	305335	1733641	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110004	ลำห้วยชัน	ยางสีสุราช	บ้านกู่	301868	1734962	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110005	ลำห้วยฉนวน	ยางสีสุราช	บ้านกู่	298775	1735152	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110002	ลำห้วยกอก	ยางสีสุราช	ยางสีสุราช	295958	1737560	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110009	หนองเม็ก	ยางสีสุราช	ยางสีสุราช	295192	1734090	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110010	หนองใหม่	ยางสีสุราช	ยางสีสุราช	294233	1735696	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110062	หนองหนอง	ยางสีสุราช	ยางสีสุราช	297265	1733792	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110063	หนองดุม	ยางสีสุราช	ยางสีสุราช	296319	1733894	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110064	หนองแปน	ยางสีสุราช	ยางสีสุราช	294839	1732173	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110065	หนองแวง	ยางสีสุราช	ยางสีสุราช	294573	1735310	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110066	สระหนองกอก	ยางสีสุราช	ยางสีสุราช	295671	1736453	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110018	หนองยาง	ยางสีสุราช	แวงดง	293390	1730918	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110019	หนองคู	ยางสีสุราช	แวงดง	285860	1730909	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110020	หนองแหน	ยางสีสุราช	แวงดง	287084	1731087	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110021	หนองคู	ยางสีสุราช	แวงดง	290470	1731374	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110022	สระหนองตระกร้า	ยางสีสุราช	แวงดง	291962	1731467	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110023	หนองคูใหญ่	ยางสีสุราช	แวงดง	287260	1732634	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110024	หนองบ่อ	ยางสีสุราช	แวงดง	291864	1730425	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110025	หนองม่วง	ยางสีสุราช	แวงดง	285164	1733239	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110026	หนองแหน	ยางสีสุราช	แวงดง	287162	1731000	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110028	หนองนาเลิง	ยางสีสุราช	แวงดง	290239	1729074	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110029	หนองจั่ว	ยางสีสุราช	แวงดง	288236	1729007	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110030	หนองบัว	ยางสีสุราช	แวงดง	288414	1727290	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110031	หนองบุงจ้าว	ยางสีสุราช	แวงดง	287687	1727678	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110032	หนองท่าช้าง	ยางสีสุราช	แวงดง	291016	1726286	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE07110034	สระหนองหมู	ยางสีสุราช	แวงดง	290839	1725422	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110035	สระหนองม่วง	ยางสีสุราช	แวงดง	290052	1726672	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110042	หนองบ่อ	ยางสีสุราช	หนองบัวสันต	303141	1726878	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110043	หนองน้อย	ยางสีสุราช	หนองบัวสันต	303008	1728129	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110044	หนองใหญ่	ยางสีสุราช	หนองบัวสันต	302306	1727719	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110045	หนองรูแซ้	ยางสีสุราช	หนองบัวสันต	304440	1729179	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110046	หนองขู่	ยางสีสุราช	หนองบัวสันต	306368	1729401	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110047	หนองแวง	ยางสีสุราช	หนองบัวสันต	306017	1730882	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110048	หนองเม็ก	ยางสีสุราช	หนองบัวสันต	306468	1731295	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110049	หนองปลาชีว	ยางสีสุราช	หนองบัวสันต	305490	1731358	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07110052	หนองหญ้าปล้อง	ยางสีสุราช	หนองบัวสันต	305789	1732879	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07080003	ห้วยของแมว	วาปีปทุม	ขามป้อม	325268	1761927	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07090001	ห้วยชันาค	วาปีปทุม	ขามป้อม	327895	1758279	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07090002	ห้วยทองกลาง	วาปีปทุม	ขามป้อม	326966	1760700	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07090022	หนองคูขาด	วาปีปทุม	ขามป้อม	329423	1759904	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07090018	หนองแวง	วาปีปทุม	แคน	313151	1759403	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07090005	ห้วยช้างโดน	วาปีปทุม	แคน	313606	1754950	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07090006	ห้วยมะหรี	วาปีปทุม	แคน	314699	1757039	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07090008	ห้วยวังไฮ	วาปีปทุม	ดงใหญ่	320249	1759217	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07090021	อ่างเก็บน้ำวังไฮ	วาปีปทุม	ดงใหญ่	319805	1760042	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07090004	ห้วยยาง	วาปีปทุม	นาข่า	308533	1754753	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07090009	ห้วยกุดชันาค	วาปีปทุม	บ้านหวาย	317540	1747144	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07090017	หนองใหญ่	วาปีปทุม	บ้านหวาย	310948	1753341	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07090019	อ่างเก็บน้ำหนองไฮ	วาปีปทุม	ประชาพัฒนา	330688	1749549	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07090011	ห้วยแอ่ง	วาปีปทุม	เสือโก้ก	335590	1766340	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07090012	ห้วยแสง	วาปีปทุม	หนองทุ่ม	325098	1754809	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07090015	ห้วยใหญ่	วาปีปทุม	หนองทุ่ม	327876	1755412	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07090023	หนองเสือ	วาปีปทุม	หนองทุ่ม	327227	1756149	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07090013	ห้วยเสียว	วาปีปทุม	หนองแสง	324297	1747385	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07090016	ห้วยจอกขวาง	วาปีปทุม	หนองแสง	325184	1749905	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07090020	อ่างเก็บน้ำห้วยจอกขวาง	วาปีปทุม	หนองแสง	327378	1751962	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE07090014	ห้วยแล้ง	วาปีปทุม	หนองไฮ	333671	1755487	พื้นที่ชุ่มน้ำ

หมายเหตุ: กสช. คือ โครงการสร้างงานในชนบท

รพช. คือ กรมการเร่งรัดพัฒนาชนบท

ที่มา: ปรับปรุงจากสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2542)

4.2 ทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม แยกเป็นรายอำเภอ

เมื่อแยกพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคามเป็นรายอำเภอ สามารถแยกรายละเอียดได้ดังนี้

4.2.1 อำเภอกันทรวิชัย มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 98 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-1 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทหนองน้ำ/กุด จำนวน 66 แห่ง สระน้ำ/โครงการสร้างงานในชนบท (กสข.) จำนวน 19 แห่ง ห้วย จำนวน 8 แห่ง และคลอง/ร่อง/ทางระบายน้ำ จำนวน 5 แห่ง

4.2.2 อำเภอกุฉินารายณ์ มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 43 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-2 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทลำห้วย/ห้วย/วัง จำนวน 22 แห่ง หนองน้ำ จำนวน 14 แห่ง คลอง/ฝาย จำนวน 5 แห่ง และ สระน้ำ/โครงการสร้างงานในชนบท (กสข.) จำนวน 2 แห่ง

4.2.3 อำเภอแกลง มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 22 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-3 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทหนองน้ำ จำนวน 12 แห่ง อ่างเก็บน้ำ จำนวน 5 แห่ง และห้วย จำนวน 5 แห่ง

4.2.4 อำเภอโกสุมพิสัย มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 177 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-4 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทบึง/หนองน้ำ จำนวน 86 แห่ง ลำห้วย/ห้วย/ลำน้ำ/วัง/โสก จำนวน 68 แห่ง สระน้ำ/สระน้ำในโรงเรียน/โครงการสร้างงานในชนบท (กสข.) จำนวน 16 แห่ง คลอง/ทางระบายน้ำ/ฝาย จำนวน 5 แห่ง และแม่น้ำ จำนวน 2 แห่ง

4.2.5 อำเภอชื่นชม มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 53 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-5 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทหนองน้ำ จำนวน 37 แห่ง สระน้ำ/โครงการสร้างงานในชนบท (กสข.) จำนวน 9 แห่ง และห้วย จำนวน 7 แห่ง

4.2.6 อำเภอเชียงยืน มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 115 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-6 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทหนองน้ำ จำนวน 82 แห่ง สระน้ำ/สระน้ำในโรงเรียน/โครงการสร้างงานในชนบท (กสข.) จำนวน 17 แห่ง ห้วย จำนวน 14 แห่ง และอ่างเก็บน้ำ จำนวน 2 แห่ง

4.2.7 อำเภอนาเชือก มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 107 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-7 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทหนองน้ำ จำนวน 47 แห่ง ห้วย/ลำน้ำ จำนวน 42 แห่ง อ่างเก็บน้ำ จำนวน 16 แห่ง และสระน้ำ จำนวน 2 แห่ง

4.2.8 อำเภอนาคู มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 68 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-8 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทหนองน้ำ จำนวน 37 แห่ง ห้วย จำนวน 22 แห่ง สระน้ำ จำนวน 5 แห่ง และอ่างเก็บน้ำ จำนวน 4 แห่ง

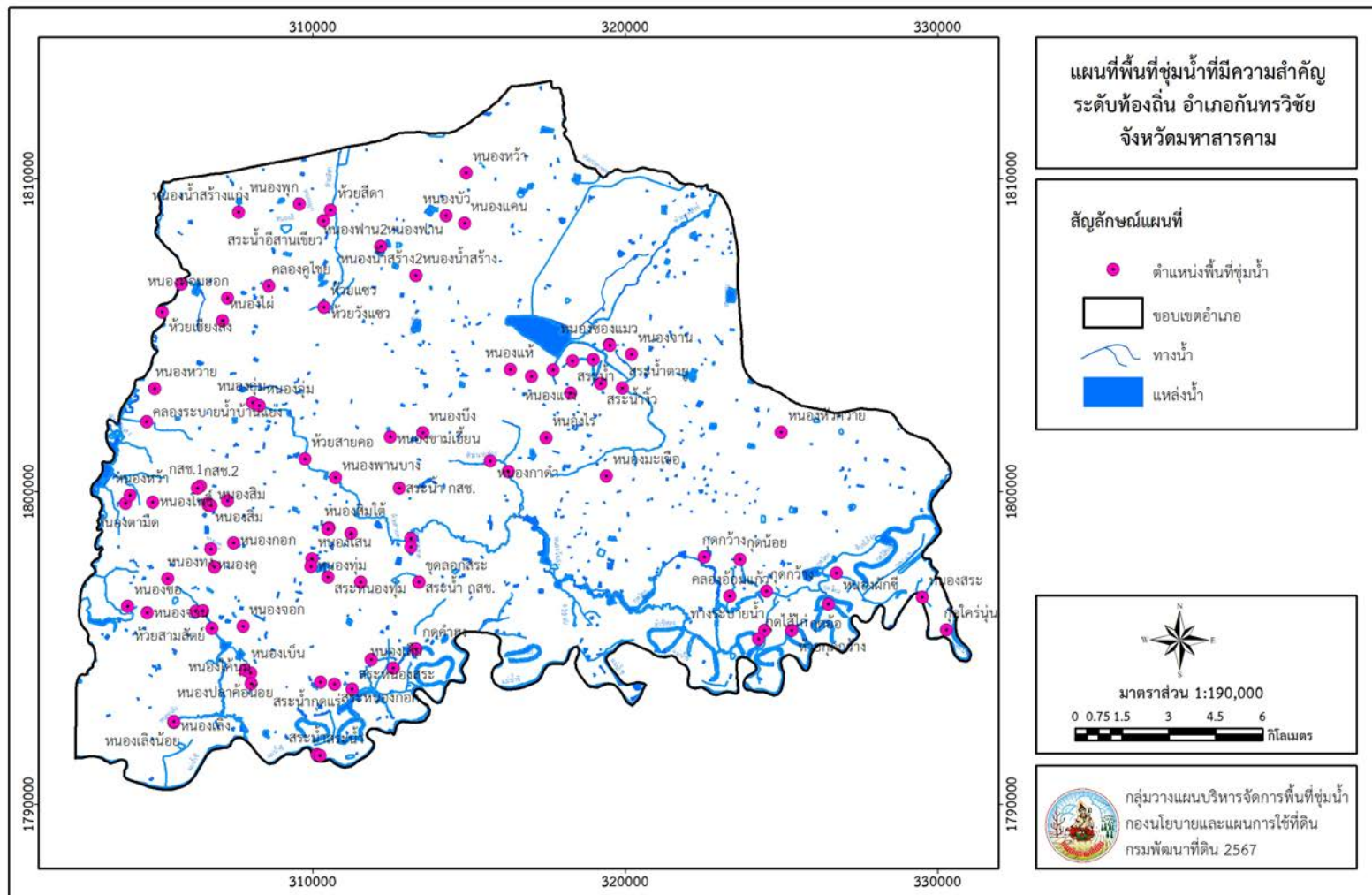
4.2.9 อำเภอบรบือ มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 137 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-9 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทหนองน้ำ จำนวน 78 แห่ง ลำห้วย/ห้วย/โสก จำนวน 47 แห่ง สระน้ำ จำนวน 6 แห่ง และคลอง/ฝาย จำนวน 6 แห่ง

4.2.10 อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 195 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-10 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทหนองน้ำ จำนวน 145 แห่ง สระน้ำ จำนวน 40 แห่ง ลำห้วย/ห้วย/ลำน้ำ จำนวน 9 แห่ง และคลอง จำนวน 1 แห่ง

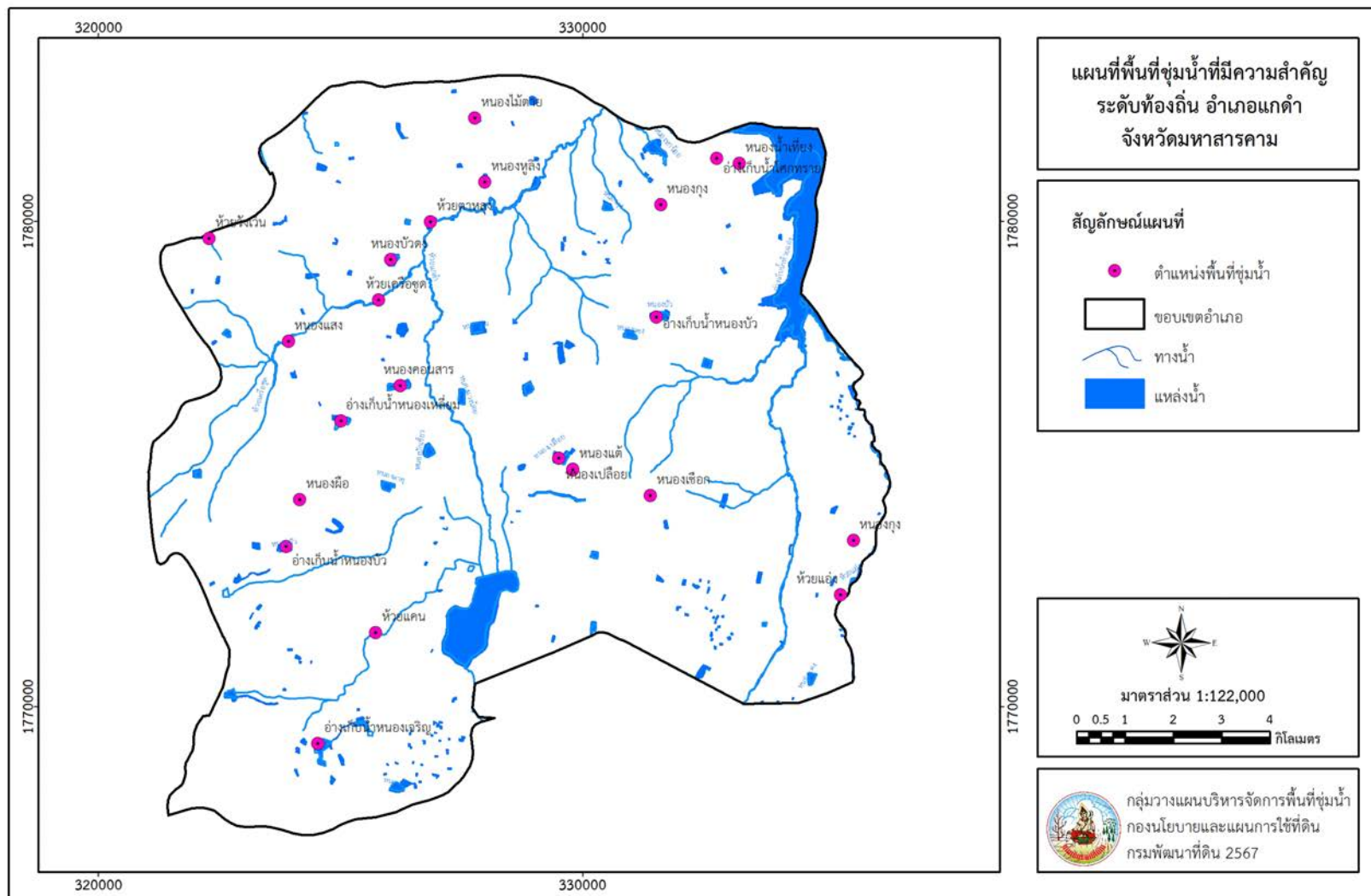
4.2.11 อำเภอเมืองมหาสารคาม มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 96 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-11 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทบึง/หนองน้ำ/กุด จำนวน 76 แห่ง ห้วย/ลำน้ำ/วัง/แก่ง จำนวน 16 แห่ง อ่างเก็บน้ำ จำนวน 2 แห่ง สระน้ำ จำนวน 1 แห่ง และร่องน้ำ จำนวน 1 แห่ง

4.2.12 อำเภอขามเฒ่า มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 59 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-12 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทหนองน้ำ จำนวน 41 แห่ง สระน้ำ/สระ รพช. จำนวน 10 แห่ง และลำห้วย/ลำน้ำ จำนวน 8 แห่ง

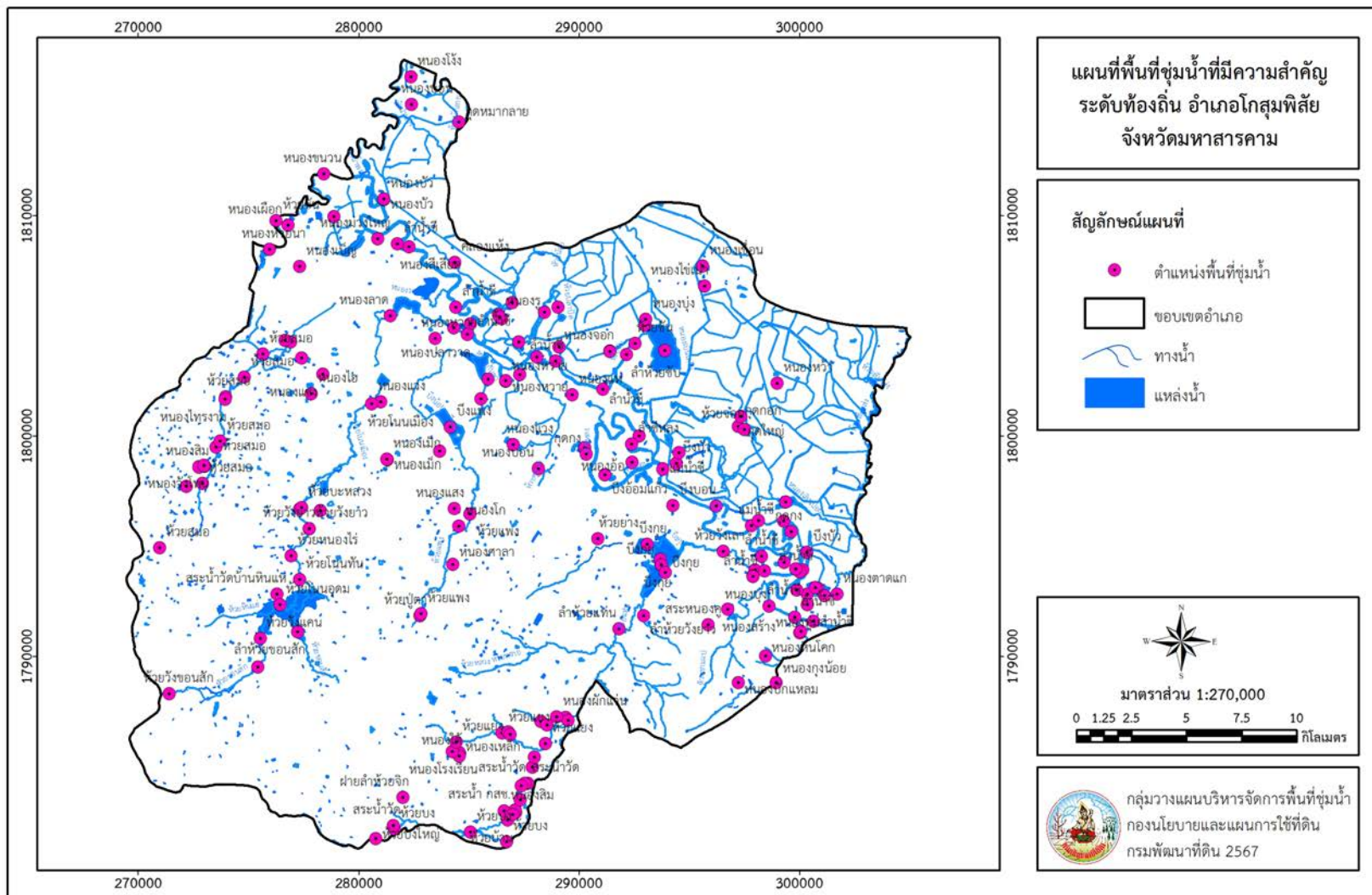
4.2.13 อำเภอนาโพธิ์ มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 21 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-13 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทห้วย จำนวน 14 แห่ง หนองน้ำ จำนวน 4 แห่ง และอ่างเก็บน้ำ จำนวน 3 แห่ง

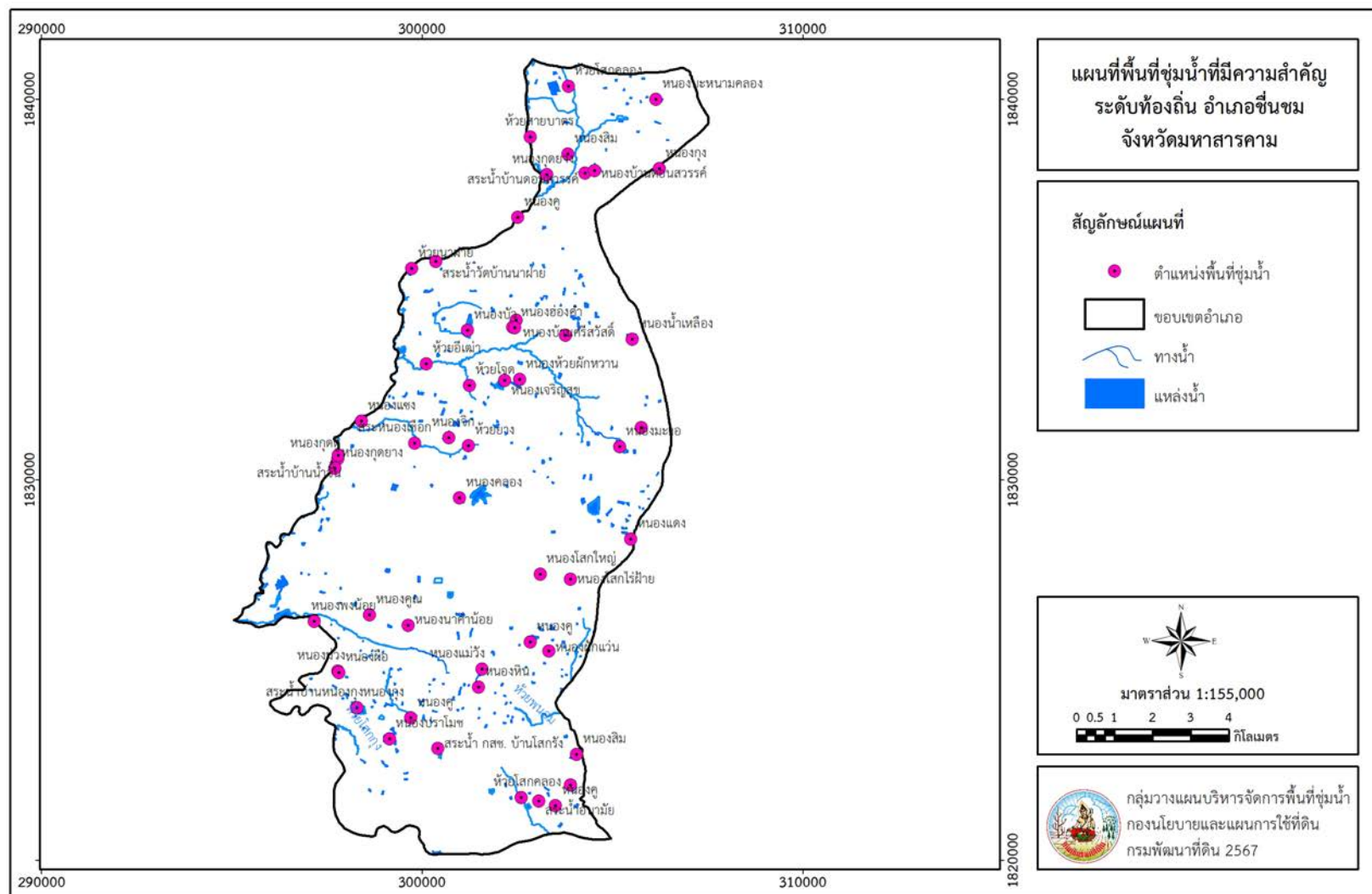
รูปที่ 4-1 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

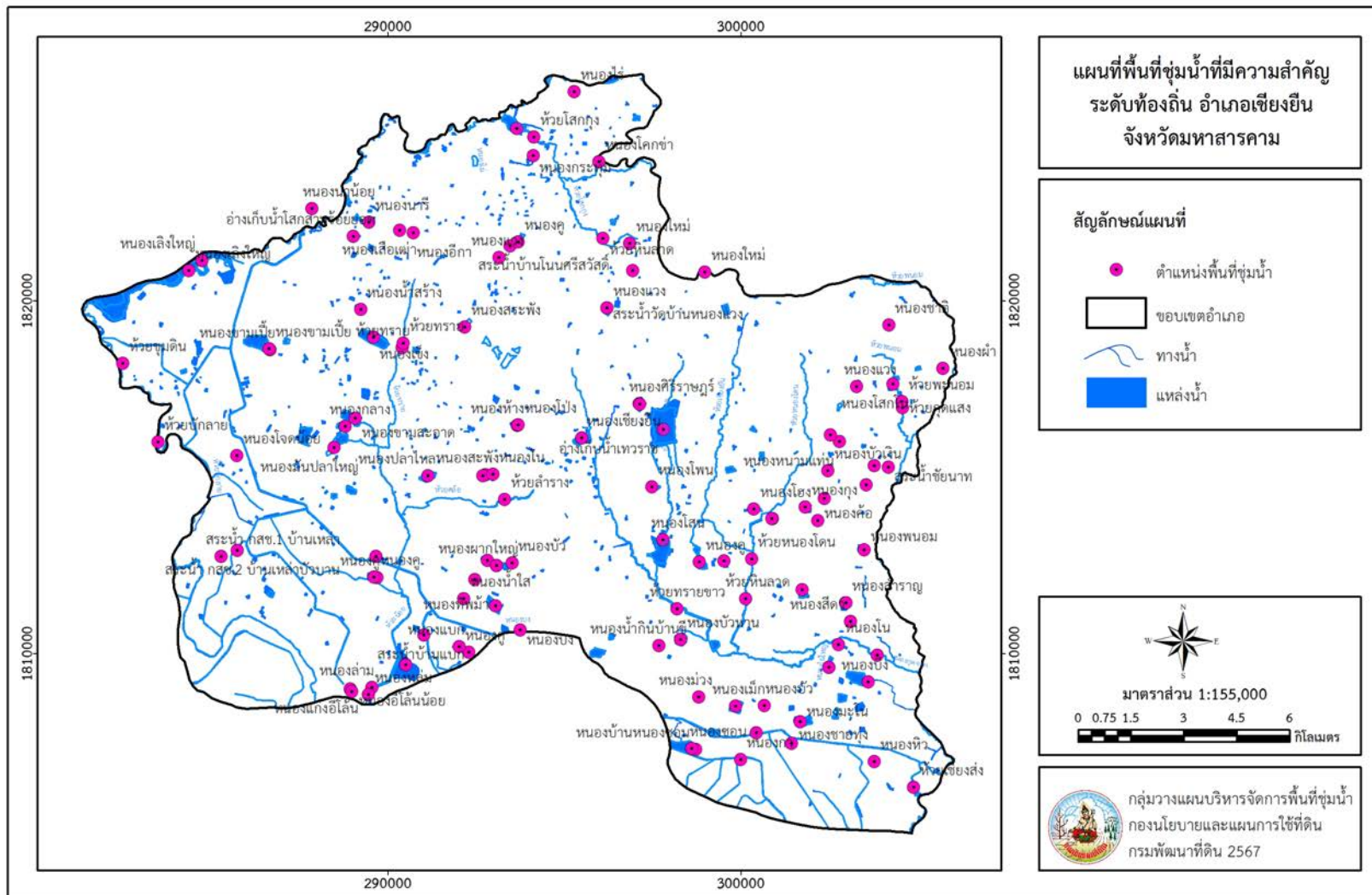
รูปที่ 4-3 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม

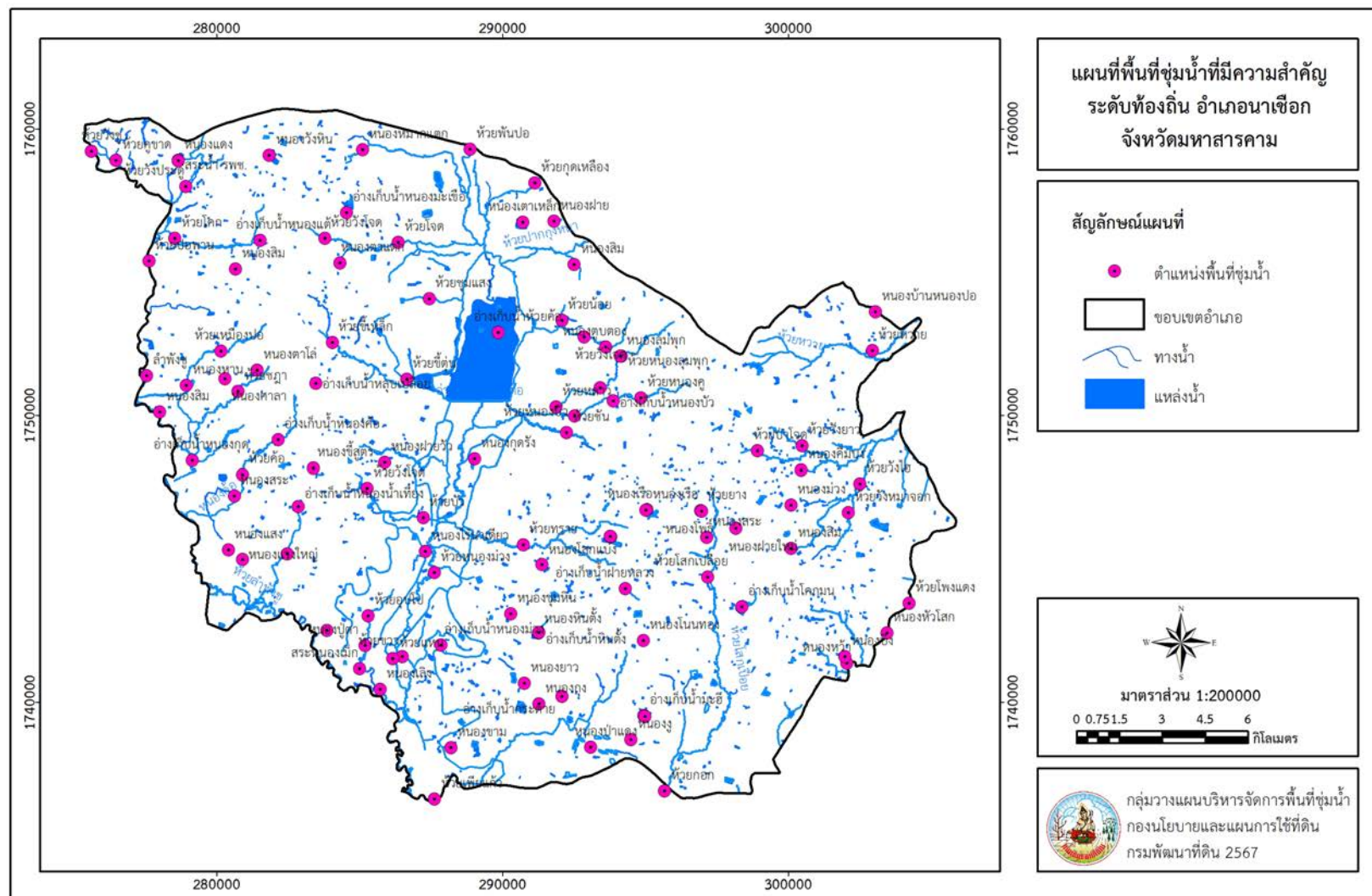
รูปที่ 4-4 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

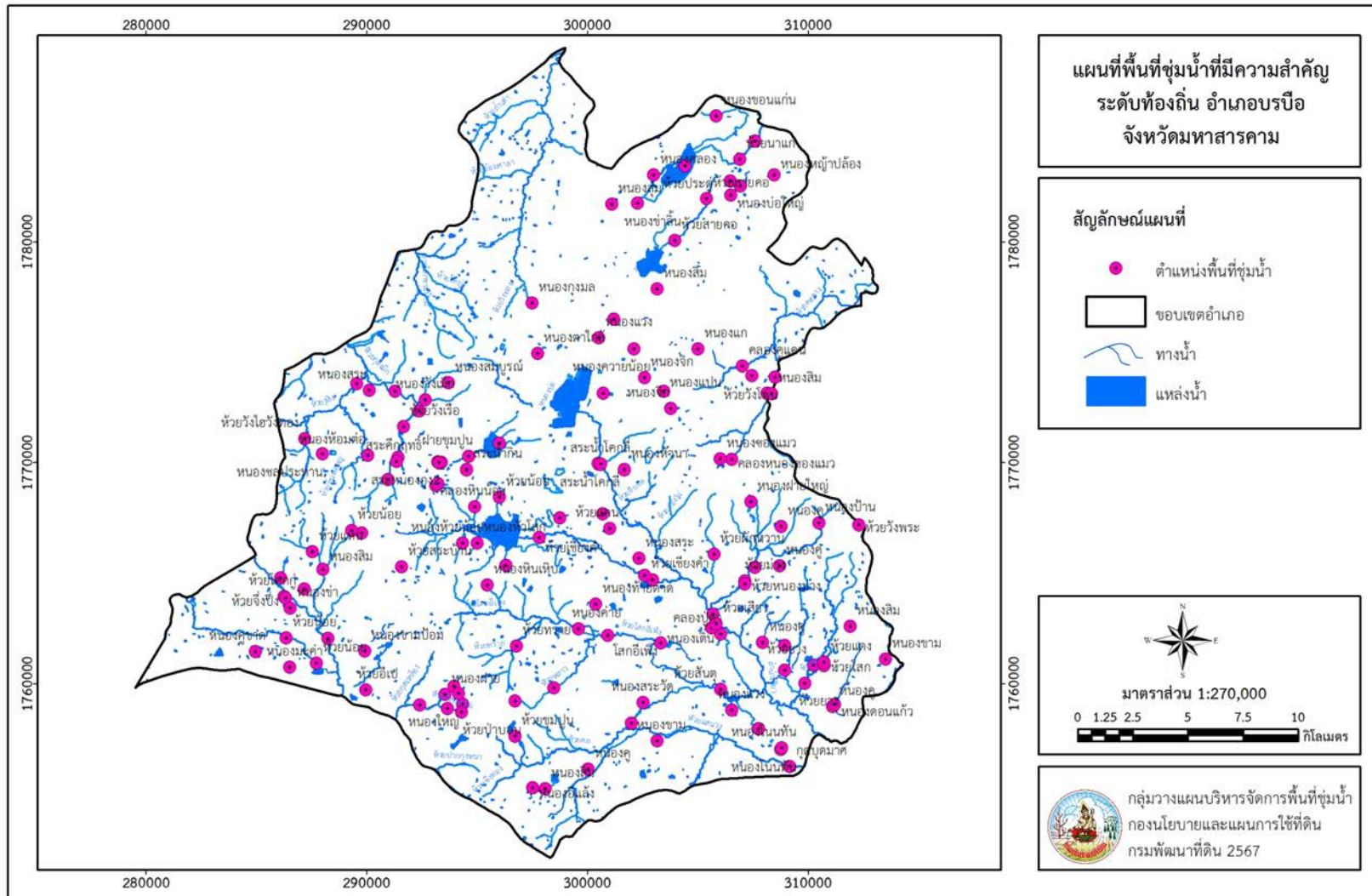
รูปที่ 4-5 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม

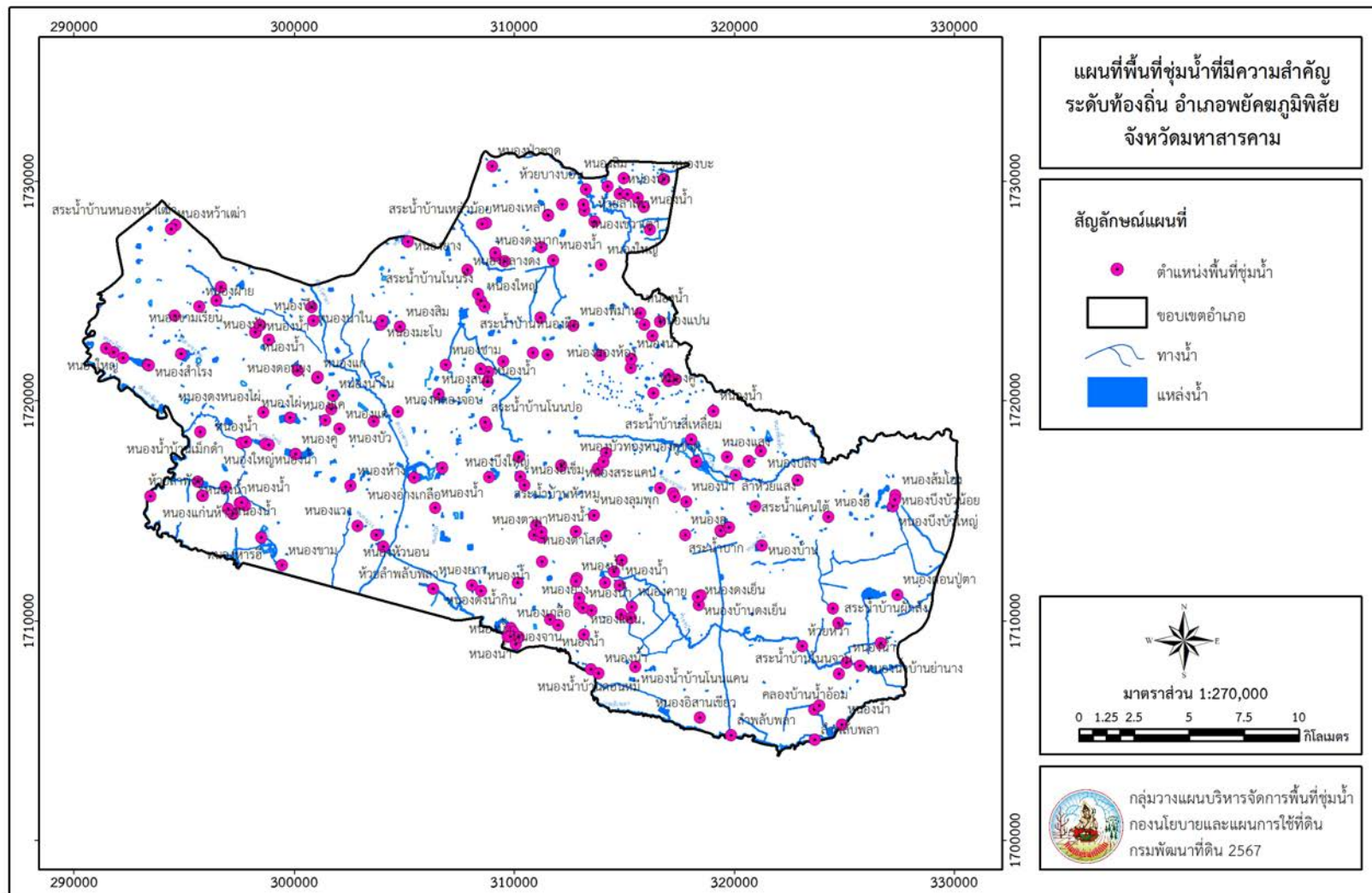
รูปที่ 4-6 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

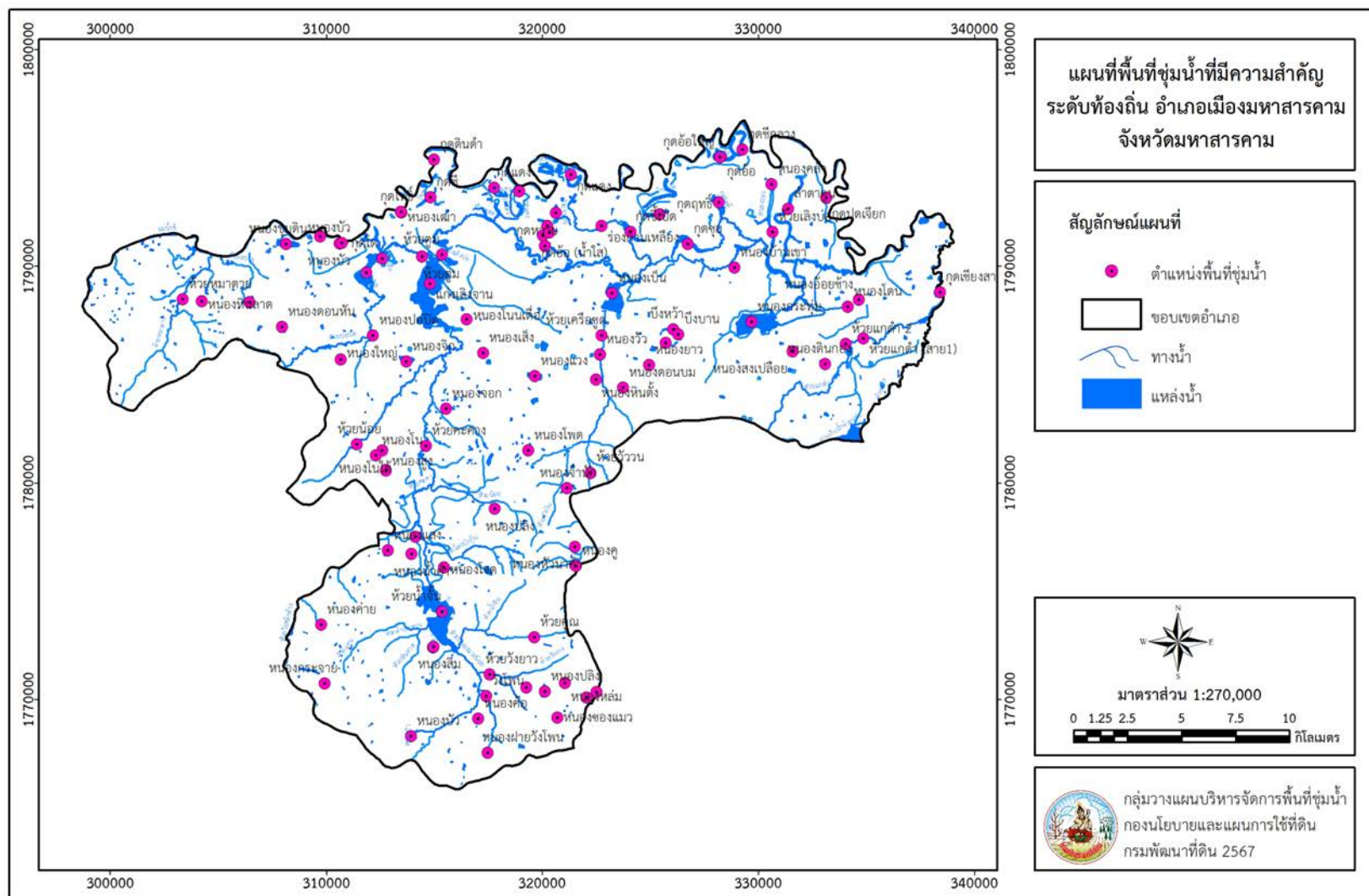
รูปที่ 4-7 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

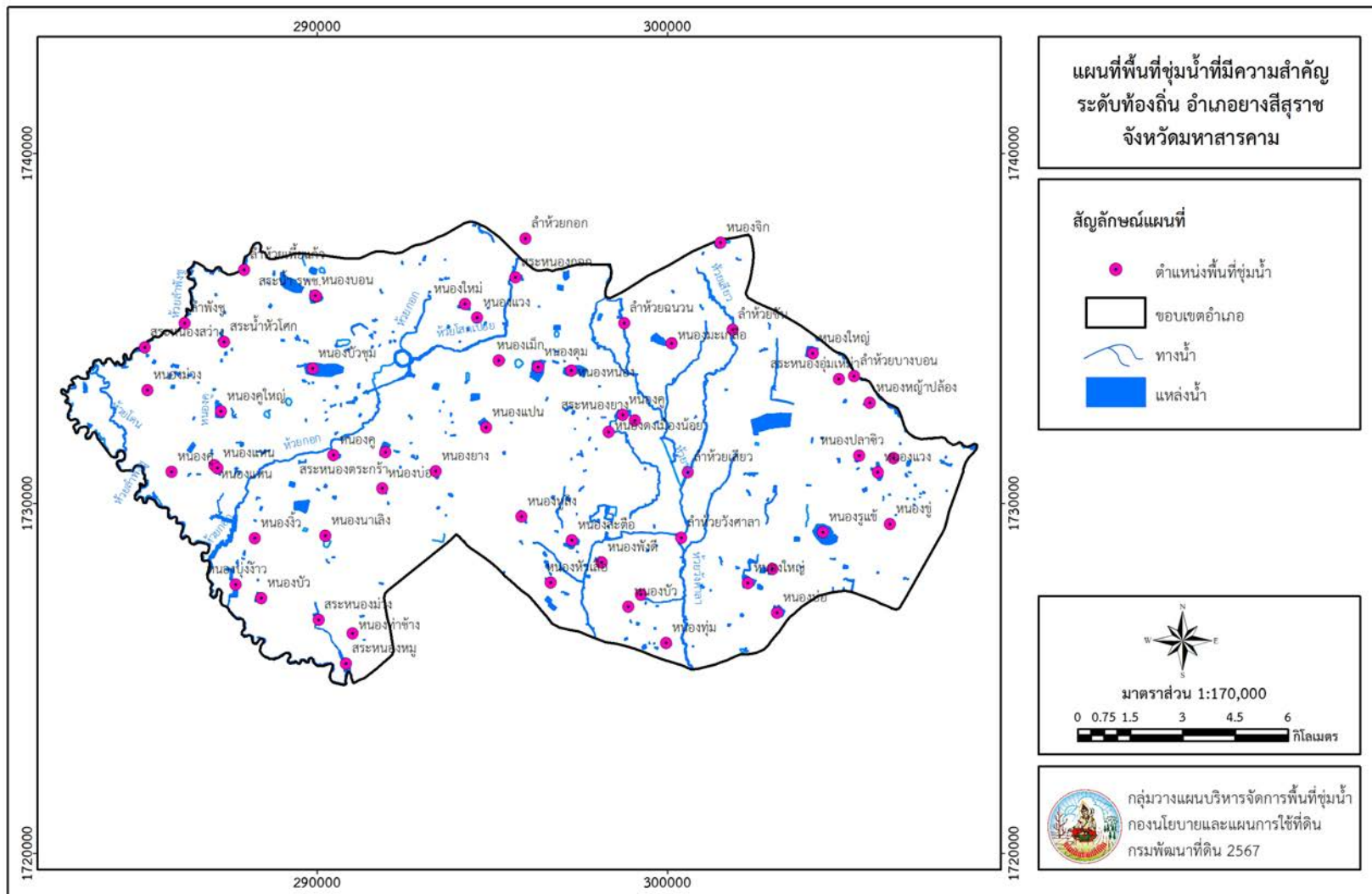
รูปที่ 4-9 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอปาย จังหวัดมหาสารคาม

รูปที่ 4-10 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

รูปที่ 4-11 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

รูปที่ 4-12 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม

4.3 สถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำ

จากผลการศึกษาสำรวจ และวิเคราะห์พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม สามารถสรุปรายละเอียดหลักได้ 3 ประเด็นดังนี้

4.3.1 การตรวจสอบและตำแหน่งพื้นที่ชุ่มน้ำ

พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคามตามทะเบียนรายชื่อของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมี 1,479 แห่ง ทำการตรวจสอบสามารถระบุตำแหน่งและสถานภาพได้ จำนวน 1,191 แห่ง หรือร้อยละ 80.53 ของจำนวนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม พื้นที่ชุ่มน้ำในทะเบียนที่ไม่สามารถระบุหรือจำแนกได้เนื่องจากความไม่ชัดเจนของข้อมูลจำนวน 288 แห่ง หรือร้อยละ 19.47 ของจำนวนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม รายละเอียดการจัดทำข้อมูลแสดงในตารางที่ 4-2

ตารางที่ 4-2 ฐานข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม

พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น	จำนวน (แห่ง)
พื้นที่ชุ่มน้ำสามารถระบุตำแหน่งและคงสภาพ	1,191
ลำห้วย/ห้วย/ลำน้ำ/วัง/โสภ/แก่ง	282
แม่น้ำ	2
บึง/หนองน้ำ/กุศ	725
สระน้ำ/สระน้ำในโรงเรียน/กสช.	127
อ่างเก็บน้ำ	32
คลอง/ร่อง/ทางระบายน้ำ/ฝาย	23
พื้นที่ชุ่มน้ำที่ไม่สามารถจำแนกได้	288
รวม	1,479

ที่มา: ดัดแปลงจากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2542)

4.3.2 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีชื่อเดียวกัน

พื้นที่ชุ่มน้ำในทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม เมื่อทำการศึกษาตามทะเบียนรายชื่อแล้วพบว่า มีรหัสแม่น้ำ ลำห้วย คลอง สระน้ำ และหนองน้ำที่อ้างอิงชื่อเดียวกันแต่มีหลายรหัส เดิมอาจตั้งชื่อรหัสตามคลองและห้วยที่ไหลผ่านโดยแบ่งตามเขตปกครอง ซึ่งแต่ละเขตการปกครองที่ใช้ชื่อเรียกแหล่งน้ำตามลักษณะที่ปรากฏให้เห็นชัด จากข้อมูลที่ได้ศึกษาพบว่า ข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทแม่น้ำ ลำห้วย คลอง สระน้ำ และหนองน้ำที่มีชื่อเดียวกันแต่มีหลายรหัส จำนวน 156 แห่ง มีรหัสที่แสดงพื้นที่ชุ่มน้ำจำนวน 548 รหัส รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4-3

ตารางที่ 4-3 สรุปรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีชื่อเดียวกัน

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
กุดกง	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	NE07030035
	โกสุมพิสัย	หัวขวาง	NE07030013
กุดกว้าง	กันทรวิชัย	มะค่า	NE07040054
	กันทรวิชัย	มะค่า	NE07040066
กุดแดง	เมืองมหาสารคาม	เกิ้ง	NE07010046
	เมืองมหาสารคาม	เกิ้ง	NE07010051
กุดอ้อ	กันทรวิชัย	มะค่า	NE07040063
	เมืองมหาสารคาม	ลาดพัฒนา	NE07010017
บึงกุย	โกสุมพิสัย	หัวขวาง	NE07030011
	โกสุมพิสัย	หัวขวาง	NE07030045
	โกสุมพิสัย	หัวขวาง	NE07030079
	โกสุมพิสัย	หัวขวาง	NE07030086
	โกสุมพิสัย	เหล่า	NE07030081
บึงควายน้อย	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	NE07030028
	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	NE07030055
บึงบัว	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	NE07030063
	โกสุมพิสัย	หัวขวาง	NE07030019
ฝายน้ำล้น	กุดรัง	หนองแวง	NE07060246
	กุดรัง	ห้วยเตย	NE07060252
แม่น้ำชี	โกสุมพิสัย	แก้งแก	NE07030061
	โกสุมพิสัย	หัวขวาง	NE07030018
ลำน้ำชี	โกสุมพิสัย	แก้งแก	NE07030041
	โกสุมพิสัย	แก้งแก	NE07030050
	โกสุมพิสัย	โพนงาม	NE07030178
	โกสุมพิสัย	โพนงาม	NE07030185
	โกสุมพิสัย	โพนงาม	NE07030197
	โกสุมพิสัย	ยางท่าแจ้ง	NE07030189
	โกสุมพิสัย	ยางท่าแจ้ง	NE07030192
	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	NE07030032
	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	NE07030056
	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	NE07030057
	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	NE07030065
	พยัคฆภูมิพิสัย	เมืองเตา	NE07080212
	พยัคฆภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ	NE07080066
ลำพังชู	นาเชือก	ปอพาน	NE07070046
	ยางสีสุราช	นาภู	NE07110001

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
ลำห้วยแยง	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	NE07030131
	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	NE07030139
สระน้ำ	กันทรวิชัย	ขามเรียง	NE07040086
	กันทรวิชัย	ขามเรียง	NE07040087
	กันทรวิชัย	คันธารราษฎร์	NE07040108
สระน้ำ กสข.	กันทรวิชัย	ขามเรียง	NE07040082
	กันทรวิชัย	ขามเรียง	NE07040094
	กันทรวิชัย	ขามเรียง	NE07040096
	กุฉีกรัง	ห้วยเตย	NE07060255
	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	NE07030151
สระน้ำ รพช.	นาเชือก	หนองแดง	NE07070049
	ยางสีสุราช	นาภู	NE07110011
สระน้ำโคกลี	บรบือ	หนองจิก	NE07060092
	บรบือ	หนองจิก	NE07060093
สระน้ำบ้านคูรัง	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	NE07080185
	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	NE07080186
สระน้ำบ้านดอนตัว	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	NE07080187
	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	NE07080189
	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	NE07080190
สระน้ำบ้านนาสีนวล	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	NE07080214
	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	NE07080215
	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	NE07080218
สระน้ำบ้านโนนปอ	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	NE07080177
	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	NE07080178
สระน้ำบ้านผักสัง	พยัคฆภูมิพิสัย	เมืองเตา	NE07080165
	พยัคฆภูมิพิสัย	เมืองเตา	NE07080166
สระน้ำวัด	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	NE07030112
	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	NE07030116
	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	NE07030144
	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	NE07030145
	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	NE07030148
	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	NE07030152
สระน้ำอีสานเขียว	กันทรวิชัย	นาสีนวน	NE07040021
	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	NE07030124
สระหนองกอก	กันทรวิชัย	ขามเรียง	NE07040090
	ยางสีสุราช	ยางสีสุราช	NE07110066

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
หนองกระทุ่ม	เสวยงยีน	เสวยงยีน	NE07050160
	เสวยงยีน	เสื่อเฉ่า	NE07050029
	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ	NE07080130
	เมืองมหาสารคาม	เขวา	NE07010065
หนองกุ้ง	แกดำ	แกดำ	NE07020014
	แกดำ	หนองกุ้ง	NE07020010
	ชื่นชม	กุดปลาตุก	NE07050026
	ชื่นชม	หนองกุ้ง	NE07050129
	เสวยงยีน	ดอนเงิน	NE07050147
	นาเชือก	หนองกุ้ง	NE07070080
หนองแก	บรือ	หนองจิก	NE07060085
	พยัคฆภูมิพิสัย	ลานสะแก	NE07080029
หนองขาม	นาเชือก	หนองกุ้ง	NE07070079
	บรือ	ดอนงัว	NE07060013
	บรือ	ยาง	NE07060167
	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	NE07080191
	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ	NE07080107
	บรือ	โนนแดง	NE07060075
หนองขามป้อม	เมืองมหาสารคาม	ดอนหวาน	NE07010087
	เสวยงยีน	กู่ทอง	NE07050075
หนองขามเปี้ย	เสวยงยีน	กู่ทอง	NE07050194
	บรือ	โนนแดง	NE07060077
หนองขุมดิน	เมืองมหาสารคาม	ท่าสองคอน	NE07010034
	กุดรัง	กุดรัง	NE07060121
	ชื่นชม	ชื่นชม	NE07050013
	บรือ	บ่อใหญ่	NE07060056
หนองค้อ	เสวยงยีน	ดอนเงิน	NE07050112
	เมืองมหาสารคาม	บัวค้อ	NE07010091
หนองค่าย	บรือ	โนนราษี	NE07060139
	เมืองมหาสารคาม	โคกก่อ	NE07010068
หนองคู	กันทรวิชัย	เขวาใหญ่	NE07040051
	ชื่นชม	กุดปลาตุก	NE07050025
	ชื่นชม	หนองกุ้ง	NE07050126
	ชื่นชม	เหล่าดอกไม้	NE07050114
	ชื่นชม	เหล่าดอกไม้	NE07050121
	ชื่นชม	เหล่าดอกไม้	NE07050123

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
หนองคู	เสวยยืน	นาทอง	NE07050065
	เสวยยืน	โพนทอง	NE07050094
	เสวยยืน	เสือเผ่น	NE07050044
	เสวยยืน	เหล่าบัวบาน	NE07050073
	เสวยยืน	เหล่าบัวบาน	NE07050196
	บรบือ	โนนแดง	NE07060073
	บรบือ	ยาง	NE07060169
	บรบือ	หนองม่วง	NE07060146
	บรบือ	หนองม่วง	NE07060155
	บรบือ	หนองม่วง	NE07060156
	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ	NE07080113
	พยัคฆภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว	NE07080290
	เมืองมหาสารคาม	หนองปลิง	NE07010013
	ยางสีสุราช	ดงเมือง	NE07110060
	ยางสีสุราช	แวงดง	NE07110019
	ยางสีสุราช	แวงดง	NE07110021
หนองคูขาด	กันทรวิชัย	ขามเรียง	NE07040080
	นาคู	ดงยาง	NE07100059
	บรบือ	หนองคูขาด	NE07060096
	พยัคฆภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ	NE07080057
	วาปีปทุม	ขามป้อม	NE07090022
หนองแค	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ	NE07080115
	พยัคฆภูมิพิสัย	ลานสะแก	NE07080033
หนองแคน	กันทรวิชัย	ศรีสุข	NE07040030
	พยัคฆภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	NE07080090
หนองโง้ง	โกสุมพิสัย	หนองบัว	NE07030209
	นาคู	นาคู	NE07100025
หนองจอก	กันทรวิชัย	เขว้าใหญ่	NE07040034
	โกสุมพิสัย	ยางท่าแจ้ง	NE07030190
	เมืองมหาสารคาม	แวงนาง	NE07010030
หนองจาน	กันทรวิชัย	เขว้าใหญ่	NE07040046
	กันทรวิชัย	คันธารราษฎร์	NE07040098
	พยัคฆภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	NE07080069
หนองจิก	ชื่นชม	ชื่นชม	NE07050012
	นาคู	พระธาตุ	NE07100052
	บรบือ	หนองจิก	NE07060080

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
หนองจิก	บรบือ	หนองจิก	NE07060095
	เมืองมหาสารคาม	แก่งเลิงจาน	NE07010039
	ยางสีสุราช	บ้านกู่	NE07110053
หนองเขือก	แกดำ	แกดำ	NE07020015
	บรบือ	ยาง	NE07060170
หนองซอแมว	กันทรวิชัย	คันธารราษฎร์	NE07040100
	บรบือ	หนองจิก	NE07060082
	เมืองมหาสารคาม	ดอนหว่าน	NE07010088
หนองแขง	โกสุมพิสัย	เขาวไร่	NE07030093
	ชีนชม	ชีนชม	NE07050004
หนองแดง	ชีนชม	ชีนชม	NE07050003
	นาเชือก	สำโรง	NE07070051
	นาตูน	พระธาตุ	NE07100033
หนองตาเต็น	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	NE07080226
	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	NE07080230
หนองท่ม	กันทรวิชัย	ขามเรียง	NE07040077
	กันทรวิชัย	นาสีนวน	NE07040019
	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	NE07030054
	โกสุมพิสัย	หัวขวาง	NE07030022
	ยางสีสุราช	ขามเรียง	NE07110038
	พยัคฆภูมิพิสัย	ลานสะแก	NE07080035
หนองนาโน	พยัคฆภูมิพิสัย	หนองบัว	NE07080122
	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	NE07080188
หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	NE07080220
	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	NE07080237
	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	NE07080240
	พยัคฆภูมิพิสัย	ปะหลาน	NE07080025
	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ	NE07080110
	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ	NE07080112
	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ	NE07080134
	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ	NE07080135
	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ	NE07080136
	พยัคฆภูมิพิสัย	เมืองเตา	NE07080204
	พยัคฆภูมิพิสัย	เมืองเตา	NE07080211
	พยัคฆภูมิพิสัย	เมืองเสือ	NE07080013
	พยัคฆภูมิพิสัย	เมืองเสือ	NE07080015

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเสือ	NE07080016
	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเสือ	NE07080017
	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเสือ	NE07080018
	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเสือ	NE07080020
	พยุหะภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ	NE07080046
	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	NE07080070
	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	NE07080072
	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	NE07080077
	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	NE07080080
	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	NE07080084
	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	NE07080089
	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	NE07080093
	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัว	NE07080117
	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัว	NE07080121
	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว	NE07080253
	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว	NE07080256
	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว	NE07080258
	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว	NE07080296
หนองน้ำสร้าง	กันทรวิชัย	ศรีสุข	NE07040027
	เขียงยืน	เสือเผ่น	NE07050046
	พยุหะภูมิพิสัย	นาสีนวล	NE07080236
หนองโน	เขียงยืน	นาทอง	NE07050053
	เขียงยืน	หนองซอน	NE07050091
	นาคูน	นาคูน	NE07100031
	เมืองมหาสารคาม	หนองโน	NE07010076
หนองโนนทัน	บรบือ	บัวมาศ	NE07060232
	บรบือ	บัวมาศ	NE07060241
หนองบ่อ	เขียงยืน	เสือเผ่น	NE07050028
	ยางสีสุราช	แวงดง	NE07110024
	ยางสีสุราช	หนองบัวสันต	NE07110042
หนองบอน	โกสุมพิสัย	หนองบอน	NE07030200
	โกสุมพิสัย	หนองบัว	NE07030208
	ยางสีสุราช	นาภู	NE07110017
หนองบัว	กันทรวิชัย	ศรีสุข	NE07040029
	กุฉีกรัง	กุฉีกรัง	NE07060116
	โกสุมพิสัย	หนองบัว	NE07030090

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
หนองบัว	โกสุมพิสัย	หนองบัว	NE07030207
	ชื่นชม	กุดปลาตุก	NE07050018
	เซียงยี่น	นาทอง	NE07050050
	เซียงยี่น	หนองซอน	NE07050083
	พยัคฆภูมิพิสัย	ลานสะแก	NE07080028
	พยัคฆภูมิพิสัย	หนองบัว	NE07080120
	เมืองมหาสารคาม	ท่าสองคอน	NE07010036
	เมืองมหาสารคาม	ท่าสองคอน	NE07040071
	เมืองมหาสารคาม	บัวค้อ	NE07010095
	ยางสีสุราช	ขามเรียง	NE07110036
	ยางสีสุราช	แวงดง	NE07110030
หนองบัวน้อย	นาดูน	ดงดอน	NE07100044
	พยัคฆภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว	NE07080254
	พยัคฆภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว	NE07080255
หนองบัวมาศ	บรบือ	บัวมาศ	NE07060233
	บรบือ	บัวมาศ	NE07060237
หนองบ้านเหล่า	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ	NE07080101
	พยัคฆภูมิพิสัย	หนองบัว	NE07080131
หนองบึง	กันทรวิชัย	ขามเรียง	NE07040083
	เซียงยี่น	โพนทอง	NE07050098
	นาเชือก	หนองโพธิ์	NE07070094
	พยัคฆภูมิพิสัย	หนองบัว	NE07080123
หนองบุง	โกสุมพิสัย	แก้งแก	NE07030037
	โกสุมพิสัย	แก้งแก	NE07030062
	โกสุมพิสัย	ยางท่าแจ้ง	NE07030193
หนองเบญ	โกสุมพิสัย	เขาวไร่	NE07030091
	เซียงยี่น	นาทอง	NE07050068
หนองเบ็น	กันทรวิชัย	เขาวใหญ่	NE07040033
	เมืองมหาสารคาม	เขาว	NE07010063
หนองปลาตอง	กันทรวิชัย	ขามเรียง	NE07040074
	กันทรวิชัย	เขาวใหญ่	NE07040052
หนองปลิง	พยัคฆภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว	NE07080299
	เมืองมหาสารคาม	ดอนหว้าน	NE07010093
	เมืองมหาสารคาม	หนองปลิง	NE07010010
หนองป้าน	นาดูน	หนองคู	NE07100069
	บรบือ	หนองม่วง	NE07060149

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
หนองแปน	บรบือ	หนองจิก	NE07060094
	พยัคฆภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว	NE07080292
	ยางสีสุราช	ยางสีสุราช	NE07110064
หนองผักแว่น	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	NE07030134
	ชีนชม	เหล่าดอกไม้	NE07050118
หนองผือ	แกดำ	วังแสง	NE07020016
	ชีนชม	หนองกุง	NE07050135
หนองไผ่	กันทรวิชัย	นาสีนวน	NE07040002
	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ	NE07080139
หนองฝาย	นาเชือก	เขวไร่	NE07070102
	นาดูน	ดงยาง	NE07100053
	นาดูน	หนองคู	NE07100068
	บรบือ	โนนแดง	NE07060067
หนองฝายใหญ่	พยัคฆภูมิพิสัย	หนองบัว	NE07080154
	บรบือ	โนนราษี	NE07060131
	บรบือ	หนองม่วง	NE07060151
หนองฝายใหม่	นาเชือก	หนองโพธิ์	NE07070057
	นาดูน	หนองคู	NE07100067
	บรบือ	วังไชย	NE07060190
หนองโพธิ์	กันทรวิชัย	เขวใหญ่	NE07040050
	นาเชือก	หนองโพธิ์	NE07070091
หนองม่วง	ชีนชม	หนองกุง	NE07050125
	เชียงยืน	หนองซอน	NE07050082
	นาเชือก	หนองโพธิ์	NE07070097
	บรบือ	หนองม่วง	NE07060141
หนองมะเกลือ	ยางสีสุราช	แวงดง	NE07110025
	นาดูน	หนองคู	NE07100071
	ยางสีสุราช	บ้านกู่	NE07110054
หนองเม็ก	โกสุมพิสัย	แพง	NE07030167
	โกสุมพิสัย	แพง	NE07030173
	เชียงยืน	หนองซอน	NE07050103
	นาดูน	นาดูน	NE07100026
หนองยาง	ยางสีสุราช	ยางสีสุราช	NE07110009
	ยางสีสุราช	หนองบัวสันต	NE07110048
	นาดูน	ดงดวน	NE07100046
	พยัคฆภูมิพิสัย	ลานสะแก	NE07080034

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
หนองยาง	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด	NE07080075
	ยางสีสุราช	แวงดง	NE07110018
หนองยาว	นาเชือก	หนองกุ้ง	NE07070083
	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเสือ	NE07080012
	เมืองมหาสารคาม	เขวา	NE07010004
หนองเรือ	นาเชือก	นาเชือก	NE07070056
	นาเชือก	นาเชือก	NE07070089
หนองไร่	กันทรวิชัย	คันธารราษฎร์	NE07040112
	เชียงยืน	เสือเผ่น	NE07050032
หนองลุมพุก	นาเชือก	เขวาไร่	NE07070104
	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงชัย	NE07080038
หนองเล็ง	กันทรวิชัย	เขวาใหญ่	NE07040039
	นาเชือก	หนองเม็ก	NE07070074
	นาดูน	หนองคู	NE07100073
หนองเล็งใหญ่	เชียงยืน	กู่ทอง	NE07050074
	เชียงยืน	กู่ทอง	NE07050195
หนองวังโพน	โกสุมพิสัย	เขวาไร่	NE07030103
	นาดูน	ดงควน	NE07100042
	บรบือ	หนองจิก	NE07060083
หนองแวง	กันทรวิชัย	คันธารราษฎร์	NE07040102
	กุฉี	หนองแวง	NE07060247
	โกสุมพิสัย	แพ่ง	NE07030165
	โกสุมพิสัย	หนองบอน	NE07030199
	เชียงยืน	เชียงยืน	NE07050159
	เชียงยืน	ดอนเงิน	NE07050140
	เชียงยืน	เสือเผ่น	NE07050042
	นาดูน	หนองคู	NE07100070
	บรบือ	บรบือ	NE07060018
	บรบือ	บัวมาศ	NE07060234
	พยุหะภูมิพิสัย	ปะหลาน	NE07080023
	เมืองมหาสารคาม	แก้ง	NE07010047
	เมืองมหาสารคาม	แวงนาง	NE07010006
	ยางสีสุราช	ยางสีสุราช	NE07110065
	ยางสีสุราช	หนองบัวสันต	NE07110047
หนองศาลา	วาปีปทุม	แคน	NE07090018
	โกสุมพิสัย	หนองกงสวรรค์	NE07030099

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
หนองศาลา	นาเชือก	ปอพาน	NE07070060
หนองสระ	กันทรวิชัย	มะค่า	NE07040062
	นาเชือก	ปอพาน	NE07070065
	นาเชือก	หนองโพธิ์	NE07070090
	บรบือ	ก่ำพื้	NE07060009
	บรบือ	วังใหม่	NE07060203
	เขียงยืน	นาทอง	NE07050052
หนองสระพัง	เขียงยืน	เสื่อเต่า	NE07050045
	บรบือ	บ่อใหญ่	NE07060038
	เขียงยืน	โพนทอง	NE07040005
หนองสองห้อง	นาคูน	หนองคู	NE07100065
	พยัคฆภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว	NE07080257
	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ	NE07080128
หนองสำโรง	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ	NE07080129
	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ	NE07080140
	กันทรวิชัย	นาสีนวน	NE07040006
	กันทรวิชัย	นาสีนวน	NE07040072
หนองสิม	โกสุมพิสัย	เขวไร่	NE07030095
	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	NE07030149
	ชื่นชม	กุดปลาตุก	NE07050021
	ชื่นชม	เหล่าดอกไม้	NE07050122
	นาเชือก	เขวไร่	NE07070101
	นาเชือก	ปอพาน	NE07070061
	นาเชือก	สำโรง	NE07070059
	นาเชือก	หนองเรือ	NE07070058
	นาคูน	หนองคู	NE07100072
	บรบือ	โนนแดง	NE07060065
	บรบือ	บรบือ	NE07060020
	บรบือ	ยาง	NE07060161
	บรบือ	ยาง	NE07060168
	บรบือ	หนองคูขาด	NE07060102
	บรบือ	หนองม่วง	NE07060154
	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวน	NE07080238
	พยัคฆภูมิพิสัย	ลานสะแก	NE07080031
	เมืองมหาสารคาม	โคกก่อ	NE07010094
หนองเสือ	กันทรวิชัย	ขามเรียง	NE07040078

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
หนองเสือ	วาปีปทุม	หนองทุ่ม	NE07090023
หนองแสง	กุฉีกรัง	เลิงแฝก	NE07060221
	แกดำ	วังแสง	NE07020009
	โกสุมพิสัย	แพง	NE07030171
	นาเชือก	ปอพาน	NE07070064
	นาดูน	หนองไผ่	NE07100063
	พยัคฆภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว	NE07080249
	เมืองมหาสารคาม	โคกก่อ	NE07010074
	กันทรวิชัย	ขามเรียง	NE07040073
หนองโสน	เขียงยืน	เขียงยืน	NE07050171
	เขียงยืน	โพนทอง	NE07050156
	บรบือ	บ่อใหญ่	NE07060044
หนองหญ้าปล้อง	ยางสีสุราช	หนองบัวสันต	NE07110052
	เขียงยืน	เหล่าบัวบาน	NE07050070
หนองหล่ม	เมืองมหาสารคาม	ดอนหวาน	NE07010089
	กันทรวิชัย	เขวาใหญ่	NE07040044
หนองหว่า	กันทรวิชัย	ศรีสุข	NE07040032
	โกสุมพิสัย	แหใต้	NE07030007
	ชื่นชม	ชื่นชม	NE07050001
	นาเชือก	หนองโพธิ์	NE07070093
	นาดูน	หนองคู	NE07100066
	กันทรวิชัย	เขวาใหญ่	NE07070035
	โกสุมพิสัย	โพนงาม	NE07030177
หนองหวาย	โกสุมพิสัย	หนองบอน	NE07030205
	โกสุมพิสัย	หนองบอน	NE07030224
	เมืองมหาสารคาม	ท่าสองคอน	NE07010033
	พยัคฆภูมิพิสัย	หนองบัว	NE07080116
	เมืองมหาสารคาม	โคกก่อ	NE07010071
	นาเชือก	หนองโพธิ์	NE07070095
	บรบือ	วังไชย	NE07060178
หนองห้าง	เขียงยืน	เขียงยืน	NE07050158
	พยัคฆภูมิพิสัย	ปะหลาน	NE07080010
หนองหิน	ชื่นชม	เหล่าดอกไม้	NE07050117
	เมืองมหาสารคาม	โคกก่อ	NE07010072
หนองหินตั้ง	นาเชือก	นาเชือก	NE07070087
	เมืองมหาสารคาม	แวงนาง	NE07010005

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
หนองหูลิง	แกดำ	มิตรภาพ	NE07020008
	ยางสีสุราช	ขามเรียง	NE07110040
หนองแหน	ยางสีสุราช	แวงดง	NE07110020
	ยางสีสุราช	แวงดง	NE07110026
หนองใหญ่	บรบือ	โนนแดง	NE07060062
	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู	NE07080180
	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	NE07080222
	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ	NE07080111
	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ	NE07080127
	เมืองมหาสารคาม	แก่งเลิงจาน	NE07010038
	ยางสีสุราช	บ้านกู่	NE07110050
	ยางสีสุราช	หนองบัวสันต	NE07110044
	วาปีปทุม	บ้านหวาย	NE07090017
	เขียงยืน	เขียงยืน	NE07050157
หนองใหม่	เขียงยืน	เขียงยืน	NE07050168
	ยางสีสุราช	ยางสีสุราช	NE07110010
	กันทรวิชัย	นาสีนวน	NE07040012
หนองอุ่ม	กันทรวิชัย	นาสีนวน	NE07040013
	บรบือ	กำพี้	NE07060004
หนองฮ้องน้อย	บรบือ	หนองจิก	NE07060090
	เขียงยืน	ดอนเงิน	NE07050113
หนองไฮ	บรบือ	หนองคูขาด	NE07060101
	นาคูน	หนองคู	NE07100024
ห้วยกุดขี้นาค	วาปีปทุม	บ้านหวาย	NE07090009
	กุดรัง	กุดรัง	NE07060118
ห้วยกุดเม็ก	กุดรัง	กุดรัง	NE07060126
	กุดรัง	กุดรัง	NE07060117
ห้วยกุดรัง	กุดรัง	กุดรัง	NE07060125
	โกสุมพิสัย	เขวไร่	NE07030083
ห้วยขอนแก่น	โกสุมพิสัย	วังยาว	NE07030067
	แกดำ	มิตรภาพ	NE07020002
ห้วยเครือชูด	เมืองมหาสารคาม	แวงนาง	NE07010009
	แกดำ	แกดำ	NE07020005
ห้วยแคน	บรบือ	กำพี้	NE07060003
	กุดรัง	เลิงแฝก	NE07060219
ห้วยจิ้งปิ้ง	กุดรัง	เลิงแฝก	NE07060226

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
ห้วยโจด	บรบือ	หนองคูขาด	NE07060107
	ชื่นชม	ชื่นชม	NE07050174
	นาเชือก	สำโรง	NE07070012
ห้วยชัน	โกสุมพิสัย	ยางท่าแจ้ง	NE07030221
	นาเชือก	เขวไร่	NE07070023
ห้วยเชียงคำ	บรบือ	ก่ำพิ	NE07060001
	บรบือ	ก่ำพิ	NE07060005
	บรบือ	โนนราษี	NE07060138
ห้วยเชียงส้ง	กันทรวิชัย	นาสีนวน	NE07040001
	กันทรวิชัย	นาสีนวน	NE07040023
	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	NE07030029
	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	NE07030052
	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	NE07030064
	เชียงยืน	หนองซอน	NE07050186
ห้วยแดงโพง	นาดูน	ดงดวน	NE07100011
	นาดูน	ดงดวน	NE07100013
	เมืองมหาสารคาม	แก่งเลิงจาน	NE07010043
ห้วยตูม	เมืองมหาสารคาม	แก่งเลิงจาน	NE07010045
	กุฉี	ห้วยเตย	NE07060259
	กุฉี	ห้วยเตย	NE07060263
ห้วยถ้ำเต่า	โกสุมพิสัย	แก่งแก	NE07030042
	โกสุมพิสัย	แก่งแก	NE07030049
ห้วยทราย	เชียงยืน	เสือเผ่น	NE07050180
	เชียงยืน	เสือเผ่น	NE07050191
	นาเชือก	นาเชือก	NE07070024
	บรบือ	ก่ำพิ	NE07060008
ห้วยน้อย	บรบือ	โนนราษี	NE07060140
	กุฉี	เลิงแฝก	NE07060216
	นาเชือก	เขวไร่	NE07070018
	บรบือ	วังไชย	NE07060197
	บรบือ	วังไชย	NE07060200
	บรบือ	หนองคูขาด	NE07060097
	บรบือ	หนองคูขาด	NE07060099
	เมืองมหาสารคาม	หนองโน	NE07010080
	นาดูน	ดงยาง	NE07100020
	นาดูน	หนองไผ่	NE07100021

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
ห้วยนาตุน	นาตุน	นาตุน	NE07100002
	นาตุน	นาตุน	NE07100003
ห้วยน้ำจั้น	นาตุน	หนองคู	NE07100022
	นาตุน	หนองคู	NE07100023
	เมืองมหาสารคาม	โคกก่อ	NE07010079
ห้วยบง	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	NE07030129
	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	NE07030140
	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	NE07030146
ห้วยบางบอน	นาตุน	ดงบัง	NE07100010
	นาตุน	ห้วยดง	NE07100014
	นาตุน	ห้วยดง	NE07100016
	นาตุน	ห้วยดง	NE07100017
	นาตุน	ห้วยดง	NE07100018
	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวล	NE07080006
ห้วยบ้าน	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	NE07030130
	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	NE07030153
ห้วยป่าบอน	บรบือ	โนนแดง	NE07060070
	บรบือ	โนนแดง	NE07060071
ห้วยผักหวาน	บรบือ	กำพี้	NE07060002
	บรบือ	โนนราษี	NE07060133
ห้วยฝายแหลบ	นาตุน	ดงบัง	NE07100005
	นาตุน	ดงบัง	NE07100006
ห้วยแพง	โกสุมพิสัย	แพง	NE07030170
	โกสุมพิสัย	หนองกุ้งสวรรค์	NE07030085
ห้วยยาง	กุฉีราษฎร์	ห้วยเตย	NE07060257
	กุฉีราษฎร์	ห้วยเตย	NE07060261
	กุฉีราษฎร์	ห้วยเตย	NE07060264
	โกสุมพิสัย	ห้วยขวาง	NE07030026
	ชีนชม	ชีนชม	NE07050177
	นาเชือก	หนองโพธิ์	NE07070029
	นาตุน	ดงดอน	NE07100012
	บรบือ	ยาง	NE07060159
	บรบือ	ยาง	NE07060163
	วาปีปทุม	นาข่า	NE07090004
ห้วยแยง	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	NE07030122
	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	NE07030143

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
ห้วยแยง	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก	NE07030163
ห้วยวังโจด	นาเชือก	เขวไร่	NE07070017
	นาเชือก	สำโรง	NE07070011
	นาเชือก	หนองเม็ก	NE07070007
ห้วยวังยาว	โกสุมพิสัย	ดอนกลาง	NE07030077
	โกสุมพิสัย	วังยาว	NE07030066
	นาเชือก	หนองเรือ	NE07070034
	เมืองมหาสารคาม	ดอนหว่าน	NE07010097
ห้วยวังไฮ	นาเชือก	หนองเรือ	NE07070031
	วาปีปทุม	ดงใหญ่	NE07090008
ห้วยสมอ	โกสุมพิสัย	เขวไร่	NE07030094
	โกสุมพิสัย	เขวไร่	NE07030097
	โกสุมพิสัย	เขวไร่	NE07030100
	โกสุมพิสัย	เขวไร่	NE07030101
	โกสุมพิสัย	เขวไร่	NE07030104
	โกสุมพิสัย	เขวไร่	NE07030105
	โกสุมพิสัย	เขวไร่	NE07030107
	โกสุมพิสัย	เขวไร่	NE07030111
ห้วยสายคอ	กันทรวิชัย	นาสีนวน	NE07040020
	บรบือ	บ่อใหญ่	NE07060043
	บรบือ	บ่อใหญ่	NE07060058
	บรบือ	บ่อใหญ่	NE07060059
ห้วยเสียว	บรบือ	หนองม่วง	NE07060142
	บรบือ	หนองม่วง	NE07060145
	วาปีปทุม	หนองแสง	NE07090013
ห้วยแสง	นาดูน	ห้วยดง	NE07100015
	วาปีปทุม	หนองพุ่ม	NE07090012
ห้วยโสกลอง	ชีนชม	กุดปลาตุก	NE07050175
	ชีนชม	เหล่าดอกไม้	NE07050182
ห้วยหนองม่วง	นาเชือก	นาเชือก	NE07070002
	บรบือ	หนองม่วง	NE07060153
ห้วยหลาว	นาเชือก	เขวไร่	NE07070016
	นาเชือก	เขวไร่	NE07070020
ห้วยหินลาด	เขียงยืน	โพนทอง	NE07050187
	เขียงยืน	เสือเผ่น	NE07050179
ห้วยแหน	นาเชือก	หนองเม็ก	NE07070003

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
ห้วยแห่น	บรบือ	หนองคูขาด	NE07060103
ห้วยแอ่ง	แกดำ	โนนภิบาล	NE07020003
	วาปีปทุม	เสือโก้ก	NE07090011
ห้วยแฮด	กุดรัง	กุดรัง	NE07060127
	นาดูน	นาดูน	NE07100004
อ่างเก็บน้ำหนองบัว	แกดำ	วังแสง	NE07020019
	แกดำ	หนองกุง	NE07020022
	นาเชือก	เขวไร่	NE07070123

4.3.3 พื้นที่ชุ่มน้ำที่ไม่สามารถระบุตำแหน่ง

พื้นที่ชุ่มน้ำตามทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีรายละเอียดของข้อมูลไม่ชัดเจน จึงไม่สามารถระบุตำแหน่งได้มีจำนวน 288 แห่ง ดังแสดงในตารางที่ 4-4 จากตารางพื้นที่ชุ่มน้ำที่ไม่สามารถระบุตำแหน่งที่ชัดเจน เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ ประเภท บึง/หนองน้ำ จำนวน 187 แห่ง ลำห้วย/ห้วย/วัง/โสก จำนวน 59 แห่ง คลอง/ร่องน้ำ/ทางระบายน้ำ จำนวน 19 แห่ง สระน้ำ จำนวน 17 แห่ง และอ่างเก็บน้ำ จำนวน 6 แห่ง ทั้งนี้ สามารถสรุปรายละเอียดความไม่ชัดเจนของข้อมูลได้ดังนี้

- 1) ข้อมูลประเภทหนองน้ำ มีรายละเอียดไม่ชัดเจน ไม่ระบุชื่อหนองน้ำ จึงไม่สามารถระบุตำแหน่ง และบางแห่งถูกบุกรุกหมดสภาพเป็นแหล่งน้ำ
- 2) ข้อมูลรายชื่อทะเบียนชุ่มน้ำเป็นรายชื่อดังเดิมที่ชาวบ้านตั้งขึ้น ปัจจุบันเป็นชื่อเป็นทางการทำให้ชาวบ้านไม่ทราบว่าชื่อตามทะเบียนมีอยู่ตรงจุดใด จึงไม่สามารถระบุได้
- 3) ข้อมูลรายชื่อทะเบียนชุ่มน้ำเป็นรายชื่อดังเดิมที่มีขอบเขตการปกครองเดิม แต่ปัจจุบันได้มีการแบ่งขอบเขตการปกครองขึ้นใหม่ ทำให้เมื่อเข้าไปตรวจสอบไม่พบรายชื่อทะเบียนชุ่มน้ำและไม่สามารถระบุได้
- 4) ข้อมูลรายชื่อทะเบียนชุ่มน้ำเป็นรายชื่อดังเดิม เมื่อเข้าไปสอบถามกับหน่วยงานในท้องที่ ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเพิ่งโอนย้ายเข้ามารับตำแหน่งในท้องที่นั้น จึงไม่สามารถทราบข้อมูลได้

ตารางที่ 4-4 พื้นที่ชุ่มน้ำจังหวัดมหาสารคามที่ไม่สามารถระบุตำแหน่งได้

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล
NE07040070	สระคึกฤทธิ	กันทรวิชัย	ขามเรียง
NE07040075	สระหนองคำ	กันทรวิชัย	ขามเรียง
NE07040079	หนองหวาย	กันทรวิชัย	ขามเรียง
NE07040088	สระน้ำ	กันทรวิชัย	ขามเรียง
NE07040007	หนองบัว	กันทรวิชัย	นาสีนวน
NE07040010	คลองสภัก	กันทรวิชัย	นาสีนวน
NE07040017	นาง	กันทรวิชัย	นาสีนวน

ตารางที่ 4-4 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล
NE07040018	ทางเหนือ	กันทรวิชัย	นาสีนวน
NE07040031	ร่องเหมือง	กันทรวิชัย	นาสีนวน
NE07040058	หนองอีปาน	กันทรวิชัย	มะค่า
NE07040060	คลองอนุสรณ์	กันทรวิชัย	มะค่า
NE07040064	หนองยาว	กันทรวิชัย	มะค่า
NE07060113	คลอง	กุดรัง	กุดรัง
NE07060122	หนองชาย	กุดรัง	กุดรัง
NE07060123	ห้วยโป่ง	กุดรัง	กุดรัง
NE07060124	ห้วยอีหนู	กุดรัง	กุดรัง
NE07060217	หนองวังแคน	กุดรัง	เลิงแฝก
NE07060222	หนองบกเต็น	กุดรัง	เลิงแฝก
NE07060225	หนองคลอง	กุดรัง	เลิงแฝก
NE07060228	ห้วยทอยหลอง	กุดรัง	เลิงแฝก
NE07060250	วังผ้าป่า	กุดรัง	หนองแขวง
NE07060251	หนองโคตหินแห้ว	กุดรัง	ห้วยเตย
NE07060254	สระหนองแสง	กุดรัง	ห้วยเตย
NE07060256	หนองเข้	กุดรัง	ห้วยเตย
NE07060260	หนองเหมือดแอ่	กุดรัง	ห้วยเตย
NE07060262	หนองบ่อพิฟ้า	กุดรัง	ห้วยเตย
NE07060265	หนองต้นบก	กุดรัง	ห้วยเตย
NE07060266	ห้วยกุดขึ้นาค	กุดรัง	ห้วยเตย
NE07020021	อ่างเก็บน้ำหนองกระหนวน	แกดำ	แกดำ
NE07030017	หนองกุงกลาง	โกสุมพิสัย	-
NE07030136	หนองสองแมว	โกสุมพิสัย	-
NE07030137	หนองเชือก	โกสุมพิสัย	-
NE07030138	หนองตากลา	โกสุมพิสัย	-
NE07030141	ลำห้วยใหญ่	โกสุมพิสัย	-
NE07030142	หนองกลาง	โกสุมพิสัย	-
NE07030154	วังไฮ	โกสุมพิสัย	-
NE07030155	เขียงตลาด	โกสุมพิสัย	-
NE07030156	โสกขุน	โกสุมพิสัย	-
NE07030157	หนองผือ	โกสุมพิสัย	-
NE07030158	ห้วยแซ้	โกสุมพิสัย	-
NE07030162	หินดิทะ	โกสุมพิสัย	-
NE07030186	หนองโจ้ง	โกสุมพิสัย	-
NE07030187	หนองบัว	โกสุมพิสัย	-

ตารางที่ 4-4 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล
NE07030039	หนองสิม	โกสุมพิสัย	แก้งแก
NE07030040	ห้วยคำอ้อ	โกสุมพิสัย	แก้งแก
NE07030047	คลองระบายน้ำน่านมน	โกสุมพิสัย	แก้งแก
NE07030051	หนองคำ	โกสุมพิสัย	แก้งแก
NE07030174	หนองปลิง	โกสุมพิสัย	แพง
NE07030175	หนองไผ่	โกสุมพิสัย	แพง
NE07030176	หนองเรือ	โกสุมพิสัย	แพง
NE07030182	ห้วยม่วง	โกสุมพิสัย	โพนงาม
NE07030183	หนองบุงชีหลง	โกสุมพิสัย	โพนงาม
NE07030191	หนองโดน	โกสุมพิสัย	ยางท่าแจ้ง
NE07030213	ลำห้วยตาดไผ่	โกสุมพิสัย	ยางท่าแจ้ง
NE07030108	หนองคลอง	โกสุมพิสัย	หนองบอน
NE07030110	หนองเขื่อน	โกสุมพิสัย	หนองบอน
NE07030201	ห้วยลำบง	โกสุมพิสัย	หนองบอน
NE07030202	หนองแล้ง	โกสุมพิสัย	หนองบอน
NE07030205	บึงหนองล่อง	โกสุมพิสัย	หนองบอน
NE07030225	หนองห่อม	โกสุมพิสัย	หนองบอน
NE07030226	หนองบุงลิง	โกสุมพิสัย	หนองบอน
NE07030117	หนองใหญ่	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก
NE07030118	ห้วยเขว้าทำช้าง	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก
NE07030119	ห้วยน้อย	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก
NE07030120	สระหนองไร่	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก
NE07030121	ลำห้วยอีเลิศ	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก
NE07030126	คลองสนม	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก
NE07030128	สระน้ำแท่ง	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก
NE07030135	ลำห้วย	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก
NE07030147	ห้วยเม็ก	โกสุมพิสัย	หนองเหล็ก
NE07030025	ห้วยจอก	โกสุมพิสัย	หัวขวาง
NE07030014	หนองอ้อใหญ่	โกสุมพิสัย	เหล่า
NE07030015	หนองอ้อน้อย	โกสุมพิสัย	เหล่า
NE07030080	ลำห้วยตาดจิก	โกสุมพิสัย	เหล่า
NE07030001	บึงโดน	โกสุมพิสัย	แหใต้
NE07030002	หนองแซ้	โกสุมพิสัย	แหใต้
NE07030004	หนองจอกเกียะ	โกสุมพิสัย	แหใต้
NE07030005	หนองซอน	โกสุมพิสัย	แหใต้
NE07030006	หนองฮีตุ้	โกสุมพิสัย	แหใต้

ตารางที่ 4-4 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล
NE07050007	หนองอ้อย	ชื่นชม	ชื่นชม
NE07050128	หนองหลุบแขง	ชื่นชม	หนองกุ้ง
NE07050131	สระน้ำโนน	ชื่นชม	หนองกุ้ง
NE07050080	หนองมันปลาน้อย	เขียงยืน	กุ้ทอง
NE07050155	หนองสร้างเซอะ	เขียงยืน	เขียงยืน
NE07050161	สระน้ำสนามสาธารณะประโยชน์	เขียงยืน	เขียงยืน
NE07050162	สระน้ำสาธารณะประโยชน์	เขียงยืน	เขียงยืน
NE07050166	สระน้ำเหล่าเหนือ	เขียงยืน	เขียงยืน
NE07050167	สระน้ำวังแสง	เขียงยืน	เขียงยืน
NE07050170	หนองอัมพวัน	เขียงยืน	เขียงยืน
NE07050188	ห้วยโสกแสง	เขียงยืน	เขียงยืน
NE07050138	หนองท่ม	เขียงยืน	ดอนเงิน
NE07050139	หนองดอนปู่	เขียงยืน	ดอนเงิน
NE07050150	สระน้ำวัดบ้านโนนสูงน้อย	เขียงยืน	ดอนเงิน
NE07050054	สระน้ำโนนหิน	เขียงยืน	นาทอง
NE07050055	หนองบึง	เขียงยืน	นาทอง
NE07050060	หนองผักตบ	เขียงยืน	นาทอง
NE07050099	หนองนาชัย	เขียงยืน	โพนทอง
NE07040047	หนองแล้ง	เขียงยืน	เสือเผ่า
NE07050031	หนองกระท่อม	เขียงยืน	เสือเผ่า
NE07050033	หนองก้านเหลือง	เขียงยืน	เสือเผ่า
NE07050036	หนองแช่หนัง	เขียงยืน	เสือเผ่า
NE07050037	หนองบักอี้ง	เขียงยืน	เสือเผ่า
NE07050048	หนองฮี	เขียงยืน	เสือเผ่า
NE07050087	หนองลิ้ม	เขียงยืน	หนองซอน
NE07050089	หนองไผ่	เขียงยืน	หนองซอน
NE07050090	หนองสองห้อง	เขียงยืน	หนองซอน
NE07050092	หนองบ่อ	เขียงยืน	หนองซอน
NE07050101	หนองบัว	เขียงยืน	หนองซอน
NE07050105	หนองทม	เขียงยืน	หนองซอน
NE07070047	คลองสายใหญ่ฝั่งซ้าย	นาเชือก	เขวไร่
NE07070041	ห้วยแล้ง	นาเชือก	บ่อพาน
NE07070063	หนองคูใหญ่	นาเชือก	บ่อพาน
NE07070013	ห้วยชุมปูน	นาเชือก	สำโรง
NE07070053	หนองขาม	นาเชือก	สำโรง
NE07070025	ห้วยร่องนา	นาเชือก	หนองกุ้ง

ตารางที่ 4-4 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล
NE07070118	อ่างเก็บน้ำปลากั้ง	นาเชือก	หนองโพธิ์
NE07070119	อ่างเก็บน้ำหนองนก	นาเชือก	หนองโพธิ์
NE07070120	อ่างเก็บน้ำโนนยาง	นาเชือก	หนองโพธิ์
NE07070048	คลองสายใหญ่ฝั่งขวาอ่างห้วยค้อ	นาเชือก	หนองเม็ก
NE07070072	หนองสองห้อง	นาเชือก	หนองเม็ก
NE07070075	หนองแหน	นาเชือก	หนองเม็ก
NE07070076	หนองเจ้าฝ้าย	นาเชือก	หนองเม็ก
NE07070099	หนองฝาย	นาเชือก	หนองเรือ
NE07070100	หนองดำนค้อ	นาเชือก	หนองเรือ
NE07100050	อ่างเก็บน้ำกตฟ้าหล่น	นาตูน	กุสันทรรัตน์
NE07100008	ห้วยวังน้ำเค็ม	นาตูน	ดงบัง
NE07100056	หนองฝายน้อย	นาตูน	ดงยาง
NE07100057	หนองฝายใหญ่	นาตูน	ดงยาง
NE07100001	ห้วยวังเงิน	นาตูน	นาตูน
NE07100039	อ่างเก็บน้ำหนองมะไซ	นาตูน	ห้วยดง
NE07060010	หนองฝายบ้าน	บรบือ	กำพี้
NE07060011	หนองสาธารณะ	บรบือ	กำพี้
NE07060014	ห้วยสาทุ่ง	บรบือ	กำพี้
NE07060068	ห้วยหว่า	บรบือ	โนนแดง
NE07060069	หนองวังคูณ	บรบือ	โนนแดง
NE07060074	ห้วยไถ่บ้าน	บรบือ	โนนแดง
NE07060076	หนองสีชมพู	บรบือ	โนนแดง
NE07060130	ห้วยฝายใหญ่	บรบือ	โนนราษี
NE07060134	หนองสระใหม่	บรบือ	โนนราษี
NE07060136	หนองสุขใหม่	บรบือ	โนนราษี
NE07060137	หนองฝายหนอง	บรบือ	โนนราษี
NE07060019	ห้วยคึมหวาย	บรบือ	บรบือ
NE07060021	คลอง	บรบือ	บรบือ
NE07060022	ห้วยหนองม่วง	บรบือ	บรบือ
NE07060023	คลองนาม่วง	บรบือ	บรบือ
NE07060024	หนองนาม่วง	บรบือ	บรบือ
NE07060025	หนองไข่ม่ม	บรบือ	บรบือ
NE07060027	คลองฝือ	บรบือ	บรบือ
NE07060029	ห้วยขวาง	บรบือ	บรบือ
NE07060031	ห้วยหินลาด	บรบือ	บรบือ
NE07060032	คลองลำเสียว	บรบือ	บรบือ

ตารางที่ 4-4 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล
NE07060033	หนองโคกหินแห่	บรบือ	บรบือ
NE07060034	ห้วยวังทอง	บรบือ	บรบือ
NE07060036	หนองคูณ	บรบือ	บรบือ
NE07060037	หนองใหญ่	บรบือ	บรบือ
NE07060045	หนองสระตาบอด	บรบือ	บ่อใหญ่
NE07060046	หนองตูป	บรบือ	บ่อใหญ่
NE07060048	หนองโนนทอง	บรบือ	บ่อใหญ่
NE07060049	หนองหว่า	บรบือ	บ่อใหญ่
NE07060051	หนองโก	บรบือ	บ่อใหญ่
NE07060052	ห้วยวังหลังช้าง	บรบือ	บ่อใหญ่
NE07060053	ห้วยวังโพน	บรบือ	บ่อใหญ่
NE07060054	คลองโคด	บรบือ	บ่อใหญ่
NE07060055	ห้วยเคือสด	บรบือ	บ่อใหญ่
NE07060057	ห้วยนกขี้ดี	บรบือ	บ่อใหญ่
NE07060235	หนองฝายใหญ่	บรบือ	บัวมาศ
NE07060238	สระน้ำ	บรบือ	บัวมาศ
NE07060239	หนองดอนปู่ตา	บรบือ	บัวมาศ
NE07060240	ห้วยฝายใหญ่	บรบือ	บัวมาศ
NE07060164	หนองสระ	บรบือ	ยาง
NE07060166	หนองบัว	บรบือ	ยาง
NE07060171	หนองคู	บรบือ	ยาง
NE07060173	หนองสระ	บรบือ	ยาง
NE07060174	คลองบ่อหันใหญ่	บรบือ	วังไชย
NE07060175	หนองคลอง	บรบือ	วังไชย
NE07060177	คลองสระไหม	บรบือ	วังไชย
NE07060179	คลองสระหนองคลอง	บรบือ	วังไชย
NE07060180	หนองสระไหม	บรบือ	วังไชย
NE07060181	คลองสวนรวม	บรบือ	วังไชย
NE07060184	คลองฝายใหม่	บรบือ	วังไชย
NE07060191	หนองจอก	บรบือ	วังไชย
NE07060195	คลองหนองคู	บรบือ	วังไชย
NE07060196	หนองค้อ	บรบือ	วังไชย
NE07060208	ห้วยใหญ่	บรบือ	วังใหม่
NE07060209	ห้วยสิงห์	บรบือ	วังใหม่
NE07060210	หนองใหม่	บรบือ	วังใหม่
NE07060212	ห้วยวังหิน	บรบือ	วังใหม่

ตารางที่ 4-4 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล
NE07060104	หนองแก	บรบือ	หนองคูขาด
NE07060105	ห้วยหนองแก	บรบือ	หนองคูขาด
NE07060106	หนองฝ้ายโคก	บรบือ	หนองคูขาด
NE07060108	ห้วยขอนหว้า	บรบือ	หนองคูขาด
NE07060109	ห้วยน้อย	บรบือ	หนองคูขาด
NE07060111	ห้วยวังน้ำเกี้ยว	บรบือ	หนองคูขาด
NE07060112	หนองกกตุก	บรบือ	หนองคูขาด
NE07060087	ห้วยทราย	บรบือ	หนองจิก
NE07060088	ห้วยหนองอีแมว	บรบือ	หนองจิก
NE07060147	ห้วยน้อย	บรบือ	หนองม่วง
NE07060150	ห้วยข่า	บรบือ	หนองม่วง
NE07060152	หนองสระ	บรบือ	หนองม่วง
NE07060157	หนองอ่อมแก้ว	บรบือ	หนองม่วง
NE07060158	ห้วยวังนา	บรบือ	หนองม่วง
NE07060035	หนองศรีพิลา	บรบือ	หนองสิม
NE07080176	หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู
NE07080192	หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู
NE07080194	หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู
NE07080196	หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู
NE07080197	หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู
NE07080198	หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู
NE07080199	หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู
NE07080200	หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	ก้ามปู
NE07080229	หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวน
NE07080234	หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวน
NE07080235	หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวน
NE07080243	หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	นาสีนวน
NE07080007	ห้วยคลองจอย	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ
NE07080096	หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ
NE07080097	หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ
NE07080098	หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ
NE07080099	หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ
NE07080102	หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ
NE07080103	หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ
NE07080104	หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ
NE07080105	หนองน้ำ	พยัคฆภูมิพิสัย	เม็กดำ

ตารางที่ 4-4 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล
NE07080108	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ
NE07080125	หนอง	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ
NE07080141	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ
NE07080142	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ
NE07080143	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ
NE07080144	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ
NE07080146	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ
NE07080147	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ
NE07080148	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ
NE07080149	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ
NE07080150	หนองดินสอ	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ
NE07080159	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ
NE07080160	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ
NE07080161	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ
NE07080162	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เม็กดำ
NE07080170	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา
NE07080173	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา
NE07080174	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา
NE07080175	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา
NE07080201	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา
NE07080202	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา
NE07080206	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา
NE07080207	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา
NE07080208	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา
NE07080209	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา
NE07080213	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเตา
NE07080019	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เมืองเสือ
NE07080048	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ
NE07080049	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ
NE07080050	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ
NE07080051	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ
NE07080052	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ
NE07080064	หนองบ้านโนนแคน	พยุหะภูมิพิสัย	ราษฎร์เจริญ
NE07080042	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงชัย
NE07080044	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงชัย
NE07080045	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงชัย

ตารางที่ 4-4 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล
NE07080073	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด
NE07080079	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด
NE07080085	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด
NE07080088	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด
NE07080091	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	เวียงสะอาด
NE07080118	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัว
NE07080153	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัว
NE07080158	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัว
NE07080247	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว
NE07080248	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว
NE07080251	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว
NE07080252	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว
NE07080289	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว
NE07080291	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว
NE07080294	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว
NE07080297	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว
NE07080298	หนองน้ำ	พยุหะภูมิพิสัย	หนองบัวแก้ว
NE07010027	หนองไข่นก	เมืองมหาสารคาม	ลาดพัฒนา
NE07010028	หนองเขาวัว	เมืองมหาสารคาม	ลาดพัฒนา
NE07010082	หนองขาม	เมืองมหาสารคาม	ห้วยแอ่ง
NE07110058	สระหนองเมืองใหม่	ยางสีสุราช	ดงเมือง
NE07110059	หนองฝาย	ยางสีสุราช	ดงเมือง
NE07110061	หนองดุม	ยางสีสุราช	ดงเมือง
NE07110012	หนองหอย	ยางสีสุราช	นาภู
NE07110055	หนองแคน	ยางสีสุราช	บ้านกู่
NE07110027	สระหนองตระกร้า	ยางสีสุราช	แวงดง
NE07110033	สระหนองวังโพน	ยางสีสุราช	แวงดง
NE07090007	ห้วยหินลาด	วาปีปทุม	ดงใหญ่
NE07090010	ห้วยน้ำมัน	วาปีปทุม	บ้านห้วย

บทที่ 5

การใช้ที่ดินพื้นที่ชุ่มน้ำระดับท้องถิ่น

5.1 พื้นที่ชุ่มน้ำระดับท้องถิ่น

5.1.1 พื้นที่ชุ่มน้ำระดับท้องถิ่น

การดำเนินการจัดทำพื้นที่ชุ่มน้ำระดับท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม ได้พื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland) แหล่งน้ำธรรมชาติ

จังหวัดมหาสารคามอยู่ในเขตของกลุ่มน้ำหลัก 2 กลุ่มน้ำ คือ กลุ่มน้ำมูลและกลุ่มน้ำชี ลำน้ำที่ไหลลง พื้นที่กลุ่มน้ำมูล ได้แก่ ลำพลับพลา ห้วยห้วย ลำเตา และลำเสียวใหญ่ ส่วนลำน้ำที่ไหลลงพื้นที่กลุ่มน้ำชี ได้แก่ กลุ่มลำน้ำที่ไหลลงลำชี ห้วยสายบาตร ลำพาน

กลุ่มน้ำมูล มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาพนมดงรัก บริเวณเขื่อนมูลบน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดนครราชสีมา ไหลเข้าสู่จังหวัดมหาสารคาม โดยมีลำเสียวใหญ่ ที่มีต้นน้ำจากเนินเขาด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัด ในเขตอำเภอบรบือ ซึ่งเป็นสันปันน้ำระหว่างกลุ่มน้ำชีและกลุ่มน้ำมูล ไหลผ่านอำเภอกุฉินารายณ์และอำเภอนาคู แล้วไหลเข้าเขตจังหวัดร้อยเอ็ดก่อนไหลลงแม่น้ำมูลต่อไป

กลุ่มน้ำชี มีต้นกำเนิดจากสันปันน้ำของกลุ่มน้ำป่าสักและกลุ่มน้ำชีในเขตจังหวัดชัยภูมิ ไหลเข้าสู่จังหวัดมหาสารคาม บริเวณอำเภอกุฉินารายณ์ ไหลผ่านอำเภอบรบือ อำเภอกันทรวิชัย และไหลไปยังจังหวัดร้อยเอ็ด แล้วไหลลงแม่น้ำมูลต่อไป

ห้วยสายบาตร ต้นน้ำกำเนิดจากเนินเขาด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัด ไหลบรรจบลำน้ำพองในท้องที่อำเภอเชียงยืน

ลำพลับพลา มีต้นกำเนิดในเขตอำเภอยางสีสุราช เป็นลำห้วยกั้นเขตจังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดสุรินทร์ ไหลผ่านบริเวณอำเภอยางสีสุราช มีความยาว 30 กิโลเมตร สภาพลำห้วยต้นเขินเป็นบางส่วน

ลำเตา มีต้นกำเนิดในเขตอำเภอนาคู ไหลผ่านอำเภอบรบือมีความยาว 25 กิโลเมตร ไปบรรจบกับ ลำเสียวใหญ่ที่อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดร้อยเอ็ด มีทิศทางการไหลจากทิศจากเหนือลงใต้ และไปทางทิศตะวันออก ลักษณะลำห้วยต้นเขินมาก

ลำเสียวใหญ่ ต้นน้ำกำเนิดจากเนินเขาด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัด ในเขตอำเภอบรบือ ซึ่งเป็นสันปันน้ำระหว่างกลุ่มน้ำชีและกลุ่มน้ำมูล ไหลผ่านอำเภอกุฉินารายณ์และอำเภอนาคู แล้วไหลเข้าเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ก่อนไหลลงแม่น้ำมูลต่อไป มีความยาว 60 กิโลเมตร มีปัญหาเรื่องน้ำเค็มเนื่องจากการสูบน้ำเกลือจากใต้ดิน ขึ้นมาทำเกลือสินเธาว์บริเวณอ่างเก็บน้ำหนองบ่อ อำเภอบรบือ ซึ่งเป็นต้นน้ำลำเสียวใหญ่

5.1.2 การใช้ประโยชน์แหล่งน้ำ และชลประทาน

มีเนื้อที่ 137,892 ไร่ หรือร้อยละ 4.17 ของพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย แม่น้ำลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา คลองชลประทาน เป็นต้น

จังหวัดมหาสารคาม มีการพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ขนาดกลาง และขนาดเล็กประเภทต่าง ๆ ที่ดำเนินการแล้วถึง พ.ศ.2560 จำนวนทั้งสิ้น 470 แห่ง สามารถเก็บกักน้ำได้ 136.00 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทาน 458,517 ไร่

คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีแม่น้ำสายหลัก 2 แห่ง คือ แม่น้ำชี แม่น้ำเสียว ลำน้ำสาขา 1 แห่ง คือ ห้วยคะคาง พบว่า คุณภาพน้ำโดยรวมดีขึ้นกว่าเดือนสิงหาคม ปี 2560 คือเฉลี่ยร้อยละ 60 (4 จุด) ของจุดตรวจสอบทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์พอใช้ จุดตรวจสอบที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีหรือค่อนข้างดี มี 2 จุด (ร้อยละ 40) ประกอบด้วย แม่น้ำชี ตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย และแม่น้ำเสียว ตำบลหนองแสง อำเภอนาคู อำเภอปทุม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์พอใช้

การชลประทาน

- แหล่งน้ำชลประทานจังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วยอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง จำนวน 18 แห่ง รวมพื้นที่ชลประทาน 53,120 ไร่

- โครงการป้องกันอุทกภัยบ้านตูม - บ้านดัว พื้นที่ชลประทาน 37,000 ไร่

- แหล่งน้ำชลประทานพื้นที่คาบเกี่ยว ได้แก่ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหวาย โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกลาง โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเสียวใหญ่ โครงการชลประทานร้อยเอ็ด (อ่างเก็บน้ำห้วยแอ่ง อ่างเก็บน้ำห้วยแล้ง) ซึ่งมีพื้นที่ชลประทานที่อยู่ในเขตจังหวัดมหาสารคาม รวมทั้งหมด 175,203 ไร่

- สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จำนวน 98 แห่ง พื้นที่รับประโยชน์ 173,693 ไร่

5.1.3 พื้นที่การเกษตร

เนื้อที่ 2,713,858 ไร่ หรือร้อยละ 82.02 ของพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย พื้นที่นา นาร้าง นาข้าว ไม้ยืนต้น ไม้ผล พืชสวน พืชไร่ เลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ พืชไร่ และสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

5.1.4 ชุมชน

มีเนื้อที่ 248,359 ไร่ หรือร้อยละ 7.52 ตัวเมืองและย่านการค้า หมู่บ้าน/ที่ดินจัดสรรสร้าง หมู่บ้านบนพื้นราบ สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ ถนน ทางรถไฟ พื้นที่อุตสาหกรรมร้าง นิคมอุตสาหกรรม โรงงานอุตสาหกรรม สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์ สุสาน ป่าช้า สถานีบริการน้ำมัน และสนามกอล์ฟ

5.1.5 อุตสาหกรรม

สถิติข้อมูลสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ (สะสม) ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2564 จำนวนทั้งสิ้น 240 โรงงาน มีจำนวนเงินลงทุน รวม 11,896.38 ล้านบาท และมีจำนวนคนงานทั้งสิ้น 6,773 คน สาขาอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนมากที่สุด 3 อันดับแรกของจังหวัด ได้แก่

อุตสาหกรรมอาหาร ประกอบด้วยน้ำตาล เช่น น้ำตาลทรายดิบ น้ำตาลทรายขาว รองลงมา ได้แก่ น้ำแข็งก้อนเล็ก การฆ่าสัตว์และชำแหละไก่ การผลิตและบรรจุอาหารเสริม ทำนมสด พาสเจอร์ไรส์ ปัจจุบันมีโรงงานทั้งสิ้น 41 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 17.08 ของโรงงานทั้งหมด เงินลงทุน 3,905.29 ล้านบาท

อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากพืช ประกอบด้วยการผลิตมันสำปะหลัง การทำแป้ง รongลงมา ได้แก่ การสี ผัด หรือขัดข้าว และการต้ม นึ่ง หรืออบพืชหรือเมล็ดพืช ปัจจุบันมีโรงงาน ทั้งสิ้น 24 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ของโรงงานทั้งหมด เงินลงทุน 2,457.55 ล้านบาท คนงาน 660 คน

อุตสาหกรรมเครื่องดื่ม ประกอบกิจการเกี่ยวกับการผลิตโซดาและน้ำดื่ม ปัจจุบัน มีโรงงาน ทั้งสิ้น 1 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 0.41 ของโรงงานทั้งหมด เงินลงทุน 148,000 ล้านบาท คนงาน 95 คน

ตารางที่ 5-1 สภาพการใช้ที่ดิน จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2565

สัญลักษณ์	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	248,359	7.52
A	พื้นที่เกษตรกรรม	2,713,858	82.02
A1	พื้นที่นา	1,988,556	60.12
A100	นาร้าง	23,172	0.70
A101	นาข้าว	1,819,433	55.01
A3	ไม้ยืนต้น	72,106	2.16
A4	ไม้ผล	7,865	0.24
A5	พืชสวน	4,967	0.14
A7	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	77,037	2.33
A8	พืชน้ำ	121	0.01
A9	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	12,570	0.38
W	พื้นที่น้ำ	137,892	4.17
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	42,458	1.28
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	34,893	1.06
W201	อ่างเก็บน้ำ	22,764	0.69
W202	บ่อน้ำในไร่นา	29,057	0.88
W203	คลองชลประทาน	8,720	0.26
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	80,421	2.46
รวมทั้งหมด		3,307,302	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2565)

5.1.6 สันทนาการ ประเพณี วัฒนธรรม

เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ นับถือพุทธศาสนา และส่วนใหญ่เป็นชาวพื้นเมืองอีสานดั้งเดิม ลักษณะวิถีชีวิตเป็นผู้ยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณี โอบอ้อมอารี และจะให้ความร่วมมือในการจัดงาน ประเพณีที่เทศบาลได้จัดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเป็นประจำทุกปี ประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ มีดังนี้

1) งานนมัสการพระธาตุนาดูน อำเภอนาดูน เป็นงานประเพณีประจำปีซึ่งจัดขึ้น ในช่วงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปี เพื่อเป็นการนมัสการองค์พระธาตุ ในงานมีขบวนแห่ประเพณี 12 เดือน การแสดงตำนานนครจำปาศรี

2) งานบุญเบิกฟ้า จัดขึ้นในวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปี ถือเป็นงานประเพณี ประจำปีของชาวจังหวัดมหาสารคาม และเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด ซึ่งมีแนวความคิดที่ฟื้นฟูเกี่ยวกับการทำนา เพื่อให้คนทั้งหลายได้ตระหนักถึง ความสำคัญของชาวนา และการบำรุงดิน อันเป็นหัวใจสำคัญของการผลิตข้าว กำหนดจัดงาน 10 วัน 10 คืน

3) งานออนซอนกลองยาว เป็นงานประเพณีของชาวอำเภอนาโพธิ์ ซึ่งทุกหมู่บ้านมีคณะกลองยาว โดยมีการผลิตกลองยาวเสียงดี ไว้สำหรับประกวด กลองยาวชิงชนะเลิศระดับประเทศ ซึ่งจะจัดงานหลังวันมาฆบูชาประมาณ 1 เดือน หรือประมาณกลางเดือนมีนาคมของทุกปี

4) งานประเพณีแข่งเรือยาว ลอยกระทง ล่องเรือไฟ เป็นงานประเพณีชาวพุทธ ที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมากระทั่งปัจจุบัน จะจัดขึ้นในวันออกพรรษา เพื่ออนุรักษ์ส่งเสริม ประเพณีอันดีงาม สถานที่จัดงานบริเวณบึงบอน ตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย

5) งานบุญพาข้าวลึง หรือบุญเลี้ยงอาหารลึง เป็นงานประจำปีของชาวอำเภอกุสุมาลย์ ยึดเอาวันที่ 2 เมษายนของทุกปี เป็นวันจัดงาน เพื่อหารายได้สมทบกองทุนจัดซื้ออาหารไว้เลี้ยงผู้ลึงตลอดทั้งปี ซึ่งเป็นการแสดงออกในการทำบุญ ให้ทานแก่สัตว์

6) พระพุทธรูปปางนาคปรก ตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เป็นพระพุทธรูปยืน ข้างต้นโพธิ์จนโดนต้นโพธิ์ห่อหุ้มไปบางส่วน มีลักษณะเป็นพระ ที่ทำมาจากหินทราย ศิลปะยุคทวารวดี สูงราว 4 เมตร พระพุทธรูปปางนาคปรก เป็นพระพุทธรูป สำคัญของจังหวัดมหาสารคาม ด้วยมีความเก่าแก่จนกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียน ให้เป็นวัตถุสำคัญและเป็นสมบัติของชาติ

7) พระพุทธรูปปางนาคปรกหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “หลวงพ่อพระยืน” ตั้งอยู่ที่วัด สุวรรณาวาส ไม่ไกลจากพระพุทธรูปปางนาคปรก ด้วยเป็นพระที่มีตำนานการสร้างร่วมกัน ถูกสร้างขึ้นมาพร้อม ๆ กันด้วยวัตถุประสงค์การสร้างเดียวกัน ลักษณะเป็นพระที่ทำมาจากศิลาแลงสูงราว 4 เมตร กว้าง 1 เมตร เป็นศิลปะแบบทวารวดีเช่นเดียวกัน กับพระพุทธรูปปางนาคปรก 26

8) วัดป่าวังน้ำเย็น ตำบลแก้ง อำเภอมหาสารคาม วัดแห่งนี้มีศาลาการเปรียญ ไม้ที่ใหญ่มหึมา สร้างโดยใช้เสาไม้สักนับร้อยต้น ภายในวัดยังมีเจดีย์ศรีมหาสารคาม ที่องค์เจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ พระพุทธรูปทองคำ 3 องค์ พระเนื้อผง 84,000 องค์ พระบูชา 84,000 องค์ รวมถึงพระพิมพ์เก่าแก่ จากกรุพระนาถน

9) แหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์ จังหวัดมหาสารคาม มี 1 แห่ง บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ อยู่ในหมู่ที่ 2 บ้านหนองไ้ง มีลักษณะเป็นหนองน้ำที่มีการไหลซึมตลอดทั้งปี และจะมีการไหลมากกว่าปกติในวันโกน และวันพระ บริเวณใกล้เคียงมีการค้นพบโบราณวัตถุจำนวนมาก ในเนินดินตอนใต้หนองนูน มีต้นประดู่ใหญ่ เป็นที่ตั้งของศาลพระภูมิของหมู่บ้าน และมีการทำบุญเลี้ยงเจ้าที่เป็นประจำทุกปีชาวบ้าน

จึงมีความเชื่อว่าบริเวณหนอง둔เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เมื่อ 4 พฤศจิกายน 2530 ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม นายอำเภอนาดูน และชาวนาดูน ได้ทำพิธีพลีกรรมน้ำศักดิ์สิทธิ์และส่งมอบให้กระทรวงมหาดไทยนำน้ำจากสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ร่วมในพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ (5 ธันวาคม 2530) จังหวัดมหาสารคาม จัดพิธีพลีกรรมตักน้ำศักดิ์สิทธิ์ ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ณ บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ “หนองน้ำดูน” อำเภอนาดูน เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2562 ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม ชาวอำเภอนาดูน พร้อมด้วยหน่วยงานทุกภาคส่วน ร่วมพิธีการจัดทำน้ำอภิเษกของจังหวัดมหาสารคาม ไปเก็บรักษาไว้ที่กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร เพื่อนำไปใช้ในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร

5.1.7 การคมนาคมทางน้ำ

การขนส่งทางน้ำ (Water transportation) คือ การขนส่งโดยใช้แม่น้ำลำคลอง เส้นทางทางทะเลเป็นเส้นทางลำเลียงสินค้า ส่วนใหญ่ใช้สำหรับการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ ซึ่งเหมาะสมกับสินค้าที่มีขนาดใหญ่ ขนส่งได้ปริมาณมากเป็นสินค้าที่ยากแก่การเสียหาย เช่น ทราย แร่ ข้าวเปลือก เครื่องจักร ยางพารา เป็นต้น ซึ่งการขนส่งทางน้ำอัตราค่าขนส่งถูกกว่าเมื่อเทียบกับการขนส่งทางอื่น ทั้งยังขนส่งได้ปริมาณมาก สามารถส่งระยะไกล ๆ ได้ แต่ไม่สามารถกำหนดเวลาที่แน่นอนในการขนส่งได้ ขึ้นอยู่กับภูมิอากาศ และภูมิประเทศ ปัจจุบันการคมนาคมขนส่งทางน้ำ ได้ลดความสำคัญลงไปมาก เนื่องจากความสะดวกและคล่องตัวในการคมนาคมขนส่งทางบกมีมากขึ้น จังหวัดมหาสารคาม ช่วงเทศกาลสงกรานต์ มีประชาชนและนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ นิยมใช้เส้นทาง การสัญจรทางน้ำ ทั้งในแม่น้ำ ลำคลอง เป็นจำนวนมาก ทำให้ทางเดินเรือคับคั่ง

5.2 ความหลากหลายทางชีวภาพ

ความหลากหลายทางชีวภาพ หมายถึง การมีสิ่งมีชีวิตนานาชนิด นานาพันธุ์ในระบบนิเวศอันเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย ซึ่งมีมากมายและแตกต่างกันทั่วโลก หรือง่าย ๆ คือ การที่มีชนิดพันธุ์ (Species) สายพันธุ์ (Genetic) และระบบนิเวศ (Ecosystem) ที่แตกต่างหลากหลายบนโลก ความหลากหลายทางชีวภาพมีอยู่ระหว่างสายพันธุ์ ระหว่างชนิดพันธุ์ และระหว่างระบบนิเวศ คือ ความแตกต่างระหว่างพันธุ์พืชและสัตว์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเกษตร ความแตกต่างหลากหลายระหว่างสายพันธุ์ ทำให้สามารถเลือกบริโภคข้าวเจ้า หรือข้าวเหนียว ตามที่ต้องการได้ หากไม่มีความหลากหลายของสายพันธุ์ต่าง ๆ แล้ว อาจจะต้องรับประทานส้มตำปูเค็มกับข้าวเจ้าก็เป็นได้ ความแตกต่างที่มีอยู่ในสายพันธุ์ต่าง ๆ ยังช่วยให้เกษตรกรสามารถเลือกสายพันธุ์ปศุสัตว์ และสัตว์ปีก เพื่อให้เหมาะสมตามความต้องการของตลาดได้ เช่น ไก่เนื้อ ไก่ไข่ ไก่ชน และโคเนื้อ เป็นต้น

ความหลากหลายระหว่างระบบนิเวศ

สามารถเห็นได้จากความแตกต่างระหว่างระบบนิเวศประเภทต่าง ๆ เช่น ป่าดงดิบ พืชหญ้า ป่าชายเลน ทะเลสาบ บึง หนอง ชายหาด แนวปะการัง ตลอดจนระบบนิเวศที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น พืชนา อ่างเก็บน้ำ หรือแม้กระทั่งชุมชนเมือง ของเราเอง ในระบบนิเวศเหล่านี้ สิ่งมีชีวิตก็ต่างชนิดกัน และมีสภาพการอยู่อาศัยแตกต่างกัน ทำให้โลกมีถิ่นที่อยู่อาศัยเหมาะสมสำหรับสิ่งมีชีวิตชนิดต่าง ๆ ระบบนิเวศแต่ละประเภทให้ประโยชน์แก่การดำรงชีวิตของมนุษย์แตกต่างกัน หรืออีกนัยหนึ่งให้ “**บริการทางสิ่งแวดล้อม**” (Environmental service) ต่างกันด้วย อาทิ ป่าไม้ทำหน้าที่ดูดซับน้ำ ไม่ให้เกิดน้ำท่วม

และการพังทลายของดิน ส่วนปายาเลนทำหน้าที่เก็บตะกอนไม่ให้ไปทับถมจนบริเวณปากอ่าวตื้นเขินตลอดจนป้องกันการกัดเซาะบริเวณชายฝั่งจากกระแสน้ำและคลื่นด้วย

รูปที่ 5-1 สะพานไม้ติดต่อระหว่างชุมชนริมหนองน้ำ จังหวัดมหาสารคาม

5.2.1 ความหลากหลายทางชีวภาพ ในแม่น้ำชี

แม่น้ำชี ยังคงมีความสมบูรณ์ และความหลากหลายของทรัพยากรประมง พันธุ์ปลาที่มีการสำรวจพบ และมีข้อมูลการทำประมง เช่น ปลานวลจันทร์ ปลากระตัง ปลาเนื้ออ่อน ปลาสร้อยขาว ปลาตะเพียน และปลาเพี้ย (ปลากาดำ) ปลาเทโพ ปลาทราย ปลาปึกไก่ ปลากระทิง ปลาสร้อยขาว ปลาสร้อย ปลาตะเพียนขาว ปลาช่อน ปลาดุก และกึ่งฝอย

รูปที่ 5-2 ความหลากหลายของพันธุ์ปลาจังหวัดมหาสารคาม

5.2.2 ความหลากหลายทางชีวภาพ ในโครงข่ายลำห้วย ลำธาร

จังหวัดมหาสารคามอยู่ในเขตของกลุ่มน้ำหลัก 2 กลุ่มน้ำ คือ กลุ่มน้ำมูลและกลุ่มน้ำชี ลำน้ำที่ไหลลง พื้นที่กลุ่มน้ำมูล ได้แก่ ลำพลับพลา ห้วยหว้า ลำเตา และลำเสียว ส่วนลำน้ำที่ไหลลงพื้นที่กลุ่มน้ำชี ได้แก่ กลุ่มลำน้ำที่ไหลลงลำชี ห้วยสายบาตร ลำพาน (ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน, 2567)

1) พื้นที่กลุ่มน้ำมูล ได้แก่ ลำพลับพลา ห้วยหว้า ลำเตา และลำเสียว ประกอบด้วย (1) ลำพลับพลา มีต้นกำเนิดในเขตอำเภอยางสีสุราช เป็นลำห้วยกั้นเขตจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดสุรินทร์ ไหลผ่านบริเวณอำเภอยักษ์ภูมิพิสัย มีความยาว 30 กิโลเมตร สภาพลำห้วยตื้นเขินเป็นบางส่วน (2) ลำเตา มีต้นกำเนิดในเขตอำเภอนาคู ไหลผ่านอำเภอบุพผรัตน์ มีความยาว 25 กิโลเมตร ไปบรรจบกับ

(3) ลำเสียวใหญ่ที่อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีทิศทางการไหลจากทิศเหนือลงใต้และไปทางทิศตะวันออก ลักษณะลำห้วยตื้นเขินมาก มีต้นน้ำกำเนิดจากเนินเขาด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดในเขตอำเภอบรบือ ซึ่งเป็นสันปันน้ำระหว่างลุ่มน้ำชีและมูล ไหลผ่านอำเภอมหาชนะชัย และอำเภอนาคูแล้วไหลเข้าเขตจังหวัดร้อยเอ็ดก่อนไหลลงแม่น้ำมูลต่อไป ความยาว 60 กิโลเมตร มีปัญหาเรื่องน้ำเค็มเนื่องจากการสูบน้ำเกลือจากใต้ดินขึ้นมาทำเกลือสินเธาว์บริเวณอ่างเก็บน้ำหนองบ่อ อำเภอบรบือซึ่งเป็นต้นน้ำลำเสียวใหญ่

2) พื้นที่ลุ่มน้ำชี ได้แก่ กลุ่มลำน้ำที่ไหลลงลำชี ห้วยสายบาตร ลำพาน ประกอบด้วย

(1) ห้วยสายบาตร ต้นน้ำกำเนิดจากเนินเขาด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัด ไหลบรรจบลำน้ำพองในท้องที่อำเภอเชียงยืน (2) ลำพาน ต้นน้ำกำเนิดในจังหวัดกาฬสินธุ์

โครงข่ายลำห้วย ลำธาร มักมีสภาพผืนดินแห้งแล้ง ซึ่งถือเป็นเรื่องปกติในช่วงเข้าสู่ฤดูร้อนของจังหวัดมหาสารคาม ประสบปัญหาภัยแล้ง ส่วนใหญ่คือ อำเภอซึ่งตั้งอยู่นอกเขตรบบชลประทานรวมถึงห่างจากแหล่งน้ำ แม่น้ำสายสำคัญ ลำน้ำสาขามักแห้งขอด

3) ป่าบุ่งป่าทาม (Flood plain vegetations, Freshwater swamp forest) เป็นพรรณไม้ที่ขึ้นบริเวณริมแม่น้ำหรือบริเวณที่น้ำท่วมถึง (Flood Plain) ประกอบด้วยสังคมพืชหลากหลายชนิด ส่วนใหญ่เป็นไม้พุ่มที่ทนต่อสภาพน้ำท่วมหรือน้ำแช่ขังได้ดี กลุ่มน้ำต่าง ๆ ในภาคอีสานมีป่าบุ่งป่าทามอยู่ประมาณ 600,000 ไร่ ป่าบุ่งป่าทามเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพเฉพาะตัวมีพืชและสัตว์ที่ชาวบ้านค้นพบพอให้หาอยู่หากินได้ มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตชุมชนที่อาศัยในพื้นที่ใกล้เคียงประชาชนได้อาศัยพรรณไม้หลายชนิดเป็นอาหารและยารักษาโรค ไม้พิน ถ่าน ไม้ไผ่สอยชุมชน ยาสมุนไพร นอกจากนี้พรรณไม้เหล่านี้ยังมีความสำคัญต่อระบบนิเวศแหล่งน้ำ ช่วยป้องกันการพังทลายของตลิ่งและยังเป็นตัวดักตะกอนที่เกิดจากการพัดพาของน้ำที่ไหลลงสู่แหล่งน้ำได้อย่างดีอีกด้วย เช่น ตาบลโพรงงาม มีพื้นที่ป่าไม้ในเขตสาธารณะ จำนวน 2 แปลง ที่คงสภาพป่าชุมชนเนื้อที่ประมาณ 1,500 ไร่ ได้แก่ บุ่งชีหลงบ้านม่วงใหญ่ และโซ้งหนองเต่า บ้านหนองขนวน ซึ่งบุงชีหลงบ้านม่วงใหญ่ ที่มีพื้นที่ประมาณ 200 ไร่ ซึ่งมีความหลากหลายของพรรณพืชป่าบุ่งป่าทามเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังเป็นที่อยู่อาศัยของลิงชนสีทองเป็นจำนวนมาก

ก.ปูทูลกระหม่อม

ข.ลิงชนสีทอง

รูปที่ 5-3 ความหลากหลายทางชีวภาพ พื้นที่ป่าบุ่งป่าทาม จังหวัดมหาสารคาม

5.3 การบริการทางระบบนิเวศ

บริการทางระบบนิเวศ คือ ประโยชน์ที่มนุษย์ได้รับจากระบบนิเวศเพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดี ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งเป็นประโยชน์ที่จับต้องได้ (Tangible) และจับต้องไม่ได้ (Intangible) อาทิ การผสมเกสรของพืชโดยผึ้งและสัตว์อื่น ๆ มีส่วนช่วยในการผลิตอาหาร หรือพื้นที่ป่าชายน้ำ (Riparian buffer) และพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetlands) ที่ทำหน้าที่เป็นกันชนไม่ให้น้ำเข้ามาท่วมในพื้นที่อยู่อาศัย เป็นต้น

บริการจากระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ (ตารางที่ 5-2)

ด้านวัฒนธรรม (Cultural services) พื้นที่ที่มีคุณค่าทางจิตใจและความเชื่อ การนันทนาการและการพักผ่อนการท่องเที่ยว แหล่งชนบทธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม

ด้านการเป็นแหล่งผลิต (Provisioning services) แหล่งอนุบาลปลา สัตว์น้ำอื่น ๆ เนื้อไม้ อาหารสัตว์ แหล่งทรัพยากรพันธุกรรม แหล่งผลิตน้ำท่า เพื่อการอุปโภค-บริโภค แหล่งสมุนไพร ยารักษาโรค

ด้านการควบคุม (Regulating services) การกักเก็บคาร์บอน การกรองสารพิษ การควบคุมการไหลของน้ำ การบรรเทาน้ำท่วม การป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง การย่อยสลายของเสีย

ด้านสนับสนุน เกื้อกูลต่อระบบชีวิตทั้งหมด (Supporting services) เช่น การควบคุมการหมุนเวียนของธาตุอาหารในดิน ความสำคัญในฐานะเป็นแหล่งการผลิตขั้นปฐมภูมิ

ตารางที่ 5-2 บริการที่ได้จากระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทต่าง ๆ

ประเภทของพื้นที่ชุ่มน้ำบริการจากระบบนิเวศ	พื้นที่ชุ่มน้ำในแผ่นดิน					พื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่งทะเล							พื้นที่ชุ่มน้ำที่สร้างขึ้น					
	ทะเล	ทะเลสาบ	ป่าพรุ	หนองน้ำ	น้ำใต้ดิน	ลุ่มน้ำตื้น	ป่าชายเลน	ทะเลสาบ	บึง	หนองน้ำ	บึงน้ำเค็ม	บึงน้ำจืด	บึงน้ำเค็ม	บึงน้ำจืด	บึงน้ำเค็ม	บึงน้ำจืด	บึงน้ำเค็ม	บึงน้ำจืด
ด้านการเป็นแหล่งผลิต																		
อาหาร					-													
น้ำจืด							-	-	-	-			-	-		-	-	-
เส้นใย & เชื้อเพลิง					-		-	-	-	-			-	-		-	-	
ผลิตภัณฑ์ชีวเคมี		?	?		?		?		?	?	?	?	?	?	?		?	?
ทรัพยากรพันธุกรรม			?	?	?		?		?	?	?	?	?	?	?			
ด้านการควบคุม																		
สภาพภูมิอากาศ													-			-		-
อุทกวิทยา							-	-	-	-			-			-	-	-
ควบคุมมลภาวะ									-			?				-	-	-
ป้องกันการกัดเซาะ																		-
ภัยธรรมชาติ					-											-		-
ด้านวัฒนธรรม																		
คุณค่าทางใจ & แรงบันดาลใจ					?	?	?		-			-				-		-
แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ					?	?	?		-							-		-
สุนทรียภาพ							-		-							-		-
การศึกษา																		
ด้านการสนับสนุน																		
ความหลากหลายทางชีวภาพ																		
การสร้างดิน					-		-	-	-	-	-	-						-
การหมุนเวียนสารอาหาร									-									
การผสมเกสร					-			-	-	-	-	?						-

หมายเหตุ: ■ บทบาทสูง ■ บทบาทปานกลาง ■ บทบาทน้อย ? ไม่มีข้อมูล - ไม่เกี่ยวข้อง

ที่มา: ดัดแปลงจาก Ramsar Convention on Wetlands. (2018). Global Wetland Outlook: State of the World's Wetlands and their Services to People. Gland, Switzerland: Ramsar Convention Secretariat.

5.3.1 การบริการทางระบบนิเวศในแม่น้ำชี

แม่น้ำชี เป็นแหล่งน้ำดิบสำหรับผลิตน้ำประปาที่สำคัญที่สุดของจังหวัดมหาสารคาม ในฤดูแล้ง น้ำในแม่น้ำชีถูกกักเก็บด้วยฝายวังยาง ตั้งอยู่ในเขต ตำบลท่าตูม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม กักเก็บน้ำปริมาณ 34 ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อให้มีน้ำเพียงพอต่อความต้องการตลอดปี ในช่วงระยะที่ผ่านมาปรากฏว่า มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำในแม่น้ำชี อย่างกว้างขวาง และเกิดความต้องการที่เพิ่มมากขึ้น อันเนื่องมาจากการเพิ่มจำนวนประชากร สภาพทางเศรษฐกิจและทางสังคม รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์จากที่ดินทั้งในภาคเกษตรกรรมบริเวณริมสองฝั่งแม่น้ำ ภาคอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการใช้ที่มีได้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในระยะยาว ส่งผลให้แม่น้ำชี ประสบปัญหาหลายประการ เช่น การกำจัดขยะที่ไม่ถูกต้องโดยการทิ้งลงสู่แม่น้ำของประชาชนที่อาศัยอยู่ริมฝั่งแม่น้ำชี การปล่อยน้ำเสียจากชุมชนที่ไม่ผ่านการบำบัด เช่น ในพื้นที่เทศบาลตำบลขามเรียง ท่าขอนยาง และบางส่วนของเทศบาลเมืองมหาสารคาม การฟุ้งกระจายของตะกอนท้องน้ำจากการดูทราย และเป็นสาเหตุของตลิ่งพัง ซึ่งขยายตัวออกไปเรื่อย ๆ การเลี้ยงปลาในกระชัง ที่มีความหนาแน่นเกินกว่าที่ศักยภาพของแม่น้ำชีจะรองรับได้ เศษอาหารปลา และตะกอนของเสียจากกระชังปลา เป็นสิ่งปฏิกูลที่ทำให้คุณภาพน้ำเสื่อมสภาพลง จากวิกฤติคุณภาพน้ำในแม่น้ำชี ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อ การเลี้ยงปลาในกระชัง ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ เนื่องจากปลาที่เลี้ยงไม่เจริญเติบโต และอัตราการตายสูง น้ำที่ใช้สำหรับผลิตน้ำประปา เพื่อการอุปโภคบริโภค มีคุณภาพน้ำต่ำ ไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานขององค์การอนามัยโลก และมีผลต่อคุณภาพน้ำประปา และอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของผู้บริโภค ดังนั้น จึงได้เร่งประชุมชี้แจงให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ใน 4 อำเภอ คือ อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเชียงยืน อำเภอกันทรวิชัย และอำเภอเมืองมหาสารคาม ที่อยู่ใกล้แม่น้ำชีทุกแห่ง ควรให้ความรู้กับชาวบ้านตลอดเวลา พร้อมปลูกจิตสำนึกในการร่วมอนุรักษ์ลำน้ำชีไว้ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าไม่ให้ทิ้งขยะหรือสิ่งปฏิกูลลงน้ำ เนื่องจากลำน้ำชี ถือเป็นเส้นเลือดใหญ่หล่อเลี้ยงชาวอีสานมาอย่างยาวนาน นอกจากจะใช้ประโยชน์ด้านการเกษตรแล้ว ยังเป็นแหล่งประมงพื้นบ้าน เป็นแหล่งน้ำดิบประปาหมู่บ้าน หากลำน้ำชีเกิดวิกฤติน้ำเน่าตลอดสาย จะเกิดภาวะการณขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค สัตว์น้ำจำพวก ปู ปลา ที่ชาวบ้านเคยจับได้สูญพันธุ์ไปจากลำน้ำเกือบหมด ต้องใช้เวลานานหลายปีกว่าที่ระบบนิเวศของลำน้ำชีจะหวนกลับมาสดใสเหมือนเดิม

5.3.2 การบริการทางระบบนิเวศในป่าบุงป่าทาม

ป่าบุงป่าทามเป็นบ่อเกิดของสรรพสิ่ง มีความหลากหลายทางชีวภาพ ตั้งแต่ระบบนิเวศพื้นน้ำ ระบบนิเวศครึ่งบกครึ่งน้ำ และระบบนิเวศบก อีกทั้งเป็นแนวกักเก็บตะกอน ธาตุอาหารที่พัดพามากับน้ำ ช่วยปรับปรุงคุณภาพดิน และช่วยกรองสารพิษจากการเกษตรไม่ให้ไหลลงสู่แม่น้ำ ช่วยป้องกันรักษาชายฝั่งแม่น้ำไม่ให้ถูกเซาะพังทลาย ช่วยรักษาความสมดุลระหว่างน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน ช่วยกักเก็บน้ำฝน ป้องกันน้ำท่วมเฉียบพลัน และช่วยกักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้ง ฉะนั้นจึงมีความสำคัญสามารถชี้วัดความอุดมสมบูรณ์ และความสมดุลของสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โดยรวม ยังเป็นระบบนิเวศที่พืชพืชสำคัญจำนวนมาก ซึ่งแสดงให้เห็นความสำคัญของระบบนิเวศที่มีความเฉพาะตัว หากยังไม่มีกรอนุรักษ์ป่านี้ไว้ ประเทศไทยคงต้อง “สูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพอีกเป็นจำนวนมาก” มีพรรณไม้ในป่าบุงป่าทาม มี 232 ชนิด ประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์ (ไม่รวมพืชน้ำ) เป็นพืชที่มีวิวัฒนาการมาคู่กับระบบนิเวศที่มีน้ำท่วมซ้ำซาก มีการบริหารทางระบบนิเวศของป่าบุงป่าทาม (มานพ และคณะ, 2561) ดังนี้

1) อาหารของชุมชน มีพืชประมาณ 70 ชนิด ที่ใช้ เป็นผักแนม 40 ชนิดใช้ทำอาหารคาว-หวาน และ 40 ชนิด เป็นผลไม้ป่า นอกจากนี้ยังมีแหล่งโปรตีนจากสัตว์น้ำและสัตว์บกอีกมากมาย ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้ว ว่าแหล่งน้ำในป่าบุงป่าทามเป็นแหล่งอาศัยของปลา และเป็นพื้นที่หาปลาที่สำคัญมาก

2) พืชสมุนไพร มีพืชที่ใช้เป็นยาสมุนไพรได้มากถึง 96 ชนิด (จากพืชที่นำมาสอบถาม ประมาณ 150 ชนิด) ส่วนใหญ่เป็นยาในกลุ่มอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ เอ็น ข้อ และกระดูก กลุ่มยาบำรุงกำลัง-ธาตุ แก้อ่อนเพลีย กลุ่มยาบำรุงน้ำนมและการอยู่ไฟ และ กลุ่มยาแก้ท้องเสีย-ท้องร่วง ซึ่งกลุ่มอาการเหล่านี้เป็นความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นเป็นประจำในวิถีชีวิตของคนทั้งในชนบท และในเมือง

3) เชื้อเพลิง มีไม้ต้น ไม้พุ่ม หรือไม้เถาขนาดใหญ่ประมาณ 50 ชนิด ที่ใช้เป็นไม้ฟืนหรือเผาถ่านได้ เพราะมีไม้โตเร็วเป็นจำนวนมากและหาง่าย การใช้ฟืนและถ่านในการหุงต้มอาหารหรือย้อมผ้าเป็นสิ่งจำเป็นในชนบท นอกจากจะช่วยลดค่าใช้จ่ายแล้ว ยังปฏิเสธไม่ได้ว่าให้รสชาติอาหารที่ดีกว่าการใช้แก๊ส

4) ไม้ก่อสร้างหรือทำเครื่องมือและวัสดุต่าง ๆ ไม้ในป่าบุงป่าทาม มีประมาณ 30 ชนิด ที่เป็นไม้เนื้อแข็งแรง หรือแข็งแรงปานกลาง ที่ใช้ในการก่อสร้างและทำเครื่องมือเครื่องใช้ใน ชีวิตประจำวัน และอีกประมาณ 70 ชนิด ให้อายุในการใช้งานหัตถกรรม งานประดิษฐ์เส้นใย สี และสารฟอกย้อม

5) พื้นที่เลี้ยงสัตว์ พกปศุสัตว์ โค กระบือ แกะ หรือเป็ด ได้เข้ามาหากินพืชหรือสัตว์ขนาดเล็ก ในพื้นที่ป่าบุงป่าทาม ช่วยลดต้นทุนค่าอาหารสัตว์ ลดความเครียดของสัตว์ และลดปัญหาการจัดการ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์

6) ที่อาศัยและหากินของสัตว์ป่าตามธรรมชาติ ได้เข้ามาอาศัยหลบภัย หาอาหาร และผสมพันธุ์วางไข่ โดยเฉพาะพวกปลา ที่เป็นอาหารหลักอย่างหนึ่งที่ชาวอีสานนิยมกิน ยามฤดูน้ำหลาก ปลาจะเข้ามาวางไข่ตามพื้นที่น้ำท่วมในบุงป่าทาม เพราะน้ำจะอุ่นกว่าและมีกระแสน้ำไหลช้ากว่าน้ำในแม่น้ำ เหมาะสมต่อการวางไข่ เป็นที่หลบภัยของลูกปลาดตามพุ่มไม้ กอหญ้า และได้รับอาหารจากพืชน้ำ สาหร่าย ไม้พุ่มและไม้ต้นที่ให้ผล ใบร่วงหล่นหรือแมลงต่าง ๆ ที่อยู่บนต้นไม้เป็นอาหารให้แก่ปลาอีกด้วย การลดลงของปลาในแหล่งน้ำธรรมชาติจึงมีสาเหตุหลักส่วนหนึ่งมาจากการทำลายป่าบุงป่าทาม อย่างแน่นอน

นอกจากนี้สภาพแวดล้อมที่มีพร้อมทั้งพรรณไม้ที่หลากหลาย และมีพืชน้ำล่องลอยอยู่ใน หนองบึง ป่าบุงป่าทามจึงเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการทำรังวางไข่ของนก และนกน้ำอย่างยิ่ง ซึ่งมูลและ เศษอาหารของนกก็จะเป็นอาหารแก่ปลาต่อไป หากนกไม่มีที่อาศัยแล้วก็จะไปทำรังในเขตบ้านเรือน สร้างความรำคาญ และเสี่ยงต่อการแพร่กระจายของโรคระบาดต่อไปอีก

7) ป้องกันการพังทลายและยึดตลิ่ง พืชในป่าบุงป่าทามมีการปรับตัวให้ทนทานต่อความรุนแรง ของกระแสน้ำได้ดี มีการกระจายพันธุ์เข้าปกคลุมตามส่วนต่าง ๆ ของพื้นที่ป่าบุงป่าทามอย่างรวดเร็ว ช่วยให้หน้าดินและชายฝั่งมีความแข็งแรงตามธรรมชาติ เพิ่มการตกตะกอนได้ดีขึ้น และชะลอการเปลี่ยนทิศ ของทางน้ำ เช่น กก หญ้า ไม้ล้มลุก ไม้พุ่ม ไม้เลื้อยจะคลุมอยู่ตามชายฝั่งหรือตลิ่ง ไม้ต้นและไม้พุ่มจะปก คลุมหนาแน่นตามคันดินธรรมชาติในเขตทุ่งหญ้าหรือหนองน้ำ พรรณไม้น้ำต่าง ๆ จะช่วยจับตะกอน และชะลอกระแสน้ำทำให้น้ำตกตะกอนและใสเร็วขึ้น

8) พื้นที่รับน้ำหรือแก้มลิง พื้นที่ป่าบุงป่าทามเป็นที่ลุ่มต่ำและแอ่งกระทะมากที่สุดในเขตที่ราบน้ำท่วมถึง ดังนั้นจึงมีพื้นที่รองรับน้ำหลากได้เป็นจำนวนมากกว่าพื้นที่ราบที่อยู่สูงขึ้นไป น้ำที่ล้นตลิ่งจะเข้าท่วม กุด ร่อง หนอง และทาม ตามลำดับ ความลึกหรือความจุของอ่างต่าง ๆ ก่อนที่จะล้นไปสู่ทุ่งราบด้านบนซึ่งมักจะเป็นนาข้าว ดังนั้นการเข้าไปถมที่ให้สูงขึ้นหรือการสร้างคันกันน้ำท่วมในเขตนี้ จึงเป็นการลดความจุของแก้มลิง และทำให้ระดับน้ำในทุ่งเพิ่มสูงขึ้นได้ หรือท่วมสูงขึ้นจนถึงเขตที่อยู่อาศัย

9) แหล่งฟลอกอากาศและบำบัดน้ำเสีย เป็นที่ทราบชัดเจนแล้วสำหรับการทำหน้าที่ของพืชต่อการฟลอกอากาศ ยิ่งป่าไม้ที่มีพรรณพืชหนาแน่นและโตเร็วด้วยยิ่งแล้ว ก็จะทำให้มีอัตราการฟลอกอากาศเสียให้กลับมาเป็นอากาศดี และช่วยตรึงธาตุคาร์บอนไว้ในเนื้อไม้ได้มากยิ่งขึ้น ส่วนพรรณไม้ที่นอกจากจะช่วยให้น้ำชุ่มตกระกอนเร็วแล้ว ยังช่วยเติมออกซิเจนในน้ำ และใช้ส่วนของรากลำต้นและใบช่วยดูดสารเคมีและแร่ธาตุต่าง ๆ ไว้อีกด้วย สำหรับต้นไม้หรือพุ่มไม้ต่าง ๆ จะช่วยดักเศษซากพืช และขยะจากชุมชนที่ลอยตามน้ำมาให้เกาะติดอยู่ตามกิ่งก้าน นอกจากนี้การเสียดสีของกระแสน้ำกับกิ่งและลำต้นยังช่วยเพิ่มฟลอกอากาศเติมลงในน้ำอีกด้วย

รูปที่ 5-4 ความหลากหลายทางชีวภาพ พื้นที่ป่าบุงป่าทาม จังหวัดมหาสารคาม

5.4 มาตรการ กฎหมาย นโยบาย

การป้องกันและคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำ มีนโยบายและกฎหมายที่ใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันและคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยหรือระดับท้องถิ่น เพื่อตอบสนองต่อการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ได้แก่

5.4.1 นโยบายและอนุสัญญาระหว่างประเทศ

1) อนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar convention) หรืออนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศเป็นข้อตกลงระหว่างรัฐบาล ซึ่งกำหนดกรอบการทำงานสำหรับความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอันเป็นการอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยของนกน้ำ

2) อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity: CBD) ความหลากหลายทางชีวภาพในที่นี้มีความครอบคลุมมากกว่าความหลากหลายของ

ชนิดพันธุ์ (Taxonomic diversity) โดยรวมถึงความหลากหลายทางพันธุกรรม (Genetic diversity) และความหลากหลายทางระบบนิเวศ (Ecological diversity)

3) โครงการมนุษย์และชีวมณฑล (Man and the Biosphere (MAB) Programme) ขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ริเริ่มโครงการเขตสงวนชีวมณฑล มาตั้งแต่ พ.ศ. 2513 โดยมีลักษณะแบบสหสาขา (Interdisciplinary) เชื่อมโยงระหว่างมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ลักษณะการดำเนินงานเป็นโครงการวิจัยและฝึกอบรม เพื่อพัฒนาพื้นฐานของงานด้านวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างถูกต้อง ทั้งเป็นการอนุรักษ์แหล่งทรัพยากรนั้นๆ และเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับทรัพยากรธรรมชาติ นับเป็นรูปแบบของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งต้องมีพื้นที่เปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน เรียกว่า “เขตสงวนชีวมณฑล” (Biosphere Reserves)

4) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) มีเป้าหมายที่ 6: สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคนและมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน มีเป้าประสงค์ครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ การเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัย และเป้าหมายที่ 15 ปกป้องฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

5) กฎหมายต่างประเทศ อื่นอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ โดยเฉพาะเป็นแหล่งที่อยู่ของนกน้ำ ค.ศ. 1971 (Convention on Wetlands of International Importance as Waterfowl Habitat, 1971) ประเทศสหรัฐอเมริกา ภายใต้ การบริหารจัดการของพระราชบัญญัติพื้นที่ชุ่มน้ำ The Freshwater Wetlands Act in 1975 ของรัฐ นิวยอร์ก สาธารณรัฐเกาหลี The Wetlands Conservation Act ค.ศ. 1999 เป็นต้น

5.4.2 นโยบายและกฎหมายของประเทศไทย

1) แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ด้วยการดำเนินมาตรการต่าง ๆ ได้แก่ มาตรการที่ 1 ป้องกัน ควบคุม กำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมาย มาตรการที่ 2 ลดการระบายน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำ มาตรการที่ 3 ติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ มาตรการที่ 4 ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งน้ำ มาตรการที่ 5 สร้างการมีส่วนร่วม และจิตสำนึกให้กับทุกภาคส่วน เช่น กำกับ ตรวจสอบ และบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษ การลดอัตราการระบายมลพิษของนิคมอุตสาหกรรม การติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในแม่น้ำ การกำจัดวัชพืช เก็บขยะ และขุดลอกตะกอนดิน และปรับปรุงสภาพแวดล้อมในแม่น้ำ การประชาสัมพันธ์เผยแพร่องค์ความรู้ด้านการจัดการคุณภาพน้ำ เป็นต้น

2) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 “ทรัพยากรน้ำสาธารณะ” หมายความว่า น้ำในแหล่งน้ำที่ประชาชนใช้หรือที่สงวนไว้ให้ประชาชนใช้ร่วมกัน หรือโดยสภาพประชาชนอาจใช้ประโยชน์ร่วมกัน และให้หมายความรวมถึง แม่น้ำ ลำคลอง ทางน้ำ บึง แหล่งน้ำใต้ดิน ทะเลสาบ น่านน้ำภายใน ทะเลอาณาเขต พื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำตามธรรมชาติอื่น ๆ แหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างหรือพัฒนาขึ้น เพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันแหล่งน้ำระหว่างประเทศที่อยู่ภายในเขตประเทศไทย ซึ่งประชาชนนำมาใช้ประโยชน์ได้ ทางน้ำชลประทานตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทาน และน้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล ในหมวด 6 การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ (มาตรา 73 – มาตรา 79)

กำหนดให้ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พิจารณาเห็นว่าพื้นที่ใดมีลักษณะเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร หรือพื้นที่ชุ่มน้ำสมควรสงวนไว้ เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มอบหมายให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พิจารณาดำเนินการให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อมิให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์หรือพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะให้เป็นไปโดยเหมาะสม

3) พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 มีบทบัญญัติเอื้ออำนวยต่อการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อยับยั้งการสูญเสียพื้นที่ชุ่มน้ำและส่งเสริมให้มีพื้นที่ชุ่มน้ำเพิ่มมากขึ้น เพราะพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นแหล่งที่มีระบบนิเวศหลากหลาย ได้มีการจัดตั้งเขตพื้นที่สงวนทางธรรมชาติเพื่อคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำ ตั้งแต่ก่อนที่จะเข้าร่วมเป็นภาคีสัญญาแรมซาร์แต่การกำหนดให้เป็นพื้นที่สงวนทางธรรมชาติของประเทศไทย ได้กำหนดพื้นที่ด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน จึงทำให้บริหารจัดการดูแลพื้นที่ชุ่มน้ำไม่ประสบความสำเร็จ ดังเจตนารมณ์ของการเข้าร่วมเป็นสมาชิกตามอนุสัญญาแรมซาร์

4) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 กฎหมายฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์หลักในการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่อยู่ในบริเวณเขตอุทยานแห่งชาติ ดังนั้น พื้นที่ชุ่มน้ำใด ๆ ที่อยู่ในบริเวณเขตอุทยานแห่งชาติจะได้รับการคุ้มครองภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้รวมทั้งชนิดพันธุ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นชนิดพันธุ์พืชหรือชนิดพันธุ์สัตว์ก็ได้รับการคุ้มครองเช่นกัน อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ค่อนข้างเคร่งครัด ทำให้การใช้ประโยชน์ใด ๆ จากพื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่ในบริเวณเขตอุทยานแห่งชาติไม่สามารถกระทำได้นอกจากการใช้ประโยชน์ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ กิจกรรมนันทนาการหรือการศึกษาวิจัยเท่านั้น

5) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 กฎหมายฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติและทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ดังนั้น พื้นที่ชุ่มน้ำใด ๆ ที่อยู่ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติจะได้รับการคุ้มครองตามบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายฉบับนี้ยังประสบปัญหาในเรื่องของการบังคับใช้เนื่องจากผู้ครอบครองที่ดินหรือใช้ประโยชน์ในบริเวณป่าสงวนแห่งชาติก่อนการประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติยังคงมีสิทธิ์ในการใช้ประโยชน์ในที่ดินต่อไป อันส่งผลให้เกิดการคุกคามพื้นที่ชุ่มน้ำได้

6) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 กฎหมายฉบับนี้สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการและอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำได้ โดยมีบทบัญญัติในการคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำใด ๆ ที่อยู่ในบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่า นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติในการคุ้มครองชนิดพันธุ์โดยการออกกฎกระทรวงกำหนดบัญชีรายชื่อสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครอง รวมทั้งมีบทบัญญัติในการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์อีกด้วย ถือว่าเป็นกฎหมายโดยตรงที่มีบทบาทและความสำคัญต่อการพิทักษ์รักษาธรรมชาติ ประเภท สัตว์ป่า และคุ้มครองสิ่งแวดล้อมอันเป็นที่อยู่ของสัตว์ป่ามิให้ถูกระบบกระเทือน ซึ่งหากพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติและกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติตามที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายเหล่านี้จะมีมาตรการคุ้มครองในภาพรวมที่มุ่งพิทักษ์รักษา “ป่า” “ไม้” และ “ของป่า” มากกว่าการบริหารจัดการดูแลพื้นที่ชุ่มน้ำในภาพรวม

7) พระราชบัญญัติประมง พ.ศ. 2490 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดประมง พ.ศ. 2558 กฎหมายฉบับนี้ถูกตราขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์กับการประกอบอาชีพประมง โดยการให้ความคุ้มครองแหล่งน้ำที่ใช้ประกอบอาชีพประมงซึ่งพื้นที่ “ที่จับสัตว์น้ำ” นั้นและอยู่ในความดูแลของกรมประมง มีการกำหนดให้พื้นที่แหล่งน้ำทั้งหมดทั่วประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นแหล่งน้ำจืด แหล่งน้ำกร่อยและแหล่งน้ำทะเลเป็น “ที่จับสัตว์น้ำ” ซึ่งแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ ที่รักษาพันธุ์พืช ที่ว่าประมูล ที่อนุญาต และที่สาธารณประโยชน์ ดังนั้น พื้นที่ชุ่มน้ำก็ตกอยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยการประกาศให้พื้นที่ชุ่มน้ำเป็นที่รักษาพันธุ์พืช ซึ่งกฎหมายจะคุ้มครอง โดยการห้ามมิให้ทำการประมง หรือเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในเขตที่รักษาพันธุ์พืช นอกจากนี้พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ยังมีบทบัญญัติในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งน้ำต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงพื้นที่ชุ่มน้ำด้วย กับรวมทั้งบทบัญญัติในการคุ้มครองชนิดพันธุ์สัตว์น้ำที่ใกล้สูญพันธุ์ ซึ่งสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการคุ้มครองชนิดพันธุ์สัตว์น้ำใด ๆ ที่ใกล้สูญพันธุ์ที่มีแหล่งที่อยู่อาศัยในบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำได้

8) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2458 พระราชบัญญัติ “การชลประทาน” หมายความว่า กิจการที่กรมชลประทานจัดทำขึ้นเพื่อให้ได้มา ซึ่งน้ำหรือเพื่อกักเก็บ รักษา ควบคุม ส่งระบายหรือแบ่งน้ำ เพื่อเกษตรกรรม การพลังงาน การสาธารณสุขโรค หรือการอุตสาหกรรม และหมายรวมถึงการป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำกับรวมถึงการคมนาคมทางน้ำซึ่งอยู่ในเขตชลประทานด้วย

9) พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 ในมาตรา 4 ที่ราชพัสดุหมายความว่า อสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิดเว้นแต่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ดังต่อไปนี้ (1) ที่ดินรกร้างว่างเปล่าและที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน (2) อสังหาริมทรัพย์สำหรับพลเมืองใช้หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ของพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้น พื้นที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ ส่วนอสังหาริมทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจที่เป็นนิติบุคคล และขององค์การปกครองท้องถิ่นไม่ถือว่าเป็นที่ราชพัสดุ

10) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2558 “การจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม” หมายความว่า การจัดระบบชลประทานจากทางน้ำชลประทานหรือแหล่งน้ำอื่นใดไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การทำเกษตรกรรมได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งการจัดสร้างถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา “ระบบชลประทาน” หมายความว่า คัน คู่น้ำ ทางระบายน้ำ ประตูน้ำ รวมทั้งสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์อื่นใดที่จัดทำขึ้นเพื่อกักเก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบายหรือจัดสรรน้ำในเขตการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมหรือเขตโครงการจัดรูปที่ดิน

11) พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจการอื่น ๆ และ“ที่ดินของรัฐ” หมายความว่า บรรดาที่ดินทั้งหลายอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน หรือสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้อนุมัติให้บุคคลเข้าอยู่อาศัยหรือทำประโยชน์ ตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ

12) พระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กฎหมายฉบับนี้อยู่ในความดูแลของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ จึงมีส่วนสนับสนุนที่สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการดูแลพื้นที่ชุ่มน้ำได้โดยการประกาศให้พื้นที่ชุ่มน้ำใด ๆ เป็น “เขตพื้นที่

คู่มือเครื่องสิ่งแวดล้อม” ตามมาตรา 43 รวมทั้งสามารถออกกฎกระทรวง ประกาศควบคุมกิจกรรมใด ๆ ใน “เขตคู่มือเครื่องสิ่งแวดล้อม” ตามมาตรา 44 ซึ่งนับว่าเป็นเครื่องมือในทางกฎหมายที่มีความยืดหยุ่นมากที่สุดในการคู่มือเครื่องพื้นที่ชุ่มน้ำ

13) การแต่งตั้งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2536 เพื่อปฏิบัติหน้าที่แทนสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับการดำเนินการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และรายงานผลการปฏิบัติงานต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

14) พระราชบัญญัติการเดินเรือ ในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 “น่านน้ำไทย” หมายความว่า บรรดาน่านน้ำที่อยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตย ของราชอาณาจักรไทย และในกรณีตามมาตรา 17 มาตรา 119 มาตรา 119 ทวิ มาตรา 120 มาตรา 121 มาตรา 133 มาตรา 204 และมาตรา 220 แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 ให้นิยามความ รวมถึงน่านน้ำที่อยู่ในเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักรไทยด้วย [แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ 15) พ.ศ. 2540 (ร.ก.2540/72ก/18)] มีส่วนช่วยอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ

15) พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ.2520 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 “บ่อน้ำบาดาล” หมายความว่า บ่อน้ำที่เกิดจากการเจาะน้ำบาดาล “เขตน้ำบาดาล” หมายความว่า เขตท้องที่ที่รัฐมนตรีกำหนดให้เป็นเขตน้ำบาดาล โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

16) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 22 สภาตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลตามแผนงานโครงการและงบประมาณของสภาตำบล เสนอแนะส่วนราชการในการบริหารราชการและพัฒนาตำบลปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตำบล ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด และมาตรา 23 ภายใต้อำนาจแห่งกฎหมาย สภาตำบลอาจดำเนินกิจการภายในตำบล คือ (1) จัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร (2) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก (3) จัดให้มีและรักษาทางระบายน้ำ และรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล (4) คู่มือเครื่องดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

17) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 14 พ.ศ.2562 มาตรา 50 ภายใต้อำนาจแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ

18) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 45 มีอำนาจหน้าที่ (7) คู่มือเครื่อง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

19) ประมวลกฎหมายที่ดิน ตามมาตรา 8 ตรี หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง มิใช่เอกสารแสดงสิทธิในที่ดินอันเป็นหลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองในที่ดินทำนองเดียวกันกับโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เนื่องจากที่ดินที่จะจัดให้มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงได้นั้น ต้องมีสถานะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน หรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงในที่ดินดังกล่าวจึงไม่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงสถานะของการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินแต่ประการใด หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงเป็นเพียงเอกสารหลักฐานที่จัดให้มีขึ้น เพื่อแสดงเขตที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินไว้เป็นหลักฐานเท่านั้น

5.4.3 มาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ

การกำหนดเขตการใช้ที่ดินในบริเวณพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ควรมีมาตรการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 เรื่อง การทบทวนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2553 เรื่องทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติของประเทศไทย และมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ (ตารางที่ 5-3)

มติคณะรัฐมนตรี ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งที่ผ่านมาได้มี มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2543 เรื่อง ทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติของประเทศไทย และมาตรการการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 การทบทวนมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง ทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติของประเทศไทย และมาตรการการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ โดยเห็นความสำคัญของระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำธรรมชาติเป็นแหล่งรองรับน้ำและกักเก็บน้ำอุกบุงกรุก ทำลายและ/หรือถูกพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปใช้ประโยชน์รูปแบบอื่น อาทิ เป็นพื้นที่เกษตรกรรม นิคมอุตสาหกรรมและชุมชนเมือง ซึ่งปัจจุบันปัญหาเหล่านี้ได้รับความทวีรุนแรงมากขึ้น และมีแนวโน้มที่จะเข้าสู่ขั้นวิกฤต (มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2543 มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2558)

ตารางที่ 5-3 มาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ

มาตรการ	หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน
1) ให้นำเสนอพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศภายใต้อนุสัญญาพื้นที่ชุ่มน้ำ (Ramsar sites)	สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม	กรมป่าไม้ กรมประมง
2) ให้ประกาศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า หรือพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมหรือพื้นที่อนุรักษ์ในลักษณะอื่นของกรมป่าไม้	สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรมประมง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
3) ให้เร่งรัดออกหนังสือสำคัญที่หลวงในกรณีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาตินั้นเป็นที่สาธารณะประโยชน์และให้เร่งดำเนินการจัดทำแนวเขตที่ชัดเจนเพื่อป้องกันปัญหาการบุกรุกโดยไม่เกิดผลกระทบที่ต่อระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำ	กรมป่าไม้ กรมที่ดิน กรมการปกครอง	องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
4) ให้ดำเนินการฟื้นฟูระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติที่เสื่อมโทรมและต้องการปรับปรุงโดยด่วน เพื่อให้พื้นที่ชุ่มน้ำนั้นสามารถดำรงบทบาทหน้าที่ทางนิเวศวิทยาและอุทกวิทยาได้ตามธรรมชาติ	สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมป่าไม้ กรมประมง กองทัพเรือ	องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมทรัพยากรน้ำ)
5) ให้จัดทำแผนแม่บทการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเพื่อคุ้มครองและฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยมีการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นเขตอนุรักษ์และเขตพัฒนา พร้อมทั้งกำหนดแนวเขตกันชนพื้นที่ ตลอดจนกำหนดกิจกรรมที่สามารถกระทำได้และห้ามกระทำในพื้นที่	สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมป่าไม้ หมายเหตุ: พื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่ในเขตพื้นที่คุ้มครองรับผิดชอบโดยกรมป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่นอกเขตพื้นที่คุ้มครองรับผิดชอบโดยสำนักงานนโยบายและแผน	กรมประมง กรมเจ้าท่า สถาบันการศึกษา กรมพัฒนาที่ดิน

ตารางที่ 5-3 (ต่อ)

มาตรการ	หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน
6) ให้มีการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการพัฒนาใด ๆ ที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ	สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรมป่าไม้ สถาบันการศึกษา กรมชลประทาน
7) ให้สร้างจิตสำนึกและปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจในคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำแก่ชุมชนในพื้นที่และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติด้วย	กรมป่าไม้ กรมส่งเสริมคุณภาพ สิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและ แผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม สถาบันการศึกษา	องค์การพัฒนาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
8) ให้มีการศึกษาวิจัยระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติและเผยแพร่ข้อมูลแก่สาธารณะชนอย่างต่อเนื่อง	กรมป่าไม้ กรมประมง สถาบันการศึกษา	กรมส่งเสริมคุณภาพ สิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบาย และแผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม
9) ให้มีการติดตามตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างต่อเนื่องโดยมีการกำหนดปัจจัยหรือดัชนีชี้วัดที่ชัดเจน	กรมป่าไม้ กรมประมง	สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม สถาบันการศึกษา
10) ให้มีการศึกษาสำรวจพื้นที่ชุ่มน้ำและความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติตามเกณฑ์	คณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ กรมป่าไม้ สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	สถาบันการศึกษา
11) ให้มีการควบคุมป้องกันไฟป่าในพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติที่อาจเกิดจากชุมชนหรือเกิดจากกิจกรรมอื่นๆ โดยมีมาตรการดังนี้ (1) มาตรการป้องกันไฟป่า 1. ให้ดำเนินการควบคุมระดับน้ำของป่าชุ่มน้ำให้คงที่ 2. ทำแนวกันไฟเปียก (wet-line firebreak) ตามแนวพระราชดำริ 3. ดำเนินการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกทุกระดับเพื่อสร้างจิตสำนึกและความเข้าใจให้กับชุมชนถึงอันตรายที่เกิดจากไฟป่า เป็นผลให้ชุมชนยุติการจุดไฟเผาป่า (2) มาตรการดับไฟป่า 1. จัดตั้งสถานีควบคุมไฟป่าในพื้นที่ เพื่อทำหน้าที่กำกับดูแล และดำเนินการควบคุมไฟป่าในพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญ 2. ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ป่าไม้ให้ปฏิบัติงานดับไฟป่าในพื้นที่ชุ่มน้ำ 3. ใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ดับไฟให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ	กรมป่าไม้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายเหตุ: พื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่ในเขตพื้นที่ คุ้มครอง รับผิดชอบโดยกรมป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่นอกเขตพื้นที่คุ้มครอง รับผิดชอบโดยองค์การปกครองส่วน ท้องถิ่น	สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (กรมทรัพยากรน้ำ)
12) ให้มีการศึกษาและจัดทำแผนกายภาพ ออกแบบภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบและในบริเวณที่ใกล้เคียงพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูที่ดังกล่าวทั้งระบบ	กรมโยธาธิการและผังเมือง	องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การพัฒนาเอกชน กรมป่าไม้ กรมประมง กรมที่ดิน กรมชลประทาน

5.4.4 การทบทวนมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำ

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) เสนอการทบทวนมติคณะรัฐมนตรี และให้แก้ไขชื่อหน่วยงานในมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 (เรื่อง การทบทวนมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 1 สิงหาคม 2543 เรื่อง ทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติของประเทศไทย และมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ) จากเดิม “กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี” เป็น “กรมเจ้าท่า” ตามความเห็นของกระทรวงคมนาคม รวมทั้งให้ ทส. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของกระทรวงคมนาคม สำนักงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย ดังนี้ (ตารางที่ 5-4)

ตารางที่ 5-4 ทบทวนมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำ

มติคณะรัฐมนตรี	จากเดิม	แก้ไขเป็น
26 สิงหาคม 2540 (ปรับปรุงหน่วยงานรับผิดชอบ รับผิดชอบเป็นหน่วยงานประสานงานระดับชาติและตั้ง การประสานงานระดับชาติและ งบประมาณสำหรับเป็นเงินบริจาคเพื่อสนับสนุนอนุรักษ์ด้วย รับผิดชอบแทน สผ. การตั้งงบประมาณ)	เห็นชอบให้สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม* (สผ.) พื้นที่ชุ่มน้ำ ตามอัตราที่กำหนด ข้อ 1 ประกาศกำหนดให้พื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นที่สาธารณะทุกแห่งทั่ว ประเทศโดยเฉพาะพื้นที่ชุ่มน้ำแหล่งน้ำจืดเป็นพื้นที่สีเขียวและมี ให้ส่วนราชการเข้าไปใช้ประโยชน์เพื่อสงวนไว้เป็นแหล่งรองรับน้ำ และกักเก็บน้ำต่อไป โดยมี สผ. เป็นหน่วยงานสนับสนุน ร่วมกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมประมง กรมที่ดิน กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ข้อ 3 ให้มีการติดตาม ตรวจสอบและดำรงรักษาพื้นที่ชุ่มน้ำตาม ทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นเพื่อ สงวนเพื่อสงวนไว้เป็นแหล่งรองรับน้ำตามธรรมชาติ โดยเฉพาะ อย่างยิ่งพื้นที่ชุ่มน้ำที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งน้ำ	ให้กรมทรัพยากรน้ำ เป็นหน่วยงาน ยกลีก สผ. จาก หน่วยงานสนับสนุน
3 พฤศจิกายน 2552 (ปรับปรุงหน่วยงานสนับสนุน ตามมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ ชุ่มน้ำ)	สาธารณประโยชน์ ตลอดจนควบคุมและป้องกันการบุกรุกเข้าใช้ ประโยชน์ที่จะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นพื้นที่ สาธารณประโยชน์โดยมี สผ. เป็นหน่วยงานสนับสนุน ร่วมกับ กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี กรมที่ดิน กรมทรัพยากรน้ำ สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถาบันการศึกษา ข้อ 11 ให้มีการศึกษาวิจัยระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญ ระดับนานาชาติและระดับชาติและเผยแพร่ข้อมูลแก่สาธารณชนอย่าง ต่อเนื่อง โดยมี สผ. เป็นหน่วยงานสนับสนุน ร่วมกับกรมส่งเสริม คุณภาพสิ่งแวดล้อม ข้อ 17 ให้จัดทำรายงานการประเมินผลการปฏิบัติงานตามมติ คณะรัฐมนตรี ข้อ 1-16 โดยติดตามตรวจสอบจากหน่วยงาน หลักเสนอต่อคณะกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำเป็น ประจำ โดยมี สผ. เป็นหน่วยงานสนับสนุน	ให้กรมทรัพยากรน้ำ เป็นหน่วยงาน สนับสนุนแทน สผ.

5.5 สรุปและข้อเสนอแนะ

5.5.1 สรุป

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยได้เข้าร่วมเป็นภาคีสัญญาวาด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำในปี พ.ศ. 2541 มีการประกาศให้มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ และทำการศึกษาสำรวจ จัดทำรายชื่อสถานภาพและฐานข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย กรมพัฒนาที่ดิน โดยกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ได้จัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม ในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ พื้นที่ชุ่มน้ำระดับท้องถิ่นในบริเวณพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ปี 2567 มีเนื้อที่ 3,307,302 ไร่หรือ 5,291.683 ตารางกิโลเมตร ได้ทำการตรวจสอบสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำจากภาพถ่ายทางอากาศร่วมกับแผนที่สภาพภูมิประเทศเพื่อจัดทำฐานข้อมูลในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และสำรวจข้อมูลภาคสนาม พบว่า พื้นที่ชุ่มน้ำจังหวัดมหาสารคาม ที่สามารถระบุสถานภาพและพิกัดได้มีจำนวน 1,191 แห่ง จำแนกได้เป็น ลำห้วย/ห้วย/ลำน้ำ/วัง/โสก จำนวน 282 แห่ง แม่น้ำจำนวน 2 แห่ง บึง/หนองน้ำ/กุด จำนวน 725 แห่ง สระน้ำ/สระน้ำในโรงเรียน/โครงการสร้างงานในชนบท (กสช.) จำนวน 127 แห่ง อ่างเก็บน้ำ จำนวน 32 แห่ง และคลอง/ร่อง/ทางระบายน้ำ/ฝายจำนวน 23 แห่ง ซึ่งจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในเขตของกลุ่มน้ำหลัก 2 กลุ่มน้ำ คือ กลุ่มน้ำมูลและกลุ่มน้ำชี ลำชี ลำน้ำที่ไหลลง พื้นที่กลุ่มน้ำมูล ได้แก่ ลำพลับปลา ห้วยหว้า ลำเตา และลำเสียว ส่วนลำน้ำที่ไหลลงพื้นที่กลุ่มน้ำชี ได้แก่ กลุ่มลำน้ำที่ไหลลงลำชี ห้วยสายบาตร ลำพาน ซึ่งแม่น้ำชี ยังคงมีความสมบูรณ์ และความหลากหลายของทรัพยากรประมง พันธุ์ปลาที่มีการสำรวจพบ และมีข้อมูลการทำประมง เช่น ปลานวลจันทร์ ปลากระตัง ปลาเนื้ออ่อน ปลาสวาย ปลาตะเพียน และปลาเพี้ย (ปลากาดำ) ปลาเทโพ ปลาทราย ปลาปึกไก่ ปลากระทิง ปลาสวาย ปลาสลาด ปลาตะเพียนขาว ปลาช่อน ปลาดุก และกุ้งฝอย และที่สำคัญป่าบุงป่าทาม (Flood plain vegetations, Freshwater swamp forest) เป็นพรรณไม้ที่ขึ้นบริเวณริมแม่น้ำหรือบริเวณที่น้ำท่วมถึง (Flood plain) ประกอบด้วยสังคมพืชหลากหลายชนิด ส่วนใหญ่เป็นไม้พุ่มที่ทนต่อสภาพน้ำท่วมหรือน้ำแช่ขังได้ดี กลุ่มน้ำต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีป่าบุงป่าทามอยู่ประมาณ 600,000 ไร่ ป่าบุงป่าทามเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพเฉพาะตัวมีพืชและสัตว์ที่ชาวบ้านค้นพบ พอให้หาอยู่หากินได้ มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตชุมชนที่อาศัยในพื้นที่ใกล้เคียง ประชาชนได้อาศัยพรรณไม้หลายชนิดเป็นอาหารและยารักษาโรค ไม้พิน ถ่าน ไม้ไผ่สอยชุมชน ยาสมุนไพร นอกจากนี้พรรณไม้เหล่านี้ยังมีความสำคัญต่อระบบนิเวศแหล่งน้ำ ช่วยป้องกันการพังทลายของตลิ่งและยังเป็นตัวดักตะกอนที่เกิดจากการพัดพาของน้ำที่ไหลลงสู่แหล่งน้ำได้อย่างดีอีกด้วย เช่น ตาบลโพนงาม มีพื้นที่ป่าไม้ในเขตสาธารณะจำนวน 2 แปลง ที่คงสภาพป่าชุมชนเนื้อที่ประมาณ 1,500 ไร่ ได้แก่ บุงชีหลงบ้านม่วงใหญ่ และโขงหนองเต่า บ้านหนองขนวน ซึ่งบุงชีหลงบ้านม่วงใหญ่ ที่มีพื้นที่ประมาณ 200 ไร่ ซึ่งมีความหลากหลายของพรรณพืชป่าบุงป่าทามเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังเป็นที่อยู่อาศัยของลิงขนสีทองเป็นจำนวนมาก และพบปูทูลกระหม่อม สืบเนื่องมาจากปี พ.ศ. 2536 เป็นปีที่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารีจะทรงเจริญพระชนมายุครบ 36 พรรษา ในฐานะที่พระองค์ทรงเป็นผู้นำและมีพระปรีชาสามารถในงานด้านวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงได้กราบทูล ขอพระราชทานพระอนุญาต อัญเชิญพระนามของพระองค์มาเป็นนามของปูน้ำจืดชนิดนี้และได้รับพระราชทานอนุญาตให้เรียกชื่อปู ชนิดนี้ว่า “ปูทูลกระหม่อม” ซึ่งพบเพียงแห่งเดียวที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูนลำพัน และได้กำหนดให้เป็นสัตว์ป่า

คุ้มครอง ลำดับที่ 14 ของสัตว์ป่าจำพวกไม่มีกระดูกสันหลังในกฎกระทรวง ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2543) เพิ่มเติมจากบัญชีสัตว์ป่าคุ้มครองท้ายกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2537) เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2543 ในประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 117 ตอนที่ 3 วันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2543 จากการสำรวจนับจำนวนปูทูลกระหม่อมระหว่างวันที่ 15-21 พฤษภาคม พ.ศ.2546 เจ้าหน้าที่สำรวจสามารถเข้าถึงพื้นที่และตรวจ นับจำนวนปูทูลกระหม่อมได้ 23,488 รู ในพื้นที่ 120 ไร่ ซึ่งรวมกับบริเวณที่เป็นป่าห้วยรากทึบซึ่งผู้สำรวจไม่สามารถเข้าถึงในพื้นที่อีก 42 ไร่ ซึ่งมีจำนวนปูอาศัยอยู่น้อย จึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างพื้นที่ 1 ไร่ต่อจำนวนปู 10 ตัว สรุปว่าจำนวนปูทูลกระหม่อมที่สำรวจใน พ.ศ. 2546 ในพื้นที่รวมทั้งหมด 162 ไร่ คือ 23,908 ตัว เพื่อให้การบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ รัฐบาลควรปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 เรื่อง การทบทวนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2553 เรื่องทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติของประเทศไทย และมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ เนื่องจากมีหน่วยงานปรับปรุงโครงสร้างใหม่

5.5.2 ข้อเสนอแนะ

- 1) ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย รัฐควรกำหนดให้มีการจัดทำแผนแม่บทการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ และแผนปฏิบัติการพื้นที่ชุ่มน้ำ เพื่อวางแผนจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ทั้งประเทศ
- 2) ข้อเสนอแนะด้านองค์กร รัฐควรมีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการพื้นที่ ชุ่มน้ำ การจัดตั้งองค์กรจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำในระดับจังหวัด โดยทำงานประสานกับคณะกรรมการ กลุ่มน้ำประจำจังหวัด เพื่อทำหน้าที่รับนโยบายจากส่วนกลาง ส่วนในระดับท้องถิ่น การจัดตั้ง คณะอนุกรรมการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำเฉพาะพื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่ชุ่มน้ำในระดับท้องถิ่น หรือ คณะกรรมการพื้นที่ชุ่มน้ำชุมชน เป็นต้น
- 3) ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย รัฐควรออกกฎหมายลำดับรองหรือ ข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำโดยอาศัยหลักการตามอนุสัญญาว่า ด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ
- 4) ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน รัฐควรสร้างกลไกการบริหาร จัดการพื้นที่ชุ่มน้ำโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการวางแผนจัดการและการติดตามตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ชุ่มน้ำ
- 5) สนับสนุนให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดทำแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ ระดับชาติ และแรมซาร์ไซต์ พร้อมทั้งผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนไปผสมผสานสอดแทรกเข้าสู่นโยบายและแผนในระดับจังหวัด ท้องถิ่น และชุมชน
- 6) การอนุรักษ์ทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุ่มน้ำ และการวางแผนในการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เขตห้ามล่าสัตว์ป่า เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และอุทยานแห่งชาติ ที่มีพื้นที่ชุ่มน้ำอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ ได้จัดกิจกรรมการให้ความรู้แก่เยาวชน มีการจัดค่ายศึกษาธรรมชาติ และห้องเรียนธรรมชาติสำหรับเยาวชน ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้าใจในบทบาทและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ และสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยให้ธรรมชาติมีโอกาสนในการฟื้นฟูตัวเอง ทั้งนี้เพื่อให้สามารถเก็บเกี่ยว และใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน รวมถึงการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุ่มน้ำ
- 7) จัดทำ ปรับปรุง ทบทวนเครื่องมือและกลไกในการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ รวมทั้งสนับสนุนแนวทางปฏิบัติ และคู่มือสำหรับการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ

- 8) เสริมสร้างสมรรถนะภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ
- 9) สำรวจ จัดทำและขึ้นทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญในระดับต่าง ๆ
- 10) ควบคุมและป้องกันพื้นที่ชุ่มน้ำจากกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชุ่มน้ำ เช่น การขยายตัวของชุมชน การประมงเกินขีดจำกัด ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน ภาวะมลพิษ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 11) จัดอบรม สัมมนาเกี่ยวกับเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 12) ผนวกประชาชนสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมและสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัด และการร่วมปฏิบัติงานของเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อม หน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรพัฒนาชุมชน เครือข่ายภาคประชาสังคม เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน ตำบล เครือข่ายอาสาสมัครท้องถิ่นรักโลก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และชุมชนท้องถิ่น
- 13) พื้นที่ชุ่มน้ำเมือง (Wetland city) เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่ผ่านมาประเทศไทยได้ใช้ประโยชน์พื้นที่แห่งนี้ ร่วมกันอนุรักษ์อย่างยั่งยืน สร้างความรู้กับชุมชนให้ช่วยกันดูแลกอบพพและอยู่ร่วมกันได้โดยไม่มีการทำร้ายนกพพต่าง ๆ ถือเป็นความสำคัญด้านความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่นี้ ซึ่งการเข้าร่วมการคัดเลือกเมืองแห่งพื้นที่ชุ่มน้ำ ภายใต้การรับรองของอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ จะเป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศ สามารถใช้เป็นเครื่องมือกลไกเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และคุณค่า รวมถึง เพิ่มศักยภาพด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาด โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวที่จะนำมาซึ่งการสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่
- 14) ควรปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 เรื่อง การทบทวนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2553 เรื่อง ทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติของประเทศไทยและมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ เนื่องจากมีหน่วยงานปรับปรุงโครงสร้างใหม่ (อ้างอิงจากรายที่ 5-3)

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2556. ขอบเขตการปกครอง (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงมหาดไทย, กรุงเทพฯ.
- กรมควบคุมมลพิษ. 2557. รายงานผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำจากสถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำ (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- _____. 2563. รายงานผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำจากสถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำ (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- กรมชลประทาน. 2559. เขตชลประทานมาตราส่วน 1: 50,000 (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กรมทรัพยากรธรณี. 2537. ธรณีวิทยามาตราส่วน 1: 100,000 (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- _____. 2559. การจำแนกเขตเพื่อการจัดการด้านธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณีจังหวัดขอนแก่น. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ. 128 น.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2558. คุณภาพน้ำใต้ดิน (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- _____. 2564. ข้อมูลบ่อบาดาล. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/> วันที่ 10 มีนาคม 2564.
- กรมทางหลวง. 2556. ทางหลวง/ทางรถไฟมาตราส่วน 1: 50,000 (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงคมนาคม, กรุงเทพฯ.
- กรมที่ดิน. 2558. 60 ปี ประมวลกฎหมายที่ดิน. กระทรวงมหาดไทย, กรุงเทพฯ. 320 หน้า.
- กรมประมง. 2564. สารวิชาการกองวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดประจำปีงบประมาณ 2564. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: https://www4.fisheries.go.th/local/file_document/20220303110514_new.pdf วันที่ 26 มกราคม 2567.
- กรมป่าไม้. 2556. แผนที่จำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ มาตราส่วน 1: 50,000 (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- _____. 2558. โครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ปี พ.ศ. 2556-2557 (ไฟล์ข้อมูล และบันทึกข้อความ). กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- _____. 2559. แผนที่ทรัพยากรป่าไม้ มาตราส่วน 1: 25,000 (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.

- _____. 2560. แผนทีจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ
มาตราส่วน 1: 50,000 (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- _____. 2560. แผนทีทรัพยากรป่าไม้ มาตราส่วน 1: 25,000 (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- _____. 2560. พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม,
กรุงเทพฯ. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://new.forest.go.th/economy/th/> วันที่ 2 กันยายน 2565.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2552. พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน 2551. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
[เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <http://www.ddd.go.th/ACT/law2551.pdf> วันที่ 9 มิถุนายน 2567.
- กรมโยธาธิการและผังเมือง. 2554. พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518. กระทรวงมหาดไทย,
กรุงเทพฯ. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <http://www.dpt.go.th/nonhaburi/Law/01.pdf> วันที่
9 มีนาคม 2567.
- กรมโรงงานอุตสาหกรรม. 2554. พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535. กระทรวงอุตสาหกรรม, กรุงเทพฯ.
[เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <http://www.diw.go.th/hawk/news/62.pdf> วันที่ 9 กันยายน 2566.
- _____. 2563. ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ. กระทรวงอุตสาหกรรม, กรุงเทพฯ. [เข้าถึงได้]
แหล่งข้อมูล: http://ecocenter.diw.go.th/Visitor/Theme_3/ วันที่ 5 มีนาคม 2567.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. 2548. ทางน้ำมาตราส่วน 1: 50,000 (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2561. ข้อมูลภูมิอากาศสถานีตรวจวัดอากาศ จังหวัดมหาสารคาม (ปี 2531-2560)
(ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช. 2547. อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ป่าสงวนแห่งชาติ
(ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- _____. 2559. แผนทีทรัพยากรป่าไม้ มาตราส่วน 1: 25,000 (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- _____. 2560. อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ป่าสงวนแห่งชาติ (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง. 2566. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด. [เข้าถึงได้]
แหล่งข้อมูล: <http://osmnortheast-c.moi.go.th/wordpress/> วันที่ 28 กรกฎาคม 2567.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. 2565. สภาพการใช้ที่ดิน จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2565 (ไฟล์ข้อมูล).
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองการเจ้าหน้าที่. 2528. คำบรรยายในการฝึกอบรม โครงการป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
ภาคเหนือ. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. 151 น.

- กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน. 2560. **แผนที่ทรัพยากรดิน มาตราส่วน 1: 25,000 (ไฟล์ข้อมูล).** กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- _____. 2560. **แผนที่ทรัพยากรดิน มาตราส่วน 1: 25,000 จังหวัดมหาสารคาม (ไฟล์ข้อมูล).** กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองอนุรักษ์ดินและน้ำ. 2544. **นิยามและทางเลือก มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ.** กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. 96 น.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2567. **ข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดมหาสารคาม.** กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://thai.tourismthailand.org/> วันที่ 8 มีนาคม 2567.
- เกษม วัฒนชัย. 2558. **แก่นแท้ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.** หน้า 13-23. การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในต่างประเทศ รวมคำบรรยายจากการสัมมนา ณ กระทรวงการต่างประเทศ. สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมบัญญัติวิทยา. 2551. **พจนานุกรมบัญญัติวิทยา.** สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. 206 น.
- คณาจารย์ภาควิชาบัญญัติวิทยา. 2541. **บัญญัติวิทยาเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 8. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- คำรณ ไทรฟัก. 2552. **การจำแนกพื้นที่ลุ่มน้ำ และการดำเนินงานเขตพัฒนาที่ดิน.** กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. 42 น.
- เนลิยา แจ้งไพร. 2530. **คู่มือการสำรวจและวินิจฉัยคุณภาพดิน เพื่อการวางแผนอนุรักษ์ดินและน้ำในไร่นา.** กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. 57 น.
- ชนวน รัตนวราหะ. 2540. **เกษตรกรรมเชิงระบบ: ความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพในระบบเกษตร.** กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. 440 น.
- ฐิติพันธ์ พัฒนมงคล. 2564. **22 ลุ่มน้ำหลัก 353 ลุ่มน้ำสาขา คุณค่าและความสำคัญของการแบ่งกลุ่มลุ่มน้ำไทย.** [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://www.sarakadee.com/2021/11/09/ลุ่มน้ำไทย/> วันที่ 8 มีนาคม 2567.
- บัณฑิต ต้นศิริ. 2535. **แนวทางการวางแผนการใช้ที่ดิน.** กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. 35 น.
- _____. และคำรณ ไทรฟัก. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน.** กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. 65 น.
- พิทยากร ลิ้มทอง. 2552. **การอนุรักษ์ดินและน้ำในเขตพัฒนาที่ดิน.** หน้า 12-60. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2557. **เอกสารการสอนชุดวิชาการป่าไม้ชุมชน.** [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://digitallib.stou.ac.th/handle/6625047444/2457> วันที่ 9 กันยายน 2562.

- มานพ ผู้พัฒน์, ปรีชา การะเกตุ, ขวัญใจ คำมงคล และศรัณย์ จิระกร. 2561. **ป่าบุงป่าทาม ภาคอีสาน.** สำนักงานหอพรรณไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ. 500 หน้า.
- วันชัย จันทน์ฉาย, วันเพ็ญ ทองจุฑา, ศิริพงษ์ อินทรมงคล และพันธ์ ขำเกลี้ยง. 2530. **การวางแผนการใช้ที่ดินกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6.** วารสารพัฒนาที่ดิน. 24 (261): 28-32.
- ศรัณยูพงศ์ ชัยวัฒนกุล. 2560. **แนวทางการวางระบบการพัฒนาที่ดินเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย.** สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7 กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, น่าน. 601 น.
- ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. 2567. **เกี่ยวกับศูนย์อุทกวิทยา.** กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <http://hydro-3.rid.go.th/> วันที่ 6 มีนาคม 2567.
- สถิตย์ วัชรกิตติ. 2521. **ระบบการแบ่งแยกการใช้ประโยชน์ที่ดิน.** ภาควิชาการจัดการป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ
- สมเจตน์ จันทน์. 2526. **การอนุรักษ์ดินและน้ำ เล่มที่ 2.** มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. 654 น.
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม. 2566. **ข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลด้านการเกษตรของจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ.2566.** [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://www.opsmoac.go.th/mahasarakham-home> วันที่ 5 มีนาคม 2567.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2565. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ.2566-2570.** [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=plan13> วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2563. **ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคและจังหวัด.** [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://www.nesdc.go.th>, วันที่ 5 มีนาคม 2566.
- สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม. 2567. **ข้อมูลจังหวัด.** [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://www.mahasarakham.go.th/> วันที่ 30 กรกฎาคม 2567.
- สำนักงานชลประทานที่ 6. 2561. **โครงการชลประทานจังหวัดมหาสารคาม.** กรมชลประทาน, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <http://opm.rid.go.th/page/article/411?slug=รายงานลุ่มน้ำจังหวัด>. วันที่ 26 กรกฎาคม 2567.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2536. **ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (ไฟล์ข้อมูล).** กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- _____. 2542. **ตารางทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม (ไฟล์ข้อมูล).** กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.

- _____. 2554. **ความเข้าใจ อนุสัญญาแรมซาร์**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. [เข้าถึงได้]
แหล่งข้อมูล: http://www.wwf.or.th/what_we_do/wetlands_and_production_landscape/ramsarconvension วันที่ 20 พฤศจิกายน 2566.
- _____. 2566. **พื้นที่ชุ่มน้ำ**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ. [เข้าถึงได้]
แหล่งข้อมูล: <http://wetlands.onep.go.th/> วันที่ 7 มีนาคม 2566.
- _____. ม.ป.ป. **เรื่องทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติของประเทศไทยและมาตรการการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- _____. **แรมซาร์ไซต์ของประเทศไทย**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ. [เข้าถึงได้]
แหล่งข้อมูล: http://www.wwf.or.th/what_we_do/wetlands_and_production_landscape/ramsarconvension วันที่ 20 พฤศจิกายน 2566.
- สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. 2556. **เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มาตราส่วน 1: 50,000 (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม. 2566. **บทความ**. กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://www4.fisheries.go.th/local/index.php/main/site/fpo-maharakham/5> วันที่ 5 มีนาคม 2567.
- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมหาสารคาม. 2564. **บริการประชาชน**. กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://pvlo-msk.dld.go.th/webnew/index.php/th/> วันที่ 5 มีนาคม 2567.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. 2552. **ทรัพยากรการท่องเที่ยว**. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <http://legacy.orst.go.th/?knowledges> วันที่ 28 มกราคม 2565.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2564. **ข้อมูลเกษตรจังหวัดมหาสารคาม**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <http://www.oae.go.th>, วันที่ 3 มีนาคม 2567.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2556. **สำมะโนการเกษตร พ.ศ. 2556 จังหวัดมหาสารคาม**. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <http://www.nso.go.th>, วันที่ 5 มีนาคม 2567.
- _____. 2564. **โครงการการพัฒนาข้อมูลสถิติและสารสนเทศระดับพื้นที่ 76 จังหวัด/18 กลุ่มจังหวัด**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: http://osthailand.nic.go.th/masterplan_area/ วันที่ 7 มีนาคม 2566.
- _____. 2566. **ข้อมูลสถิติแรงงาน**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/index.aspx>, วันที่ 4 มีนาคม 2566.
- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดมหาสารคาม. 2566. **ศูนย์รวมข้อมูลข่าวสาร**. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://maharakham.industry.go.th/th/home> วันที่ 9 มีนาคม 2567.

- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2560. **พื้นที่เขตป่าไม้ถาวรนอกเขตป่า มาตราส่วน 1: 50,000 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักธรณีวิทยาสังเกตการณ์. 2559. **พื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม น้ำป่าไหลหลาก และน้ำท่วมฉับพลัน ประเทศไทย (54 จังหวัด 1084 ตำบล)**. กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: http://www.dmr.go.th/ewt_news.php?nid=99795 วันที่ 29 มกราคม 2565.
- สำนักบริหารการทะเบียน. 2563. **ข้อมูลจำนวนประชากร (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2563)**. กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://stat.bora.dopa.go.th> วันที่ 6 มกราคม 2565.
- สำนักบริหารโครงการ. 2561. **โครงการจัดทำแผนหลักการพัฒนาลุ่มน้ำ ระดับจังหวัด**. กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. 5-2 น.
- สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน. 2548. **ลักษณะและสมบัติของชุดดินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของประเทศไทย**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. 67 น.
- องค์การบริหารส่วนมหาสารคาม. 2565. **ข้อมูล อบจ.มหาสารคาม**. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://pao-mk.go.th/frontpage> วันที่ 5 มีนาคม 2567.
- Allen, C.D. 2007. Cross-scale interactions among forest dieback, fire, and erosion in northern New Mexico landscapes. *Ecosystems*, 10: 797–808.
- FAO and DLD. 1973. **Soil Interpretation Handbook for Thailand**. Land Classification Division, Department of Land Development, Ministry of Agriculture and Cooperatives, Bangkok, Thailand, Chapter x: x1- x22.
- FAO. 1993. **Guideline for Land -use Planning**. FAO Development Serial. FAO, Rome.
- Kristensensen. P. 2004. **The DPSIR Framework**. Paper presented at the 27-29 September 2004 workshop on a comprehensive / detailed assessment of the vulnerability of water resources to environmental change in Africa using river basin approach. UNEP Headquarters, Nairobi, Kenya.
- Ministry of Foreign Affairs of Thailand. 2017. **Sufficiency Economy Philosophy: Thailand's Path towards Sustainable Development Goals**. 2nd Edit. Ministry of Foreign Affairs of Thailand, Bangkok. 126 p.
- Soil Survey Staff. 1996. **Keys to Soil Taxonomy**. 9th edition. Natural Resources Conservation Service United States Department of Agriculture, The USA. 332 pp.

